

Till statsrådet och chefen för Näringsdepartementet

Regeringen beslutade den 30 mars 2006 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att se över frågor som rör regleringen av elnätstariffer m.m. (dir 2006:39).

Den 28 april 2006 förordnades Sten Kjellman att vara särskild utredare.

Utredningen, som antog namnet Energinätsutredningen, överlämnade i november månad 2007 delbetänkandet *Förhandsprövning av nättariffer m.m.* (SOU 2007:99). Genom tilläggsdirektiv (dir 2008:54 och dir 2008:158) har utredningen därefter givits ytterligare uppgifter och förlängd utredningstid till senast den 1 april 2009.

Utredningen får härmed överlämna delbetänkandet *Nya nät för förnybar el* (SOU 2009:02).

Betänkandet har tillkommit i samarbete mellan utredare, sakkunniga, experter och sekreterare. Detta innebär inte att samtliga i utredningen deltagit i utformningen av alla delar av betänkandet. Jag är således ensam ansvarig för de överväganden och förslag som betänkandet innehåller.

Övriga medverkande i utredningens arbete med uppdragets aktuella del anges på följande sidor.

Utredningsuppdraget fortsätter med sikte på ett slutbetänkande i april månad 2009.

Stockholm i januari månad 2009

Sten Kjellman

/ Martin Bengtsson
Jan-Olof Lundgren
Hans Olander

Förteckning över de som har deltagit i utredningens arbete

Nedan angivna personer har deltagit i utredningens arbete med det föreliggande delbetänkandet.

Särskild utredare

Direktören Sten Kjellman, fr.o.m. 1 maj 2006

Sakkunniga

Ansvarig för energi och klimatfrågor Mikael Möller, Plast- och Kemiföretagen, fr.o.m. 20 juni 2006

Enhetschefen Anders Richert, Svensk Energi, fr.o.m. 20 juni 2006

Kanslirådet Iris Heldt, Näringsdepartementet, fr.o.m. 1 mars 2007

Rättssakkunnige Andreas Lindholm, Näringsdepartementet, fr.o.m. 12 december 2007

Chefsjuristen Bertil Persson, Affärsverket svenska kraftnät, fr.o.m. 20 juni 2006

Avdelningschefen Rémy Kolessar, Energimarknadsinspektionen, fr.o.m. 12 december 2007

Projektledaren Maria Röske, Svensk Vindenergi, fr.o.m. 25 september 2008

Experter

Biträdande chefsjuristen Roger Husblad, Energimarknadsinspektionen, fr.o.m. 12 december 2007

Fil. mag. Bo Rutberg, Sveriges Kommuner och Landsting, fr.o.m. 25 januari 2008

Chefsjuristen Ronald Liljegren, Fortum Distribution AB, fr.o.m. 20 juni 2006

Chef Naturgasmarknaden Hans Åkesson, Svenska Gasföreningen, fr.o.m. 1 april 2008

Sekreterare

Juristen Martin Bengtsson, fr.o.m. 1 november 2007

Juristen Hans Olander, fr.o.m. 4 september 2007

Juristen Jan-Olof Lundgren, fr.o.m. 15 februari 2008

Assistent

Frida Hansson

Innehåll

Förkortningar	11
Sammanfattning	13
Summary	21
Författningsförslag	29
1 Inledning	45
1.1 Utredningens uppdrag och rapportering.....	45
1.2 Utredningsarbetet.....	47
1.3 Bakgrund	47
1.4 Betänkandets disposition.....	49
2 Nätkoncession för enskild linje	51
2.1 Förslaget	51
2.2 Förslagets förenlighet med gällande regelverk.....	53
2.2.1 Åtskillnad mellan nätverksamhet och konkurrensutsatt verksamhet	53
2.2.2 Anslutningsskyldighet.....	56
2.3 Sammanfattande överväganden	59

3	Koncession för produktionsnät och undantag från koncessionsplikt	63
3.1	Förslagen.....	63
3.2	Förslaget från Arise.....	64
3.2.1	Nätkoncession för produktionsnät.....	64
3.2.2	Utredningens överväganden.....	65
3.3	Undantag från koncessionskrav	69
4	Nätkoncession för produktionsområde och särskilda krav vid inmatning av förnybar el	73
4.1	Inledning.....	73
4.2	Nätkoncession för produktionsområde.....	75
4.3	Undantag från krav på nätföretagens rapportering.....	79
4.3.1	Bakgrund	80
4.3.2	Nätanslutningsutredningens förslag.....	80
4.3.3	Utredningens överväganden.....	82
4.4	Mätning m.m.	87
4.4.1	Gällande bestämmelser	87
4.4.2	Överväganden avseende samlad mätning	88
4.4.3	Överväganden avseende reglerna om elcertifikat.....	90
4.4.4	Nättariffer för mindre produktionsanläggningar.....	92
4.4.5	Nätanslutningsutredningens förslag avseende nättariffer.....	93
4.5	Förenklad tillståndsprövning.....	95
5	Ekonomiska och andra konsekvenser	99
5.1	Inledning.....	99
5.2	Kommittéförordningens krav på konsekvensanalyser.....	99
5.3	Ekonomiska konsekvenser	100
5.3.1	Konsekvenser för nätföretagen	100
5.3.2	Konsekvenser för nätföretagen	101
5.3.3	Konsekvenser för elanvändare.....	101
5.3.4	Konsekvenser för staten	102

5.3.5	Konsekvenser för sysselsättning och offentlig service i olika delar av landet.....	103
5.3.6	Konsekvenser för små företags arbetsförutsättningar och konkurrensförmåga.....	103
5.4	Övriga konsekvenser	104
6	Författningskommentar	105
6.1	Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857).....	105
6.2	Förslag till förordning om ändring i elförordningen (1994:1250).....	116
6.3	Förslag till förordning om ändring i förordningen (1999:716) om mätning, beräkning och rapportering av överförd el	116
Bilaga 1	Kommittédirektiv	119
Bilaga 2	Tilläggsdirektiv	133
Bilaga 3	Tilläggsdirektiv	141
Bilaga 4	Produktionsnät – en nödvändighet för utbyggnaden av vindkraften.....	143

Förkortningar

Dir.	Kommittédirektiv
EG	Europeiska gemenskapen
Elmarknadsdirektivet	Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/54/EG om gemensamma regler för den inre marknaden av el och om upphörande av direktiv 96/22/EG
EU	Europeiska unionen
IKN	Icke-koncessionspliktigt nät
KV	Kilovolt
KWh	Kilowattimme
MWh	Megawattimme
Prop.	Proposition
SOU	Statens offentliga utredningar

Sammanfattning

Vår uppgift

Nätanslutningsutredningen föreslog i betänkandet Bättre kontakt via nätet (SOU 2008:13) bl.a. en ny typ av nätkoncession, nätkoncession för enskild linje. Utredningen lämnade dock inte något fullständigt förslag i denna fråga, utan föreslog i stället att den analyseras vidare av Energinätsutredningen. Vi fick senare genom tilläggsdirektiv i uppdrag att bland annat klargöra samt redovisa för- och nackdelar med det förslag till förändring av tillstånd enligt ellagen som avser s.k. enskild linje, samt att lämna förslag till den närmare utformningen av ett sådant tillstånd.

I detta betänkande redovisar vi våra överväganden och förslag i anknytning till denna fråga.

Nätkoncession för enskild linje

Nätanslutningsutredningens förslag innebär att ett elproduktionsföretag ska kunna bygga och driva en anslutningsledning från en elproduktionsanläggning med stöd av en ny typ av nätkoncession, nätkoncession för enskild linje. Syftet med förslaget är att förenkla för en elproducent att själv äga och förfoga över anslutningsledningen utan att för den skull ta bort kravet på koncessionsplikt.

Nätkoncession för enskild linje ska kunna sökas hos nätmyndigheten. Elnätsverksamheten ska kunna bedrivas av samma juridiska person som bedriver elproduktionsverksamhet. Den gällande principen om åtskillnad mellan nätverksamhet och konkurrensutsatt verksamhet tas således bort. Vidare ska lättnader medges jämfört med vanlig linjekoncession avseende rapportering till nätmyndigheten. Att linjen är enskild innebär vidare att det inte föreligger någon anslutningsskyldighet. Om anslutning av nya elanläggningar

aktualiseras i området ska dock en omprövning av koncessionen göras.

Vad gäller åtskillnadskravet konstaterar Energinätsutredningen att innehavaren av nätkoncession för enskild linje inte ska vara underställd anslutningsskyldighet, varför den enda till anslutningsledningen anslutna anläggningen skulle vara elproduktionsföretagets egen anläggning. Det skulle därför inte föreligga någon risk för korssubventionering om ett produktionsföretag äger och driver en anslutningsledning med stöd av nätkoncession för enskild linje. Argumenten mot ett undantag från det grundläggande kravet på åtskillnad mellan elnäts- och elproduktionsverksamhet tycks mot denna bakgrund vara mindre bärande.

Beträffande anslutningsskyldigheten påpekar vi att som huvudregel är en koncessionshavare skyldig att ge en anslutande anläggningens innehavare tillträde till elnätet om inte särskilda skäl föreligger. Anslutningsskyldigheten innebär att hela elnätet ska vara tillgängligt för överföring av el. Detta kräver att alla säljare och köpare får tillgång till de ledningar som behövs för leveranserna.

Nätanslutningsutredningens förslag innebär att en nätkoncession för enskild linje ska omfattas av en latent anslutningsskyldighet. Om nya elanläggningar i området skulle behöva ansluta sig till ledningen, ska en omprövning göras av koncessionen. Vi konstaterar att den tids- och kostnadsbesparing som initialt skulle kunna nås genom tillämpning av bestämmelserna om undantag från anslutningsskyldighet med tiden skulle kunna neutraliseras eller t.o.m. vändas till sin motsats genom kravet på ny koncessionsansökan och koncessionsprövning vid önskemål om en nyanslutning.

Rättspraxis från EG-domstolen har också betonat vikten av anslutningsskyldighet och tredjepartstillträde som grundläggande principer som enbart i vissa särskilt angivna situationer kan frångås.

Det är vidare enligt utredningens bedömning tveksamt om införandet av den föreslagna särskilda typen av koncession skulle vara av någon större ekonomisk betydelse för elproducenterna. De angivna målen, att reducera kostnaderna för anslutningsledningen och tiden från ansökan till idrifttagning, torde framför allt kunna nås med hjälp av andra åtgärder. Exempelvis borde det aktuella elproduktionsföretaget utan större besvär kunna bilda ett separat nätföretag som kan svara för överföringen av el från produktionsanläggningen till annat nät.

Vi anser således att de föreslagna avstegen från kraven på legal åtskillnad och anslutningsskyldighet inte torde leda till så påtagliga kostnadsminskningar och tidsvinster att dessa kan motivera avstegen från grundläggande principer. Tvärtom kan förslaget eventuellt medföra ökade samhällsekonomiska kostnader.

Det måste vidare framhållas att om den ekonomiska betydelsen av befrielsen från anslutningsskyldighet vore betydande – dvs. om skyldigheten att ansluta andra skulle innebära påtagligt ökade kostnader – så måste konsekvenserna av anslutningsbefrielsens villkorliga karaktär också innebära en betydande ekonomisk risk för företaget.

Energinätsutredningen finner således att det inte finns vägande skäl för att införa den av Nätanslutningsutredningen föreslagna nätkoncessionen för enskild linje.

Nätkoncession för produktionsnät

Energinätsutredningen har mottagit ett förslag från vindkraftföretaget Arise Elnät AB (Arise) om vissa regeländringar avseende nätkoncessioner i syfte att underlätta för elproducenter att mata in el på elnätet.

Arise föreslår att en särskild koncessionstyp, nätkoncession för produktionsnät, inrättas för nät som har som ändamål att mata in el från elproduktion. En nätkoncession för produktionsnät ska kunna omfatta både ett eller flera områden och en eller flera linjer. Vidare ska den som har nätkoncession för produktionsnät vara skyldig att på skäliga villkor ansluta elektriska anläggningar för elproduktion, dvs. inmatningskunder.

I sammanfattning är utredningens uppfattning att det finns skäl att vidare utreda möjligheterna att införa en ny typ av nätkoncession för ett begränsat, avskilt område med elproduktionsanläggningar. Vi anser dock att förslaget från Arise om nätkoncession för produktionsnät i vissa avseende bör ändras och genomarbetas.

Utredningen anser således att reglerna för en ny nätkoncession, som införs för att underlätta etablering av förnybar elproduktion, så långt det är möjligt bör följa redan i dag tillämpade regler för någon av de existerande nätkoncessionerna. Den enhetlighet beträffande regleringen inom ett område som omfattas av nätkoncessionen bör också gälla skyldigheten att ansluta kunder.

Undantag från koncessionsplikt

Regeringen har nyligen fattat beslut om ett nytt undantag från koncessionsplikten utifrån ett förslag från Nätanslutningsutredningen. Enligt nya förordningsbestämmelser får ett internt nät som förbinder två eller flera elektriska anläggningar för produktion, vilka utgör en funktionell enhet, byggas och användas utan nätkoncession.

Den nya bestämmelsen innebär att det interna ledningsnätet, inte området, ska vara undantaget från koncessionsplikten. Det får därför ses som ett undantag från huvudregeln att det endast är ett avgränsat område som bör vara undantaget från koncessionsplikten.

I sammanfattning är det utredningens uppfattning att undantaget från koncessionskrav kan leda till onödiga och komplicerade avgränsningsproblem mellan områdeskoncessionshavaren och innehavaren av de icke-koncessionspliktiga ledningarna. Oklarheter över t.ex. vilka ledningar som är koncessionspliktiga eller inte kan uppstå och kräva tidsödande prövningar. Utredningen vill vidare åter framhålla anslutningsskyldighetens och tredjepartstillträdets betydelse för en väl fungerande elmarknad. Avsteg från denna skyldighet måste begränsas till mindre, väl avgränsade områden.

Utredningen anser således sammanfattningsvis att det saknas motiv för det föreslagna, och numera beslutade, undantaget från koncessionsplikt och avsteg från anslutningsskyldighet.

Nätkoncession för produktionsområde och särskilda krav vid inmatning av förnybar elproduktion

Bakgrund

Det finns enligt utredningens mening flera möjligheter att införa förändringar i ellagen som medför förenklingar och sänkta kostnader för producenter av förnybar el och för glesbygdskunder, utan att alltför stora förändringar av reglerna för nätkoncession därmed genomförs. Vi lämnar därför förslag till ändrade koncessionsregler för ledningar som är avsedda för inmatning av el från anläggningar för förnybar elproduktion, och föreslår kravlättnader och sänkta krav i övrigt att gälla vid inmatning av el från förnybar elproduktion. Sammantagna innebär dessa förslag enligt vår mening ett

både tydligare och mindre kostnadskrävande regelverk än de övriga förslag med samma syfte som utredningen har behandlat.

Nätkoncession för produktionsområde

Vi föreslår att en ny typ av nätkoncession, nätkoncession för produktionsområde, införs för ledningar inom en elproduktionsanläggning för förnybar el. En sådan koncession ska avse ett nät som förbinder två eller flera elektriska anläggningar för produktion, vilka utgör en funktionell enhet. Området kan även omfatta en kort anslutning till överliggande nät.

Ansökan om nätkoncession för produktionsområde ska ges in till nätmyndigheten. Produktionsområdet ska ha en väl avgränsad utbredning. Näten i produktionsområdet ska vara öppna för de producenter som önskar ansluta sig inom området.

Den som har nätkoncession för produktionsområde ska vara skyldig att på skäliga villkor ansluta elektriska anläggningar för elproduktion inom området. Det ska även finnas en möjlighet att undantagsvis ansluta en uttagskund när det är ändamålsenligt för alla parter att kunden ansluts till nätet inom produktionsområdet i stället för till nätet som innehas med stöd av nätkoncession för område.

För nätkoncession för produktionsområde föreslås att ledningsnätet i området ska ha färdigställts inom en tid av fem år efter det att koncessionsbeslutet vunnit laga kraft.

Genom införande av det redovisade förslaget skapas enligt vår uppfattning bättre förutsättningar för en tydligare reglering av anslutningsskyldighet och åtskillnad mellan elnäts- och elproduktionsföretag. Förslaget säkerställer även att en fristående nätoperatör tillhandahåller erforderliga produktionsnät. Att elnätet inom ett produktionsområde ska vara koncessionspliktigt innebär att det blir en enhetlig reglering av området och att den grundläggande principen om anslutningsskyldighet gäller för området.

Undantag från krav på nätföretagens rapportering

Regeringen, eller efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten föreslås få föreskriva undantag från vissa skyldigheter som en koncessionshavare har enligt ellagen. Undantagen får föreskrivas

för koncessionshavare för linje eller produktionsområde vars ledningar endast eller i huvudsak matar in el från anläggningar för produktion av förnybar el. Undantagen gäller kraven på årlig redovisning av nätverksamheten, skyldighet att upprätta risk- och sårbarhetsanalys avseende leveranssäkerheten i elnätet, åtgärdsplan för hur leveranssäkerheten i nätet ska förbättras, informations-skyldighet till elanvändare om leveranssäkerhet m.m., skyldighet att rapportera elavbrott till nätmyndigheten och krav på upprättande av övervakningsplan.

Nätmyndigheten ska kunna meddela ett bindande förhandsbesked om en koncessionshavare omfattas av föreskrifter om undantag. Vidare ska myndigheten om det finns särskilda skäl meddela undantag från skyldigheten att avhjälpa avbrott i elförsörjningen inom tjugofyra timmar.

Nätanslutningsutredningen föreslog att undantag ska kunna medges från vissa krav i ellagen. Vårt förslag om undantag avser till större delen samma krav. Vi föreslår dock i vissa fall ändringar i förhållande till Nätanslutningsutredningens förslag. Vidare innebär vårt förslag att kravet på ett ansökningsförfarande har ersatts med en bestämmelse att undantagen gäller med automatik om förutsättningar i föreskrifter är uppfyllda.

Mätning m.m.

Utredningen föreslår att en samlad mätning i viss omfattning ska kunna ske av inmatningen av el från flera anläggningar för elproduktion. En förutsättning för samlad mätning bör vara att innehavaren eller innehavarna av produktionsanläggningarna begär samlad mätning och att sådan mätning är rationell och lämplig i det enskilda fallet. Exempelvis bör samlad mätning av inmatning från flera produktionsanläggningar till ledningsnätet i en vindkraftspark, kunna anses som rationellt och lämpligt.

Den samlade mätningen ska ske i en mätningpunkt och avse flödet i mätningpunkten.

Jämfört med individuell mätning vid varje enskild anläggning uppstår vissa överföringsförluster vid överföringen till den samlade mätningpunkten. Den kostnadsminskning som följer av den samlade mätningen bör dock väl uppväga kostnaderna för förlusterna.

Som följd av den föreslagna bestämmelsen föreslår utredningen ett tillägg till definitionen av inmatningspunkt i mätförordningen.

Vidare konstaterar vi att det inte krävs några ändringar i elcertifikatlagen med anledning av förslaget om samlad mätning. Inte heller behövs någon ändring av ellagens bestämmelser om nättariffer för mindre produktionsanläggningar med anledning av förslaget.

Nätanslutningsutredningen föreslog bl.a. en maximal överföringsavgift för produktionsanläggningar som är godkända för elcertifikat, samt en begränsning av avgiften till överliggande nät för en sådan anslutningsledning. Vi påpekar att förslagen bör ändras så att hänsyn tas till vårt förslag om nätkoncession för produktionsområde. Vidare pekar vi på vissa oklarheter angående stödförslagens kostnadseffekter och framhåller därför att de möjliga effekterna bör analyseras ytterligare innan ett genomförande aktualiseras.

Förenklad tillståndsprövning

Energinätsutredningen har inom ramen för sitt uppdrag att analysera nuvarande uppdelning mellan områdeskoncession och linjekoncession. Utredningen anmäler här sin avsikt att i det kommande slutbetänkandet redovisa sina överväganden avseende kravet på upprättande av miljökonsekvensbeskrivningar inför utbyggnad av elnätet och avseende möjligheten att reducera kraven och rikta dem mot de verkligen angelägna fallen.

Summary

Our task

In its report entitled *Improved Contact via the Network* (SOU 2008:13), the Grid Connection Inquiry proposed a form of network concession – a network concession for private power lines. However, the Inquiry made no comprehensive proposals in this context, but instead suggested that it be further analysed by the Energy Network Inquiry. We were subsequently commissioned, through a supplementary directive, to establish and provide an account of the advantages and disadvantages of the proposal for a change in the permit pursuant to the Electricity Act that concerns so-called private power lines, and to submit a proposal for the detailed design of such a permit.

In this report, we present our considerations and proposals in relation to this matter.

Network concession for private power lines

The proposal of the Grid Connection Inquiry means that it will be possible for an electricity generation company to build and operate a connection line from an electricity generation plant with the support of a form of network concession – a network concession for private power lines. The purpose of the proposal is to make it easier for an electricity producer to itself own and use the connection line without at the same time abolishing the demand for concession obligations.

It shall be possible to apply for a network concession for private power lines from the network authority. It shall also be possible for electricity network operations to be run by the same legal entity as the one that runs the electricity generation operation. As a result, the present principle of making a distinction between network operations

and activities that are run on the basis of competition is removed. Furthermore, relief shall be granted in comparison with a normal line concession as regards reporting to the network authority. The fact that the line is private also means that there is no obligation to connect. However, if the connection of new electricity plants becomes of interest in the area, the concession shall be reviewed.

As far as the obligation for distinction is concerned, the Energy Network Inquiry notes that the holder of a network concession for private power lines should not be subjected to the connection obligation, which means that the only plant connected to the connection line would be the electricity generation company's own plant. There would thus be no risk of cross-subsidisation if a production company were to own and run a connection line with the support of a network concession for private power lines. The argument against making an exception from the basic requirement for a distinction to be made between electricity networks and electricity generation activities would appear in light of this to be weaker.

As regards the obligation to connect, we would like to point out that as a general rule, a concession holder is obliged to grant a connecting plant owner access to the electricity network unless there are specific reasons to the contrary. This connection obligation means that the entire electricity network shall be available for the transmission of electricity. It in turn requires that all sellers and buyers shall have access to the lines that are needed for the supplies.

The proposal of the Grid Connection Inquiry means that a network connection for private power lines shall be covered by a latent connection obligation. If new electricity plants in the area need to be connected to the line, the concession shall be reviewed. We conclude that the savings in cost and time that could be initially made by applying the regulations governing exemption from the obligation to connect could in time be neutralised or even reversed by the demands for a new concession application and concession review in conjunction with a new connection.

Legal practice from the EC courts has also emphasized the importance of connection obligation and third-party access as fundamental principles that can only be relinquished in certain specified situations.

Furthermore, it is doubtful in the opinion of the Inquiry whether the introduction of the proposed special type of concession would be of any significant financial importance for the electricity producers. It is believed that the specified objective of reducing the

costs for the connection line and the time from the application to operational start-up could above all be achieved by means of other measures. For example, it would be quite possible for the present electricity generation company to form a separate network company to be responsible for the transmission of electricity from the production plant to another network.

Consequently, we are of the opinion that the proposed departures from the demands for legal distinction and connection obligation are not likely to result in cost reductions and time savings that are significant enough to motivate departures from the basic principles. Quite the reverse, in fact – the proposal could lead to an increase in socio-economic expenditure.

It must be further emphasized that if the economic importance of relief from connection obligation were significant – i.e. if the obligation to connect other players involved substantially increased costs – the consequences of the voluntary nature of the relief from connection obligation must also entail a substantial financial risk for the company.

The Energy Network Inquiry thus finds that there are no important reasons to warrant introducing the network concession for private power lines proposed by the Grid Connection Inquiry.

Grid concession for production network

The Energy Network Inquiry has received a proposal from the wind power company Arise Elnät AB (Arise) concerning certain changes in regulations governing grid concessions with the aim of making it easier for electricity producers to feed electricity into the grid.

Arise proposes that a special type of concession, a network concession for production networks, be established for networks whose purpose it is to supply incoming electricity from electricity generation plants. A network concession for a production network shall be able to consist of both one or several areas and one or more lines. Furthermore, a player with a network concession for a production network shall be required, based on reasonable terms, to connect electrical plants for electricity generation, i.e. incoming supply customers.

To sum up, the Inquiry feels there is reason to further investigate the possibilities of introducing a new type of network con-

cession for a limited, clearly defined area with electricity generation plants. We feel, however, that the proposal from Arise on network concessions for production networks should in certain respects be revised and reworked.

The Inquiry thus feels that the regulations for a new network concession, which is introduced in order to facilitate the establishment of renewable electricity production, should as far as possible follow regulations that are already currently applied for one of the existing network concessions. The uniformity regarding regulation within an area that is covered by the network concession should also apply to the obligation to connect customers.

Exemption from concession obligation

The Government has recently decided to introduce a new exemption from the concession obligation based on a proposal from the Grid Connection Inquiry. According to new ordinance regulations, an internal network that links together two or more electricity generation plants, and which constitutes a single functional entity, may be constructed and used without a network concession.

The new regulation means that the internal power line network, not the area, shall be exempted from the concession obligation. It must therefore be regarded as an exception from the general rule that it is only one clearly demarcated area that should be exempted from the concession obligation.

To summarise, it is the opinion of the Inquiry that an exemption from concession requirements could lead to unnecessary and complicated demarcation problems between area concession holders and owners of the lines that are not subject to concession obligations. Uncertainties concerning, for example, which of the lines are subject to concession obligations could arise, and require time-consuming review. Furthermore, the Inquiry wishes again to stress the importance of the connection obligation and third-party access for a well-functioning electricity market. Any departures from this obligation must be limited to minor, clearly demarcated areas.

In conclusion, the Inquiry thus feels that there is no distinct justification for the proposed, and now adopted, exemption from concession obligation and departure from the connection obligation.

Network concession for production area and special requirements governing the supply of renewable electricity production

Background

In the opinion of the Inquiry, there are a number of opportunities for introducing changes in the Electricity Act that entail alleviations and lower costs for the producers of renewable electricity and for customers in sparsely populated areas without at the same time having to make excessively extensive changes in the regulations for network concessions. We therefore submit a proposal for revised concession rules for power lines that are intended to carry the incoming supply of electricity from plants for renewable electricity generation, and propose relaxations in the requirements and lower demands in general to apply in connection with the incoming supply of electricity from renewable electricity production. Together, these proposals in our opinion constitute a clearer and less cost-demanding set of regulations than the other proposals with the same purpose as that considered by the Inquiry.

Network concession for production area

We propose that a new type of network concession, a network concession for production areas, be introduced for power lines within an electricity generation plant for renewable electricity. A concession of this type shall be intended for a network that connects two or more electricity generation plants and which constitute one functional entity. The area may also include a short connection to the overlying network.

Applications for network connections for production areas shall be submitted to the network authority. The production area shall be clearly demarcated. The networks in the production area shall be open to those producers who wish to make connections within the area.

The holder of the network concession within a certain production area shall be obliged on reasonable terms to connect electrical plants for electricity generation within the area. It shall also be possible, in exceptional cases, to connect an outgoing supply customer when it suits all parties for the customer to be connected to the network

in the production area instead of to the network that is run with the support of the network concession for the area.

In the case of network concessions for production areas, it is proposed that the power line network in the area shall be completed within a period of five years after the concession decision came into force.

In our opinion, the adoption of this proposal will create better preconditions for a clearer regulation of the connection obligation and a distinction between electricity network and power production companies. The proposal also guarantees that an independent network operator provides necessary production networks. The fact that the electricity network within a certain production area shall be subject to a concession obligation means that there will be a uniform regulation of the area and that the fundamental principle of connection obligation applies for the area concerned.

Exemptions from the requirements for network company reporting

It is proposed that the Government or, following the Government's authorisation, the network authority should be able to prescribe exemptions from certain obligations to which a concession holder is subject according to the Electricity Act. Exemptions may be prescribed in the case of a concession holder for a power line or production area whose power lines only, or to a major extent, supply electricity from plants that generate renewable electricity. The exemption applies to the demand for an annual report on the network operations, the obligation to draw up a risk and vulnerability analysis regarding supply reliability in the electricity network, an action plan for how supply reliability in the network is to be improved, the obligation to provide information to electricity consumers on supply reliability etc., the obligation to report power failures to the network authority and the demand to prepare a monitoring schedule.

The network authority shall be able to provide binding advance notice as to whether a concession holder is covered by regulations on exemption. Furthermore, the authority, if there is special reason, shall give notification of an exemption from the obligation to rectify a failure in power supply within twenty-four hours.

The Grid Connection Inquiry proposed that it should be possible for an exemption to be made from certain requirements in the Electricity Act. Our proposal for exemption largely concerns the same requirements. We propose in certain cases, however, changes in relation to the Grid Connection Inquiry's proposal. In addition, our proposal means that the demand for an application procedure has been replaced by a regulation to the effect that the exemption applies automatically provided the provisions of the regulations are met.

Metering, etc.

The Inquiry proposes that it should be possible to a certain extent for integrated metering of electricity to be conducted from several plants for electricity generation. A precondition for integrated metering should be that the owner or owners of the production plants request integrated metering and that such metering is rational and suitable in the individual case in question. For example, it should be possible for integrated metering of the incoming supply from several production plants to the power line network in a wind power farm to be regarded as being both rational and suitable.

The integrated metering shall be carried out at one metering point and concern the flow at the metering point.

Compared with individual metering at each individual plant, certain transmission losses will occur in connection with transmission to the integrated metering point. The cost reduction that accompanies the integrated metering should, however, clearly outweigh the costs of the losses.

As a consequence of the proposed regulations, the Inquiry proposes a supplement to the definition of incoming supply point in the metering ordinance. Furthermore, we consider that no changes need to be made to the Electricity Certification Act as a consequence of the proposal for integrated metering. Neither is it necessary to make any form of amendment in the conditions governing network tariffs for small production plants in the Electricity Act as a consequence of the proposal.

The Grid Connection Inquiry proposed, among other things, a maximum transmission charge for production plants that are approved for an electricity certificate, as well as a restriction in the charges for overlying networks for a connection line of this type.

We suggest that the proposal should be changed so that consideration is given to our proposal for network concessions for production areas. Furthermore, we would like to point out that uncertainties still remain concerning the cost effects of the support proposals, and thus maintain that the potential impact should be further analysed before implementation is decided.

Simplified permit review

The Energy Network Inquiry is required, within the framework of its commission, to analyse the present division between area concessions and line concessions. The Inquiry hereby registers its intention, in the coming final report, to present its considerations concerning the demand to conduct environmental impact assessments prior to the development of the electricity network and concerning the possibility to decrease the demands and direct them towards the really serious cases.

Författningsförslag

1 Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)

Härigenom föreskrivs i fråga om ellagen (1997:857)

dels att 2 kap. 2, 12–14, och 18 §§, 3 kap. 6, 7, 9 c och 9 d §§, 4 kap. 3 och 4 §§, 13 kap. 5 § samt rubriken närmast före 4 kap. 3 § ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 2 kap. 16 § ska lyda ”Överlåtelse, ändring eller upphörande av nätkoncession”,

dels att det i lagen ska införas åtta nya paragrafer, 2 kap. 9 a, 17 a §, 3 kap. 7 a–c, 8 a, 18 och 19 §§, samt ny rubrik närmast före 3 kap. 18 § av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

2 §

En nätkoncession *skall* avse en ledning med i huvudsak bestämd sträckning (nätkoncession för linje) eller ett ledningsnät inom ett visst område (nätkoncession för område).

En nätkoncession *ska* avse en ledning med i huvudsak bestämd sträckning (nätkoncession för linje), ett ledningsnät inom ett visst område (nätkoncession för område) *eller ett ledningsnät inom begränsat område som är avsett för anslutning av produktionsanläggningar som producerar förnybar el (nätkoncession för produktionsområde).*

I ett beslut om nätkoncession för område *skall* en högsta tillåtna spänning för ledningsnätet anges.

I ett beslut om nätkoncession för område *eller produktionsområde ska* en högsta tillåtna spänning för ledningsnätet anges.

9 a §

Nätkoncession för produktionsområde får meddelas endast för ett begränsat område med ett ledningsnät för två eller flera elproduktionsanläggningar som tillsammans utgör en funktionell enhet.

En kort anslutningsledning till överliggande nät får innefattas i produktionsområdet om ledningen är lämplig från allmän synpunkt. Nätkoncession får inte meddelas för ett produktionsområde som helt eller delvis sammanfaller med en annan nätkoncession för produktionsområde.

12 §¹

Gränserna för en nätkoncession för område får ändras av nätmyndigheten, om det behövs för en ändamålsenlig nätverksamhet och det kan ske utan synnerlig olägenhet för *koncessionshavaren*.

Gränserna för en nätkoncession för område *eller produktionsområde* får ändras av nätmyndigheten, om det behövs för en ändamålsenlig nätverksamhet och det kan ske utan synnerlig olägenhet för *berörda koncessionshavare*.

13 §²

En nätkoncession *skall* meddelas för fyrtio år, om den avser linje, och för tjugofem år, om den avser område. Om det finns

En nätkoncession *ska* meddelas för fyrtio år, om den avser linje, och för tjugofem år, om den avser område *eller pro-*

¹ Energinätsutredningen har tidigare föreslagit ändringar i paragrafen i delbetänkandet *Förhandsprövning av nättariffer m.m.* (SOU 2007:99).

² Senaste lydelse 2004:876.

särskilda skäl eller om sökanden begär det, får kortare tid bestämmas.

duktionsområde. Om det finns särskilda skäl eller om sökanden begär det, får kortare tid bestämmas.

Giltighetstiden hos en nätkoncession som meddelas i anledning av återkallelse av en nätkoncession enligt 18 § första stycket 2 eller 3 får inte sträcka sig längre än den återkallade nätkoncessionens giltighetstid.

14 §

Nätkoncessionens giltighetstid får på ansökan av koncessionshavaren förlängas med fyrtio år i taget, om nätkoncessionen avser linje, och med tjugofem år i taget, om den avser område. Om det finns särskilda skäl eller om sökanden begär det, får kortare tid bestämmas.

I ett ärende om förlängning av giltighetstiden *skall* 2 § andra stycket och 6–11 §§ tillämpas.

Ansökan om förlängning av giltighetstiden *skall* göras senast två år före koncessionstidens utgång. Nätkoncessionen gäller till dess att ansökningen har prövats slutligt.

Om det finns särskilda skäl, får en nätkoncessions giltighetstid förlängas även om giltighetstiden inte har löpt ut.

Nätkoncessionens giltighetstid får på ansökan av koncessionshavaren förlängas med fyrtio år i taget, om nätkoncessionen avser linje, och med tjugofem år i taget, om den avser område *eller produktionsområde.* Om det finns särskilda skäl eller om sökanden begär det, får kortare tid bestämmas.

I ett ärende om förlängning av giltighetstiden *ska* 2 § andra stycket och 6–11 §§ tillämpas.

Ansökan om förlängning av giltighetstiden *ska* göras senast två år före koncessionstidens utgång. Nätkoncessionen gäller till dess att ansökningen har prövats slutligt.

Överlåtelse och upphörande av nätkoncession

Överlåtelse, ändring eller upphörande av nätkoncession

17 a §

En innehavare av en nätkoncession för produktionsområde ska senast fem år efter det att beslutet om att meddela nätkoncessionen vann laga kraft ha

färdigställt ett ledningsnät inom produktionsområdet. Med färdigställande av ledningsnätet avses att detta är utbyggt till de produktionsanläggningar som omfattas av i koncessionsansökan ingiven plan.

Om särskilda skäl föreligger kan nätmyndigheten efter ansökan från koncessionshavaren besluta om förlängning av tiden för färdigställande. Ett beslut om förlängning ska meddelas för viss tid.

En innehavare av en nätkoncession för produktionsområde ska senast tre månader innan den fastställda tiden enligt första eller andra stycket löper ut till nätmyndigheten redovisa, utifrån den plan innehavaren gav in vid ansökan, i vilken grad ledningsnätet är färdigställt.

18 §³

En nätkoncession *skall* återkallas helt eller delvis,

1. om en ledning eller ett ledningsnät inte längre behövs för en säker elförsörjning,

2. om staten, med stöd av 1 kap. 5 § lagen (2004:875) om särskild förvaltning av vissa elektriska anläggningar, löser in den eller de ledningar som avses med nätkoncessionen, *eller*

3. om koncessionshavaren inte längre uppfyller villkoren enligt 10 § andra stycket första meningen för att inneha nätkoncessionen.

En nätkoncession *ska* återkallas helt eller delvis,

1. om en ledning eller ett ledningsnät inte längre behövs för en säker elförsörjning,

2. om staten, med stöd av 1 kap. 5 § lagen (2004:875) om särskild förvaltning av vissa elektriska anläggningar, löser in den eller de ledningar som avses med nätkoncessionen,

3. om koncessionshavaren inte längre uppfyller villkoren enligt 10 § andra stycket första meningen för att inneha nätkoncessionen, *eller*

³ Senaste lydelse 2004:876.

4. om nätkoncessionshavaren inte har färdigställt ett ledningsnät inom den fastställda tiden enligt 17 a §.

Frågor om återkallelse av nätkoncession prövas av nätmyndigheten. Avser nätkoncessionen en utlandsförbindelse, prövas dock frågan om återkallelse av regeringen.

3 kap.

6 §⁴

Den som har nätkoncession för linje är, om det inte finns särskilda skäl, skyldig att på skäliga villkor ansluta en elektrisk anläggning till ledningen.

Twister om koncessionshavarens skyldigheter enligt första stycket prövas av nätmyndigheten. Beslut i ett sådant ärende skall fattas inom två månader från det att ansökan kommit in till nätmyndigheten. Om myndigheten behöver ytterligare tid för att avgöra ärendet får nätmyndigheten förlänga tiden med två månader eller, om sökanden medger det, med den ytterligare tid som kan behövas för att ärendet skall kunna avgöras.

Nätmyndighetens beslut enligt andra stycket gäller omedelbart.

En tvist om villkoren för anslutning prövas inte, om det visas att ansökan om prövning kommit in till nätmyndigheten senare än två år efter det att nätkoncessionshavaren sänt ett skriftligt ställningstagande till berörd part under dennes senaste kända adress.

---

⁴ Senaste lydelse 2005:404.

7 §⁵

Den som har nätkoncession för område är, om det inte finns särskilda skäl, skyldig att på skäligen villkor ansluta en elektrisk anläggning inom området till ledningsnätet.

Twister om koncessionshavarens skyldigheter enligt första stycket prövas av nätmyndigheten. Beslut i ett sådant ärende skall fattas inom två månader från det att ansökan kommit in till nätmyndigheten. Om myndigheten behöver ytterligare tid för att avgöra ärendet får nätmyndigheten förlänga tiden med två månader eller, om sökanden medger det, med den ytterligare tid som kan behövas för att ärendet skall kunna avgöras.

Nätmyndighetens beslut enligt andra stycket gäller omedelbart.

En tvist om villkoren för anslutning prövas inte, om det visas att ansökan om prövning kommit in till nätmyndigheten senare än två år efter det att nätkoncessionshavaren sänt ett skriftligt ställningstagande till berörd part under dennes senaste kända adress.

7 a §

Den som har nätkoncession för produktionsområde är, om det inte finns särskilda skäl, skyldig att på skäligen villkor ansluta en elektrisk anläggning för elproduktion som antingen är belägen inom produktionsområdet eller som ansluts via en ledning med

---

⁵ Senaste lydelse 2005:404.

nätkoncession för linje till produktionsområdets ledningsnät.

7 b §

Den som har nätkoncession för produktionsområde är, om det finns särskilda skäl, skyldig att på skäliga villkor ansluta en elektrisk anläggning för elanvändning som är belägen inom produktionsområdet.

7 c §

Twister om nätkoncessionshavarens skyldigheter enligt 6, 7, 7 a och 7 b §§ prövas av nätmyndigheten. Beslut i ett sådant ärende ska fattas inom två månader från det att ansökan kommit in till myndigheten. Om nätmyndigheten behöver ytterligare tid för att avgöra ärendet får myndigheten förlänga tiden med två månader eller, om sökanden medger det, med den ytterligare tid som kan behövas för att ärendet ska kunna avgöras.

Nätmyndighetens beslut enligt första stycket gäller omedelbart.

En tvist om villkoren för anslutning prövas inte, om det visas att ansökan om prövning kommit in till nätmyndigheten senare än två år efter det att koncessionshavaren sänt ett skriftligt ställningstagande till berörd part under dennes senaste kända adress.

8 a §

Vill någon ansluta en elektrisk anläggning för elanvändning till

ett produktionsområde i stället för till ett ledningsnät som omfattas av nätkoncession för område, får den som har nätkoncessionen för produktionsområdet göra anslutningen endast efter medgivande av den som har nätkoncession för området.

Om sådant medgivande inte lämnas, får nätmyndigheten, om det finns särskilda skäl, meddela tillstånd till anslutningen.

9 c §⁶

Den som bedriver nätverksamhet med stöd av nätkoncession för linje med en spänning som understiger 220 kilovolt *eller* nätkoncession för område *skall* årligen upprätta

1. en risk- och sårbarhetsanalys avseende leveranssäkerheten i elnätet, och

2. en åtgärdsplan som visar hur leveranssäkerheten i det egna elnätet *skall* förbättras.

Risk- och sårbarhetsanalysen och åtgärdsplanen *skall* ges in till den myndighet som regeringen bestämmer.

Den som bedriver nätverksamhet med stöd av nätkoncession för linje med en spänning som understiger 220 kilovolt, nätkoncession för område *eller produktionsområde ska* årligen upprätta

1. en risk- och sårbarhetsanalys avseende leveranssäkerheten i elnätet, och

2. en åtgärdsplan som visar hur leveranssäkerheten i det egna elnätet *ska* förbättras.

Risk- och sårbarhetsanalysen och åtgärdsplanen *ska* ges in till den myndighet som regeringen bestämmer.

9 d §⁷

Den som bedriver nätverksamhet med stöd av nätkoncession för linje med en spänning som understiger 220 kilovolt *eller* nätkoncession för område *skall* informera elanvändarna om

Den som bedriver nätverksamhet med stöd av nätkoncession för linje med en spänning som understiger 220 kilovolt, nätkoncession för område *eller produktionsområde ska* informera

⁶ Senaste lydelse 2005:1110.

⁷ Senaste lydelse 2005:1110.

leveranssäkerheten i elnätet och om rätten till avbrottsersättning och skadestånd enligt 10 och 11 kap.

elanvändarna om leveranssäkerheten i elnätet och om rätten till avbrottsersättning och skadestånd enligt 10 och 11 kap.

Lättnader i kraven på nät-koncessionshavare i vissa fall

18 §⁸

Regeringen, eller efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får föreskriva undantag från de skyldigheter som en koncessionshavare har enligt 3 kap. 2, 9 c, 9 d, 9 e 3 och 17 §§. Undantag får bara föreskrivas för koncessionshavare för linje eller produktionsområde vars ledningar endast eller i huvudsak matar in el från anläggningar för produktion av förnybar el. En sådan föreskrift får dock inte avse utlandsförbindelser.

Nätmyndigheten får i det enskilda fallet meddela ett bindande besked om huruvida en koncessionshavare i ett eller flera fall omfattas av föreskrifter om undantag enligt första stycket.

19 §⁹

Om det finns särskilda skäl får nätmyndigheten, efter ansökan av en nätkoncessionshavare för linje eller produktionsområde vars ledningar i huvudsak matar in el från anläggningar för produktion

⁸ Energinätsutredningens förslag är en omarbetning av Nätanslutningsutredningens förslag till ny bestämmelse i 2 kap. 12 a § ellagen.

⁹ Senaste lydelse 1998:1651.

Energinätsutredningens förslag är en omarbetning av Nätanslutningsutredningens förslag till ny bestämmelse i 2 kap. 12 a § ellagen.

av förnybar el, meddela undantag från skyldigheten i 9 a §.

I nätkoncessionshavarens ansökan ska anges vilken eller vilka befintliga elanvändare som ansökan avser.

I nätmyndighetens beslut ska anges vilken eller vilka befintliga elanvändare som undantaget avser.

4 kap.

Särskilt om nättariffer för område

Särskilt om nättariffer för område och produktionsområde

3 §¹⁰

Nättariffer för område, utom engångsavgift för anslutning, får inte utformas med hänsyn till var inom området en anslutning är belägen.

Nättariffer för område eller produktionsområde, utom engångsavgift för anslutning, får inte utformas med hänsyn till var inom området eller produktionsområdet en anslutning är belägen.

Om ett eller flera områden slås samman helt eller delvis skall en enhetlig nättariff för det nya området börja tillämpas senast tre år efter sammanslagningen.

Om ett eller flera områden slås samman helt eller delvis ska en enhetlig nättariff för det nya området börja tillämpas senast tre år efter sammanslagningen.

4 §¹¹

Vid skälighetsbedömningen av en nättariff skall nättariffen för varje område bedömas för sig.

Vid skälighetsbedömningen av en nättariff ska nättariffen för varje område eller produktionsområde bedömas för sig.

Om nätmyndigheten enligt 3 kap. 3 § har medgivit att flera

Om nätmyndigheten enligt 3 kap. 3 § har medgivit att flera

¹⁰ Energinätsutredningen har tidigare föreslagit ändringar i paragrafen i delbetänkandet *Förhandsprövning av nättariffer m.m.* (SOU 2007:99).

¹¹ Energinätsutredningen har tidigare föreslagit ändringar i paragrafen, samt att paragrafen flyttas till 5 kap. 16 § ellagen, i delbetänkandet *Förhandsprövning av nättariffer m.m.* (SOU 2007:99).

nätkoncessioner för område får redovisas samlat, *skall* dock dessa vid skälighetsbedömningen anses utgöra ett område.

nätkoncessioner för område får redovisas samlat, *ska* dock dessa vid skälighetsbedömningen anses utgöra ett område.

13 kap.

5 §¹²

Beslut av nätmyndigheten enligt 2 kap. 18–20 §§, 3 kap. 3, 6–8, 9 b, 11, 14 och 15 §§, 4 kap. 6, 7 och 10 §§, 8 kap. 4 a § samt 12 kap. 8 och 11 §§, beslut av en tillsynsmyndighet enligt 12 kap. 2–4 §§ samt beslut av den systemansvariga myndigheten om ersättning till den som enligt 8 kap. 2 § beordrats öka eller minska produktionen av el får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Beslut av nätmyndigheten enligt 2 kap. 17 a, 18–20 §§, 3 kap. 3, 7 c, 8, 8 a, 9 b, 11, 14, 15, 18 och 19 §§, 4 kap. 6, 7 och 10 §§, 8 kap. 4 a § samt 12 kap. 8 och 11 §§, beslut av en tillsynsmyndighet enligt 12 kap. 2–4 §§ samt beslut av den systemansvariga myndigheten om ersättning till den som enligt 8 kap. 2 § beordrats öka eller minska produktionen av el får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Regeringen får meddela föreskrifter om överklagande av andra beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

---

¹² Senaste lydelse 2005:1110.

Energinätsutredningen har tidigare föreslagit ändringar i paragrafen i delbetänkandet *Förhandsprövning av nättariffer m.m.* (SOU 2007:99).

2 Förslag till förordning om ändring i elförordningen (1994:1250)

Härigenom föreskrivs i fråga om elförordningen (1994:1250)
dels att rubriken närmast före 7 § ska lyda, ”Ansökan om nät-
koncession för område eller produktionsområde”,
dels att det i förordningen ska införas en ny paragraf, 7 a § av
följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Ansökan om nätkoncession för
område

Ansökan om nätkoncession för
område *eller produktionsområde*

7 a §

*En ansökan om nätkoncession
för produktionsområde ska vara
skriftlig och ges in till nätmyndig-
heten. Den ska innehålla följande
uppgifter.*

*1. En plan över planerade
produktionsanläggningar inom
produktionsområdet.*

*2. En karta över produktions-
området som anger*

*a) planerade
produktionsanläggningar, och
b) i förekommande fall,
anslutningsledning.*

*3. Den högsta spänning för
produktionsområdet som sökanden
vill ha fastställd.*

*4. Redogörelse för sökandens
organisation.*

*5. Registreringsbevis avseende
sökanden.*

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2010.

3 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1999:716) om mätning, beräkning och rapportering av överförd el

Härigenom föreskrivs i fråga om förordningen (1999:716) om mätning, beräkning och rapportering av överförd el att 1 och 2 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

I denna förordning avses med

1. Schablonberäkningsområde: Ett område där den samlade inmatningen och det samlade uttaget av el *skall* mätas och beräknas. Ett schablonberäkningsområde får bara omfatta ledningsnät som omfattas av nätkoncession för område och ledningar som organisatoriskt och tekniskt ingår i ett sådant nät.

2. Inmatningspunkt: Den punkt där en elproduktionsanläggning *för in el i ett schablonberäkningsområde respektive ledning som omfattas av nätkoncession för linje (region- eller stamledning).*

I denna förordning avses med

1. Schablonberäkningsområde: Ett område där den samlade inmatningen och det samlade uttaget av el *ska* mätas och beräknas. Ett schablonberäkningsområde får bara omfatta ledningsnät som omfattas av nätkoncession för område och ledningar som organisatoriskt och tekniskt ingår i ett sådant nät.

2. Inmatningspunkt: Den punkt där en elproduktionsanläggning

a. för in el i ett schablonberäkningsområde eller produktionsområde,

b. för in el på en ledning som omfattas av nätkoncession för linje (region- eller stamledning), eller

c. för in el genom att samlad inmatning av el sker från flera produktionsanläggningar som var för sig är anslutna till en ledning eller ett ledningsnät som drivs med stöd av nätkoncession.

3. Uttagspunkt: Den punkt där en elanvändare tar ut el för förbrukning.

4. Gränspunkt: Den punkt där

a. olika schablonberäkningsområden ansluter till varandra,

b. schablonberäkningsområde ansluter till ledning med nät-koncession för linje (region- eller stamnät),

c. ledningsnät med nät-koncession för linje (region- eller stamnät), som har olika nättariffer, ansluter till varandra, eller

d. nätkoncessionsområden
eller ledningsnät med nät-koncession för linje (region- eller stamnät) som har olika nättariffer ansluter till varandra.

5. Förbrukningsprofil: Den totala mängd el som registreras per timme i schablonberäkningsområdet med avdrag för sådan förbrukning och produktion som avräknas efter timregistrering mätning och rapportering.

6. Andelstal: Den andel av en förbrukningsprofil som belöper på varje elleverantör, elproducent och balansansvarig.

3. Uttagspunkt: Den punkt där en elanvändare tar ut el för förbrukning.

4. Gränspunkt: Den punkt där

a. olika schablonberäkningsområden ansluter till varandra,

b. schablonberäkningsområde ansluter till ledning med nät-koncession för linje (region- eller stamnät),

c. ledningsnät med nät-koncession för linje (region- eller stamnät), som har olika nättariffer, ansluter till varandra, eller

d. nätkoncessionsområden,
ledningsnät med nät-koncession för *produktionsområde eller ledningsnät med nätkoncession* för linje (region- eller stamnät) som har olika nättariffer ansluter till varandra.

5. Förbrukningsprofil: Den totala mängd el som registreras per timme i schablonberäkningsområdet med avdrag för sådan förbrukning och produktion som avräknas efter timregistrering mätning och rapportering.

6. Andelstal: Den andel av en förbrukningsprofil som belöper på varje elleverantör, elproducent och balansansvarig.

2 §¹

Innehavare av nätkoncession för område är inom sitt schablonberäkningsområde skyldig att enligt föreskrifterna i denna förordning utföra sådan mätning, beräkning och rapportering som nämns i 3 kap. 10 § ellagen (1997:857).

Innehavare av nätkoncession för produktionsområde är skyldig att enligt föreskrifterna i denna förordning utföra sådan mätning, beräkning och rapportering som nämns i 3 kap. 10 § ellagen.

Innehavare av nätkoncession för linje (region- eller stamnät) är skyldig att enligt föreskrifterna i denna förordning utföra sådan mätning och rapportering som nämns i 3 kap. 10 § ellagen.

Bestämmelserna i denna förordning gäller bara vid mätning, beräkning och rapportering som nätkoncessionshavaren utför för någon annans räkning.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2010.

---

¹ Senaste lydelse 1999:931.

1 Inledning

1.1 Utredningens uppdrag och rapportering

Utredningens uppdrag omfattar åtta deluppgifter.¹ Två uppgifter har redan tidigare avrapporterats i utredningens delbetänkande *Förhandsprövning av nättariffer m.m.* (SOU 2007:99) som överlämnades till regeringen i november månad 2007. En av dessa uppgifter gällde att lämna förslag till den lagstiftning och det regelverk i övrigt som krävs för att införa en ny ordning där tillsynsmyndigheten ska godkänna eller fastställa nätföretagens överförings- och anslutningstariffer innan de får börja gälla. Den andra uppgiften var att lämna förslag till hur de utlandsförbindelser som är anslutna till det svenska regionnätet kan hanteras så att dessa förbindelser behandlas enligt samma grunder som de utlandsförbindelser som är anslutna till stamnätet.

Utredningens uppdrag i övrigt består av sex uppgifter i enlighet med uppräkningslistan nedan. Utredningen har i uppdrag att:

- Analysera om den nuvarande uppdelningen mellan områdeskoncession och linjekoncession samt dess koppling till reglerna för tariffsättning och redovisning är lämplig för att åstadkomma ändamålsenliga, driftsäkra och kostnadseffektiva elnät och, om så inte är fallet, föreslå åtgärder för detta.
- Avseende naturgasmarknaden beakta de slutsatser som dras vid analysen av den nuvarande uppdelningen mellan områdeskoncession och linjekoncession på elmarknaden och som är relevanta för jämförelse mellan marknaderna, i det förslag till utvidgat koncessionskrav för naturgasmarknaden som lades fram i slutbetänkandet *El- och naturgasmarknaderna – energimarknader i utveckling* (SOU 2004:129). I detta ingår även att analysera

---

¹ Se utredningens direktiv, dir. 2006:39, 2008:54 och 2008:XX. Direktiven finns intagna som bilagor till betänkandet.

behov av undantag från koncessionskrav samt, om sådant behov finns, lämna förslag i denna del.

- Analysera om beslut i tillståndsfrågor bör överklagas till förvaltningsdomstol i stället för till regeringen och, om utredaren bedömer det vara lämpligt, lämna förslag till ändrad instansordning. Den prövning som regeringen gör som första instans omfattas härmed inte av tilläggsdirektiven.
- Analysera om tillstånden kan förenas med en omprövningsmöjlighet i stället för att vara tidsbegränsade och, om utredaren bedömer det vara lämpligt, lämna förslag till förändringar av lagstiftning och regelverk i övrigt. Utredaren ska beakta vad som framkommit i Ellagstiftningsutredningens tidigare förslag (SOU 1995:108).
- Ta till vara erfarenheterna från projektet Stockholms Ström och analysera om nuvarande regelverk för tillståndsprovning av en nätkoncession för linje, dvs. såväl region- som stamledning, är ändamålsenligt vid strukturförändringar av det befintliga ledningsnätet. Om utredaren bedömer att så inte är fallet, ska han föreslå lämpliga åtgärder.
- Klargöra samt redovisa för- och nackdelar med det förslag till förändring av tillstånd enligt ellagen (1997:857) som avser s.k. enskild linje, vilket i en särskild skrivelse och i betänkandet *Bättre kontakt via nätet* (SOU 2008:13), överlämnats till regeringen. Utredaren ska lämna förslag till den närmare utformningen av ett sådant tillstånd.

I föreliggande delbetänkande behandlas det sista av ovan nämnda uppdrag, dvs. uppgiften att analysera förslaget till förändring av tillstånd enligt ellagen avseende s.k. enskild linje, samt att lämna förslag till den närmare utformningen av ett sådant tillstånd.

De övriga fem uppdragspunkterna avser vi att redovisa i ett slutbetänkande senast den 1 april 2009.

1.2 Utredningsarbetet

Utredningsarbetet har bedrivits på sedvanligt sätt med regelbundna sammanträden.

Liksom vid den tidigare delen av vårt uppdrag har utredningens sakkunniga och experter bidragit till arbetet med en mångfald av erfarenheter och exempel från verksamheten i företag och myndigheter.

Beträffande det uppdrag som redovisas i föreliggande delbetänkande har utredningen samrått med Nätanslutningsutredningen (N 2007:02) och därvid diskuterat frågor som berört båda utredningarna, främst överlämnandet av frågan avseende nätkoncession för enskild linje till Energinätsutredningen.

Arise Elnät AB har tillställt utredningen en PM angående en föreslagen ny typ av nätkoncession för elnät med uppgift att överföra el från vindkraft till region- eller stamnät, nätkoncession för produktionsnät. Företrädare för företaget har också redogjort för förslaget vid ett utredningssammanträde.

1.3 Bakgrund

Nätanslutningsutredningen hade i uppdrag att utvärdera om det nuvarande regelverket för förnybar elproduktion skapar hinder för en storskalig utveckling och utbyggnad av den förnybara elproduktionen (dir. 2007:10). Utredningen skulle också lämna förslag till hur nuvarande reducerade nätavgift för mindre produktionsanläggningar kan ersättas av enhetliga principer för bestämmandet av nätavgifter för produktionsanläggningar. Vidare skulle utredningen kartlägga förekomsten av små produktionsanläggningar för förnybar el och göra en bedömning av sådana anläggningars framtida utveckling, samt lämna förslag till den lagstiftning som krävs för att ett undantag från nuvarande krav på timvis mätning, beräkning och rapportering av el från små anläggningar för förnybar elproduktion ska kunna införas. Slutligen hade utredningen att lämna förslag till generella, icke-diskriminerande riktlinjer enligt vilka ersättning kan bestämmas vid inmatning av el från mindre elproduktionsanläggningar.

Nätanslutningsutredningen avrapporterade sitt uppdrag till regeringen i betänkandet *Bättre kontakt via nätet* (SOU 2008:13). Redan innan dess hade utredningen i en särskild skrivelse hemställt att

Energinätsutredningen ska analysera lämpligheten av att genomföra en förändring i ellagen som ger möjlighet att bevilja en föreslagen ny typ av koncession – nätkoncession för enskild linje.

Nätanslutningsutredningen konstaterade i betänkandet att ett antal krav i den nuvarande lagstiftningen utgör hinder som på olika sätt försvårar introduktion av förnybara energikällor. Utredningen pekade på både administrativa krav och brister i samordningen av de olika tillståndsprocesserna. Syftet med utredningens förslag angavs vara att förbättra reglerna kring tillståndsprocesserna för att sänka kostnaderna och påskynda hanteringen för elproduktionsföretagen.

Utredningen föreslog därför ett undantag från krav på nätkoncession för interna elnät inom anläggningar för elproduktion. I november månad 2008 beslöt regeringen i enlighet med utredningens förslag om en ändring av förordningen (2007:215) om undantag från kravet på nätkoncession enligt ellagen (IKN-förordningen) innebärande undantag från koncessionskravet för interna nät för produktionsanläggningar för förnybar elproduktion. Den nya bestämmelsen trädde i kraft den 1 januari 2009.

Vidare föreslog Nätanslutningsutredningen att nätmyndigheten skulle ges möjlighet att godkänna vissa lättnader avseende krav på en innehavare av linjekoncession förutsatt att koncessionen gäller en ledning som är avsedd för inmatning av el från en elproduktionsanläggning. Lättnaderna ska kunna avse skyldighet att upprätta risk- och sårbarhetsanalys avseende leveranssäkerheten i elnätet, åtgärdsplan för hur leveranssäkerheten i nätet ska förbättras, informations-skyldighet till elanvändare, krav på upprättande av övervakningsplan och att lämna skriftlig uppgift om nättariff. Dessutom ska det finnas möjlighet till befrielse från funktionskravet vid avbrott, dock inte kravet på att överföringen av el ska vara av god kvalitet. Förslaget bygger på att tredjepartstillträde och kravet på legal åtskillnad mellan elproducenter och nätägare kvarstår.

Som ett andra steg föreslog Nätanslutningsutredningen en ny nätkoncession, nätkoncession för enskild linje. Utredningen lämnade dock inte något fullständigt förslag i denna fråga, utan föreslog i stället att den analyseras vidare av Energinätsutredningen. Förslaget redovisas utförligt i kapitel 2.

Energinätsutredningen fick senare genom tilläggsdirektiv i uppdrag att bland annat klargöra samt redovisa för- och nackdelar med det förslag till förändring av tillstånd enligt ellagen som avser s.k. enskild linje, samt att lämna förslag till den närmare utformningen av ett sådant tillstånd (dir. 2008:54).

Nätanslutningsutredningen föreslog också att Energimarknadsinspektionens koncessionsprövning av förnybara produktionsanläggningars elnät enbart ska omfatta anläggningens och elnätsföretagets lämplighet förutsatt att en annan instans har prövat och godkänt lämpligheten ur de övriga aspekter som ska prövas enligt ellagen.

Miljöprocessutredningen (M 2007:04) föreslogs få i uppdrag att ytterligare se över möjligheterna att samordna miljöprövning och lokaliseringsfrågan för elledning och elproduktionsanläggning i syfte att förenkla tillståndsprocessen för nya elproduktionsanläggningar. Miljöprocessutredningen redovisade i oktober månad 2008 delbetänkandet *Prövning av vindkraft* (SOU 2008:86) där utredningen lämnar förslag som bedöms medföra förenklingar i form av ett mindre antal processer, kortare handläggningstid samt minskade kostnader för företag och myndigheter. Enligt Miljöprocessutredningens bedömning förenklas processen på så sätt att främst vindkraftsetableringar i områden som är av riksintresse för vindkraftsproduktion kommer att prövas endast enligt miljöbalken.

Som nämnts ovan har Arise Elnät AB till utredningen lämnat ett förslag om en alternativ typ av nätkoncession, nätkoncession för produktionsnät. Detta förslag inrymmer både likheter och skillnader i jämförelse med förslaget om nätkoncession för enskild linje. Det är ett i sammanhanget intressant förslag, som i vissa avseenden kan ses som ett mer konkret förslag än det som framförts av Nätanslutningsutredningen. Det behandlas därför nedan tillsammans med förslaget om nätkoncession för enskild linje.

1.4 Betänkandets disposition

Kapitel 2 beskriver förslaget om nätkoncession för enskild linje närmare. Förslagets förenlighet med det gällande regelverket analyseras och kapitlet avslutas med en redovisning av utredningens överväganden i frågan.

I *kapitel 3* beskrivs förslaget om nätkoncession för produktionsnät närmare. Också beträffande detta förslag behandlas dess förenlighet med gällande regelverk, och slutligen redovisas utredningens överväganden. I kapitlets andra del redovisar vi vissa synpunkter på det nyligen beslutade undantaget från krav på nätkoncession för interna elnät inom anläggningar för elproduktion.

I *kapitel 4* följer utredningens sammanfattande överväganden och förslag avseende hela frågekomplexet. Utredningen presenterar där ett antal förslag som tillsammans utgör ett modifierat och utvidgat förslag till en ny typ av områdeskoncession för elproduktion, här benämnt nätkoncession för produktionsområde.

I *kapitel 5* redogör utredningen för ekonomiska och andra konsekvenser av utredningens förslag, och slutligen i *kapitel 6* finns en författningskommentar.

2 Nätkoncession för enskild linje

2.1 Förslaget

Nätanslutningsutredningens förslag innebär att ett elproduktionsföretag ska kunna bygga och driva en anslutningsledning från en elproduktionsanläggning med stöd av en ny typ av nätkoncession, nätkoncession för enskild linje. Syftet med förslaget är att förenkla för en elproducent att själv äga och förfoga över anslutningsledningen utan att för den skull ta bort kravet på koncessionsplikt.

Nätanslutningsutredningen pekade på att ellagens regler inte gör någon skillnad mellan elnätsverksamhet med anslutna kunder och elnätsverksamhet helt utan anslutna kunder, som är fallet med ett produktionsföretags anslutningsledning. Reglerna för koncessionshavare, som också omfattar produktionsföretagets enskilda nätverksamhet, leder därmed enligt Nätanslutningsutredningen till onödigt omfattande administration. Den ökade administrationen förorsakar merarbete inte bara för koncessionshavaren utan även för Energimarknadsinspektionen.

Nätkoncession för enskild linje ska kunna sökas hos nätmyndigheten och koncessionsbeslutet ska föregås av ett samlat remissförfarande och en miljöprövning. Vid prövningen ska en bedömning göras av huruvida ledningen är samhällsekonomiskt rationell och om det tekniska utförandet är i enlighet med gällande krav. Där- emot ska inget separat nätbolag behöva bildas utan koncessionen ska kunna ligga i ett elproduktionsbolag. Vidare ska lättnader medges jämfört med vanlig linjekoncession avseende rapportering till nätmyndigheten. Att linjen är enskild innebär vidare att det inte föreligger någon anslutningsskyldighet. Om anslutning av nya elanläggningar aktualiseras i området ska dock en omprövning av koncessionen göras. Alternativen är då att sälja anläggningen till den befintliga koncessionshavaren i området eller att elproduktions-

anläggningens ägare bildar ett separat bolag och söker ”vanlig” koncession för ledningen.

Nätanslutningsutredningen betonade i frågan om undantag från anslutningsskyldighet att detta inte alltid är optimalt ur samhälls-ekonomisk synpunkt. Klara exempel på detta föreligger i de fall andra anslutningar av elproducenter eller elanvändare finns eller planeras utmed sträckan. I sådana fall ska därför nätmyndigheten ur lämplighetssynpunkt inte godkänna en ansökan om nätkoncession för enskild linje. Ledningen bör då i stället drivas med stöd av linje- eller områdeskoncession.

En ledning med nätkoncession för enskild linje ska anses utgöra en del av elproduktionsanläggningen och den ska därför inte kunna erhålla medel ur den av Nätanslutningsutredningen föreslagna Elnätsinvesteringsfonden. Skälet till detta är att kostnaden för ledningen inte ingår i anslutningsavgiften.

Nätanslutningsutredningen ansåg att det kan finnas behov av att i lagtexten införa begränsande villkor för enskilda linjer med avseende på spänningsnivå, längd och anslutning till stamnätet. Dessa frågor behandlades dock inte av Nätanslutningsutredningen utan överlämnades till Energinätsutredningen.

Förslaget om koncession för enskild linje skulle, enligt Nätanslutningsutredningen, eventuellt kunna strida mot EU:s avsikter om legal åtskillnad mellan nät- och produktionsverksamhet. Nätanslutningsutredningen berörde dock inte de enligt direktiv 2003/54/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för el (elmarknadsdirektivet) gällande kraven på åtskillnad av systemansvariga för distributionssystem. Dessa frågor behandlas nedan i avsnitt 2.2.

Däremot hänvisade Nätanslutningsutredningen till det liggande förslaget om ändring av elmarknadsdirektivet. Ändringsförslaget innehåller förslag om åtgärder för effektiv åtskillnad. Åtskillnaden avser verksamhet i form av drift av transmissionsnät och handels- och produktionsverksamhet. Kommissionen föreslår att nu gällande regler om juridisk och funktionell åtskillnad utökas till att bl.a. gälla krav på ägarskapsåtskillnad. Förslaget omfattar endast transmissionsnät. Ägarskapsåtskillnaden på transmissionsnätsnivå har i Sverige genomförts genom att stamnätet ägs av staten och förvaltas av Svenska Kraftnät.

Nätanslutningsutredningen konstaterade vidare att en motsvarighet till koncession för enskild linje i dag tillämpas i fyra EU-länder, nämligen Tyskland, Spanien, Storbritannien och Portugal,

vilket talar emot att förslaget inte skulle vara tillåtet enligt EG-rätten. Dessa länder har i dag inte heller någon avsikt att ändra sina regler om detta. Nätanslutningsutredningen drog därför slutsatsen att EG-rätten inte utgör något hinder för förslaget om nätkoncession för enskild linje.

2.2 Förslagets förenlighet med gällande regelverk

Förslaget om nätkoncessionen för enskild linje innebär ett antal avsteg från nu gällande regler på elmarknaden. Vissa delar av förslaget är dock inte enbart förbundet med denna särskilda koncessionstyp, utan föreslås av Nätanslutningsutredningen att under vissa villkor också kunna tillämpas på vanliga linjekoncessioner. Detta gäller exempelvis förslaget om lättnader i kraven på rapportering och informationsskyldighet för innehavaren av linjekoncession, förutsatt att koncessionen avser en ledning som är avsedd för inmatning av el från en elproduktionsanläggning.

Ett antal sådana allmänna förslag behandlas senare i betänkandets kapitel 4. I två avseenden är dock förslaget om nätkoncession för enskild linje speciellt och innebär tydliga avsteg från grundregler som i dag är etablerade på den svenska elmarknaden. Det gäller dels kravet på åtskillnad mellan nätverksamhet och konkurrensutsatt verksamhet, dels nätföretagens anslutningsskyldighet. Förslaget om nätkoncession för enskild linje granskas här mot bakgrund av dessa principer.

2.2.1 Åtskillnad mellan nätverksamhet och konkurrensutsatt verksamhet

Elmarknadsdirektivet innehåller bestämmelser om juridisk, funktionell och räkenskapsmässig åtskillnad mellan å ena sidan distributionsverksamhet och å andra sidan elhandels- och elproduktionsverksamhet. Dessa bestämmelser är sedan år 1996 genomförda i svensk lagstiftning.

Bestämmelserna om juridisk åtskillnad anger att en juridisk person som bedriver nätverksamhet inte får bedriva produktion av eller handel med el (undantag gäller för täckande av nätförluster eller för att ersätta el vid elavbrott).

Kravet på funktionell åtskillnad har av den svenska lagstiftaren tolkats så att i ett elnätsföretag får en styrelseledamot, verkställande direktör eller firmatecknare inte samtidigt vara styrelseledamot, verkställande direktör eller firmatecknare i ett företag som bedriver produktion av eller handel med el inom koncernen. Undantag från kravet medges i de fall elnätsföretaget har mindre än 100 000 elanvändare. I praktiken har detta inneburit att endast de allra största svenska elnätsföretagen omfattas av kravet på funktionell åtskillnad.

EU-kommissionen har i juni månad 2008 väckt talan mot Sverige vid EG-domstolen och därvid gjort gällande att Sverige underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt elmarknadsdirektivet bl.a. genom att inte anta lämpliga åtgärder för att säkerställa kraven på funktionell åtskillnad (mål C-274/08). Sverige har medgett kommissionens talan i denna del. Energimarknadsinspektionen har på regeringens uppdrag analyserat huruvida direktivet i denna fråga är adekvat genomfört i svensk rätt.¹ Inspektionens slutsats är att lagstiftningen behöver kompletteras och man lämnar därför förslag om kompletterande bestämmelser. En departementspromemoria med inspektionens rapport är för närvarande under remissbehandling.

Enligt kravet på redovisningsmässig åtskillnad ska nätverksamhet ekonomiskt redovisas skild från annan verksamhet. Förordningen (1995:1145) om redovisning av nätverksamhet innehåller närmare föreskrifter om sådan redovisning och revision.

Nätanslutningsutredningens förslag om nätkoncession för enskild linje innebär ett tydligt avsteg från principen om åtskillnad, eftersom ett elproduktionsföretag då skulle kunna erhålla nätkoncession. Det blir enligt förslaget elproduktionsföretag som i de flesta fall ansöker om nätkoncession för enskild linje och blir koncessionshavare.

Syftet med kravet på legal åtskillnad mellan elnäts- och elproduktionsverksamhet är att garantera icke-diskriminerande anslutning till elnätet, att undvika intressekonflikter och att förebygga ett diskriminerande beteende från elnätsföretagets sida till direkt förmån för elhandels- eller elproduktionsverksamheten inom koncernen eller till direkt nackdel för elhandels- eller elproduktionsverksamhet utanför koncernen.²

---

¹ Energimarknadsinspektionen: *Funktionell åtskillnad mellan företag som ingår i koncerner som bedriver nätverksamhet och produktion av eller handel med el*. Rapport oktober månad 2008.

² Jämför *Note of DG Energy & Transport on Directives 2003/54/ec and 2003/55/EC on the internal market in electricity and natural gas* av den 16 januari 2004.

Frågan om åtskillnad mellan elnätsverksamhet och elhandels- respektive elproduktionsverksamhet har varit föremål för utredning av Elnätsutredningen och El- och gasmarknadsutredningen.³ Den senare utredningen framhäver åtskillnaden som mycket betydelsefullt för marknads funktionssätt eftersom det är viktigt att nät-företagen kan agera neutralt gentemot alla aktörer på den konkurrensutsatta marknaden. Risken för korssubventionering och otillbörligt informationsutbyte kan öka om samma personer tillåts leda de båda verksamhetsgrenarna inom en och samma koncern och på sikt kan detta leda till en minskad konkurrens på elmarknaden.

Skyldigheten enligt ellagen att upprätta övervakningsplan och att skicka den årliga rapporten till nätmyndigheten syftar till att genomföra elmarknadsdirektivets bestämmelser om legal, funktionell och räkenskapsmässig åtskillnad mellan elnätsverksamhet och elhandels- och elproduktionsverksamhet. Mot denna bakgrund omfattas inte "rena" elnätsföretag av kraven på upprättande av övervakningsplaner. "Rena" elnätsföretag är sådana elnätsföretag som inte ingår i en koncern som också bedriver elhandels- eller elproduktionsverksamhet.

Det elproduktionsföretag vars anslutningsledning enligt Nätanslutningsutredningens förslag skulle omfattas av nätkoncession för enskild linje skulle enbart överföra el för egen räkning, dvs. sakna andra anslutna kunder. Reglerna i ellagen om legal, funktionell och räkenskapsmässig åtskillnad skulle därmed kunna undantas från tillämpning på koncessionshavaren, och i konsekvens därmed skulle denne kunna befrias från skyldigheten att upprätta övervakningsplan och att skicka den årliga rapporten till nätmyndigheten.

Nätanslutningsutredningen drog slutsatsen att Kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2003/54/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för el, tar sikte på ägarskapsåtskillnad mellan transmissionsverksamhet å ena sidan och elhandels- och elproduktionsverksamhet å den andra sidan, varför direktivets bestämmelser inte utgör något hinder för utredningens förslag om nätkoncession för enskild linje.

Energinätsutredningen konstaterar att innehavaren av nätkoncession för enskild linje, enligt Nätanslutningsutredningens förslag, inte ska vara underställd anslutningsskyldighet. Om koncessionen meddelas ett elproduktionsföretag skulle därmed den enda anslutna

³ Se *Elnätsföretag, regler och tillsyn* (SOU 2000:90) respektive *El- och naturgasmarknaderna - europeisk harmonisering* (SOU 2003:113).

anläggningen till den aktuella anslutningsledningen vara elproduktionsföretagets egna anläggningar. Det skulle därför inte föreligga någon risk för korssubventionering om ett produktionsföretag äger och driver en anslutningsledning med stöd av nätkoncession för enskild linje. Då det saknas anslutna kunder på anslutningsledningen har produktionsföretaget inga intäkter från överföringsverksamheten. Det finns således inga intäkter att använda för att stödja en underprissättning av den producerade elen.

Argumenten mot att undanta en anslutningsledning, som drivs med stöd av nätkoncession för enskild linje, från det grundläggande kravet på åtskillnad mellan elnäts- och elproduktionsverksamhet tycks mot denna bakgrund vara mindre bärande. Denna slutsats förutsätter dock att ett undantag från anslutningsskyldighet också föreligger, vilket enligt vår uppfattning är mer diskutabelt. Denna fråga behandlas i det följande avsnittet.

2.2.2 Anslutningsskyldighet

Elnätsverksamhetens monopolskydd i ellagen i form av nätkoncession för område eller linje bygger på samhällsekonomiska principer. Det är varken samhällsekonomiskt effektivt eller önskvärt att elnätsverksamhet är föremål för en konkurrens som leder till uppförandet av mindre väl utnyttjade och/eller parallella ledningar. Om så vore fallet kan markägarna i ett område drabbas av dubbla intrång i markanvändningen, och elkunderna av sammantaget högre kostnader, jämfört med situationen då enbart ett ledningsnät eller en ledning finns.

Inför beslutet om elmarknadsreformen utvecklade regeringen motiven för prövningen av nätkoncessioner (prop. 1993/94:162 s. 47 f.). Elnätsverksamhet är kapitalkrävande med höga fasta kostnader i förhållande till de rörliga kostnaderna. Därigenom blir stordriftsfördelarna sådana att ett enda företag kommer att dominera inom sitt område, inom vilket det i praktiken blir omöjligt för någon annan att etablera nätverksamhet. Därför ska elnätsverksamhet även i fortsättningen vara föremål för reglering och tillsyn. Nätägarna bör garanteras en rimlig ersättning från dem som utnyttjar överföringskapaciteten så att ledningarna kan underhållas och drivas effektivt och investeringar kan ske i behövlig ny kapacitet.

Anslutningsskyldigheten enligt 3 kap. 6 och 7 §§ ellagen innebär att hela elnätet ska vara tillgängligt för överföring av el. För att

kunna överföra el krävs att den aktuella anläggningen är ansluten till en ledning eller ett ledningsnät. Konkurrens inom elhandeln förutsätter att köpare av el får välja mellan säljare på marknaden och att det finns praktiska möjligheter att genomföra de elleveranser som avtalas. Detta kräver att alla säljare och köpare får tillgång till de ledningar som behövs för leveranserna.

Som huvudregel är en koncessionshavare skyldig att ge en anslutande anläggningsinnehavare tillträde till elnätet om inte särskilda skäl föreligger. Ett sådant särskilt skäl kan exempelvis vara kapacitetsbrist. Även de tekniska förutsättningarna vid anslutningen kan utgöra särskilda skäl att frånga anslutningsskyldigheten. En anslutande anläggning måste i stora drag vara avpassad för det befintliga ledningsnätet.

För en koncessionshavare innebär anslutningsskyldigheten ett ansvar i form av t.ex. överföringskyldighet för tillkommande anläggningar. Elnätsföretaget måste därför inför varje nyanslutning vidta eventuella åtgärder som är nödvändiga för att även i fortsättningen kunna garantera en tillräcklig överföringskvalitet till befintliga kunder såväl som till den nya kunden.

När anslutning av en produktionsanläggning aktualiseras måste elnätsföretaget bestämma en lämplig anslutningspunkt, vilket inte alltid innebär den närmaste befintliga ledningen i ledningsnätet. Dessutom kan förstärkningsåtgärder behöva vidtas för att anslutningen rent tekniskt ska kunna ske. Likaså kan det befintliga ledningsnätet eller den befintliga ledningen behöva förstärkas för att produktionsföretagets överföring inte ska påverka överföringskvaliteten för övriga anslutna kunder.

Det förberedande arbetet inför en anslutning kan därför av elproduktionsföretagen uppfattas ta en del tid i anspråk, särskilt om elnätsföretaget kontaktats relativt sent i processen. Detta kan vara en förklaring till att elproduktionsföretag uppfattar anslutningsprocessen som ett hinder, vilket framhålls av Nätanslutningsutredningen.

Mot denna bakgrund skulle det kunna vara av intresse för elproduktionsföretagen att själv bygga och driva den ledning som behövs för att överföra producerad el till elnätet. Elnätsverksamheten skulle då kunna bedrivas i ett särskilt elnätsföretag som elproduktionsföretaget bildar, och som ansöker om nätkoncession för linje för anslutningsledningen. Nätanslutningsutredningen menar dock att de krav som då ställs på koncessionshavaren av denne uppfattas som irrelevanta och kostnadskrävande och därför blir en

anledning till att inte själv bygga och driva de anslutningsledningar som behövs. På detta sätt hindras eller begränsas enligt Nätanslutningsutredningen en storskalig utveckling och utbyggnad av den förnybara elproduktionen.

De problem som förknippas med anslutningsskyldigheten ska enligt Nätanslutningsutredningens förslag om nätkoncession för enskild linje åtgärdas genom att innehavaren av nätkoncession för enskild linje befrias från denna skyldighet. Energinätsutredningen konstaterar att en total befrielse från anslutningsskyldighet skulle kunna vara en lösning på vissa sådana problem. Samtidigt utgör dock anslutningsskyldigheten en grundläggande princip för den omreglerade elmarknadens funktion, och de möjliga konsekvenserna av ett undantag måste därför noga granskas och övervägas.

Innehavaren av nätkoncession för enskild linje förutsätts enligt Nätanslutningsutredningens förslag vara undantagen från den anslutningsskyldighet som gäller för innehavare av linje- och områdeskoncession. Om det finns eller planeras anslutningar av elproducenter eller elanvändare utmed sträckan för ledning med nätkoncession för enskild linje ska dock nätmyndigheten ur lämplighetssynpunkt inte godkänna ansökan om nätkoncession för enskild linje. I det fallet ska i stället linjekoncession eller befintlig områdeskoncession tillämpas.

Vidare föreslår Nätanslutningsutredningen en lösning för det fall en anslutning till en befintlig ledning med nätkoncession för enskild linje aktualiseras. Förslaget är dock inte helt entydigt framställt. Å ena sidan anges att för en ledning som omfattas av nätkoncession för enskild linje ska det inte finnas någon anslutningsskyldighet. Å andra sidan ska gälla att om nya elanläggningar i området skulle behöva ansluta sig till ledningen, ska en omprövning göras av koncessionen. Alternativen är då att sälja anläggningen till den befintliga koncessionshavaren i området eller att elproduktionsanläggningens ägare bildar ett separat nätföretag och söker ”vanlig” koncession för ledningen.

Nätanslutningsutredningens förslag innebär således att en nätkoncession för enskild linje ska omfattas av en latent anslutningsskyldighet.

Energinätsutredningen konstaterar att en försäljning av anläggningen såsom beskrivs ovan kan bli komplicerad av flera skäl. En värdering av ledningen måste då ske. Det finns en risk för att ledningen är byggd med hänsyn tagen till att undantaget från anslutningsskyldighet är tillämpligt. Koncessionshavaren kan därför kräva

kompensation för de ytterligare åtgärder som måste vidtas för att kunna ansluta anläggningar till ledningen. Detta kan fördröja en överlåtelse av ledningen. I de flesta fall torde dessutom en överlåtelse i praktiken leda till ett nytt koncessionsförfarande, vilket sammantaget kan innebära en omfattande och tidskrävande överlåtelseprocess. Det är endast om innehavaren av områdeskoncession övertar ledningen som inget nytt koncessionsbeslut krävs.

Detta skulle kunna innebära att den tids- och kostnadsbesparing som initialt skulle kunna nås genom tillämpning av bestämmelserna om undantag från anslutningsskyldighet med tiden skulle kunna neutraliseras eller t.o.m. vändas till sin motsats genom kravet på ny koncessionsansökan och koncessionsprövning vid önskemål om en nyanslutning.

Vi konstaterar därför att den föreslagna lösningen torde innebära en ekonomisk risk för produktionsföretaget. De kostnadsreduktioner som måste antas utgöra en väsentlig grund för beslutet att bygga och driva ledning med nätkoncession för enskild linje försvinner om undantagen från anslutningsskyldighet och åtskillnadskravet upphör.

Anslutningsskyldigheten och tredjepartstillträdet är viktiga grundläggande principer för den avreglerade elmarknadens funktion. Rättspraxis från EG-domstolen har också betonat vikten av anslutningsskyldighet och tredjepartstillträde som grundläggande principer som enbart i vissa särskilt angivna situationer kan frångås.⁴ Elmarknadsdirektivet anger ett antal undantag från rätten till tredjepartstillträde till överförings- och distributionsnät. Däribland återfinns inte ett undantag för inmatning från en elproduktionsanläggning.

Sammantaget föreligger således många frågor med utgångspunkt i undantaget från anslutningsskyldigheten vilka måste lösas om förslaget om nätkoncession för enskild linje ska kunna införas i lagstiftningen.

2.3 Sammanfattande överväganden

Vi har konstaterat att en juridisk, funktionell och redovisningsmässig åtskillnad mellan nätverksamhet och handel med och produktion av el i dag är etablerad på elmarknaden.

---

⁴ Se EG-domstolens domar i målen C-439/06 av den 22 maj 2008 och C-239/07 av den 9 oktober 2008.

Som redovisats tidigare skulle motiven för kravet på åtskillnad mellan elnätsverksamhet och konkurrensutsatt verksamhet inte vara aktuella för en elledning som omfattas av nätkoncession för enskild linje. Om ett elproduktionsföretag skulle äga och driva en anslutningsledning med stöd av en sådan nätkoncession skulle företagets egen anläggning vara den enda anslutna anläggningen. Detta är följderna av att koncessionshavaren inte skulle vara skyldig att ansluta andra anläggningar till ledningen.

Befrielsen från anslutningsskyldighet är således av central betydelse för förslaget om nätkoncession för enskild linje.

Det huvudmotiv som framförts av Nätanslutningsutredningen för den föreslagna koncessionsformen är, som redovisats ovan, att en anslutning till det befintliga elnätet av elproduktionsföretagen uppfattas som dyrt och onödigt tidskrävande. Detta medför att elproduktionsföretagen själva vill bygga och driva anslutningsledningarna, men de upplever därvid anslutningsskyldigheten och de åtföljande administrativa kraven som betungande. Nätanslutningsutredningen föreslog mot denna bakgrund att innehavare av nätkoncession för enskild linje inte ska vara underställd reglerna om anslutningsskyldighet i ellagen.

När en anslutningsledning med stöd av nätkoncession för enskild linje byggs skulle en situation kunna uppstå med dubbla ledningsnät i området. Orsaken skulle då vara att innehavaren av anslutningsledningen inte behövt ansluta närbelägna kunder utmed sin linje, vilket kan få till följd att parallella ledningsnät måste uppföras. Denna utveckling förutsätter dock att befrielsen från anslutningsskyldighet är absolut (se vidare nedan). Risken för en suboptimering av nätutbyggnaden, med ett onödigt omfattande intrång i markanvändningen, är därför en viktig aspekt att beakta vid bedömningen av förslaget om nätkoncession för enskild linje.

En fråga som måste vara av avgörande betydelse vid en utvärdering av förslaget om befrielse från anslutningsskyldighet är om det ekonomiska utfallet kan förväntas vara av väsentlig betydelse för elproduktionsföretaget. Det ska därvid betonas att flera av Nätanslutningsutredningens förslag om avsteg från gällande reglering (främst avseende rapporteringsskyldigheter) föreslås att gälla även för en ledning avsedd för inmatning av förnybar el som omfattas av en vanlig linjekoncession. Dessa kostnadsreduktioner kan således nås även utan avsteg från anslutningsskyldigheten.

Det är enligt Energinätsutredningens bedömning tveksamt om införandet av den föreslagna särskilda typen av koncession skulle

vara av någon större ekonomisk betydelse för elproducenterna. De angivna målen, att reducera kostnaderna för anslutningsledningen och tiden från ansökan till drifttagning, torde framför allt kunna nås med hjälp av andra åtgärder.

Det aktuella elproduktionsföretaget borde utan större besvär kunna bilda ett separat nätföretag som kan svara för överföringen av el från produktionsanläggningen till annat nät, t.ex. regionnätet. Åtskillnaden mellan nät- och produktionsföretagen måste då upprätthållas, men nätföretaget kan givetvis arbeta med den tidsplan som elproducenten önskar. Den påtalade långa utbyggnadstiden kan därmed dras ned så långt det är möjligt. Andra exempel på åtgärder för minskade kostnader är t.ex. de minskade krav på nätföretagen som återfinns bland Nätanslutningsutredningens övriga förslag och införandet av en förenklad tillståndsprocess för anslutning av förnybar elproduktion.

Anslutningsskyldigheten torde endast komma att påverka kostnadsbildningen för den aktuella ledningen om ett större antal elkunder efterfrågar anslutning. Detta kan givetvis medföra ökade kostnader, t.ex. om en uppgradering av den befintliga ledningen krävs, men detta måste i varje fall vägas mot en utbyggnad som kan innefatta parallella ledningar. Det åligger den anslutande kunden att svara för de kostnader som nyanslutningen ger upphov till. I varje enskilt fall bör det vara en fråga för det berörda elnätetsföretaget och nätmyndigheten att ta fram en lösning som är samhällsekonomiskt effektiv.

Det ska även nämnas, vilket redan påpekats i föregående avsnitt, att i det fall den aktuella ledningen drivs med stöd av en normal linjekoncession, riskerar inte koncessionshavaren när anslutningen aktualiseras att behöva sätta i gång en förnyad koncessionsprövning med de kostnader och den tidsåtgång som detta för med sig.

I sammanfattning anser vi således att de föreslagna avstegen från kraven på legal åtskillnad och anslutningsskyldighet inte torde leda till så påtagliga kostnadsminskningar och tidsvinster att de kan motivera avsteg från anslutningsskyldighet och åtskillnadskrav. Tvärtom kan förslaget eventuellt medföra ökade samhällsekonomiska kostnader.

Det måste vidare framhållas att även Nätanslutningsutredningen betonar anslutningsskyldighetens betydelse för en väl fungerande elmarknad. Därför ingår det också i Nätanslutningsutredningens förslag att en nätkoncession för enskild linje ska omprövas i det fall en anslutning till ledningen aktualiseras. Befrielsen från anslutningsskyldighet är således inte absolut. Detta torde innebära att om den

ekonomiska betydelsen av befrielsen från anslutningsskyldighet vore betydande – dvs. om skyldigheten att ansluta andra skulle innebära påtagligt ökade kostnader – så måste konsekvenserna av anslutningsbefrielsens villkorliga karaktär också innebära en betydande ekonomisk risk för företaget. Den latent anslutningsskyldighet bör då snarast leda till tveksamhet om värdet av att ansöka om den föreslagna koncessionen.

Mot bakgrund av den tidsutdräkt som en förändring av nätkoncessionen innebär kan en latent anslutningsskyldighet vara direkt negativ för tillkommande produktionsanläggningar. Detta kan ytterst leda till att nya produktionsanläggningar i stället tvingas anslutas till en mer avlägset belägen linjekoncessionerad ledning, till en betydligt högre kostnad.

Energinätsutredningen finner således att det inte finns vägande skäl för att införa den av Nätanslutningsutredningen föreslagna nätkoncessionen för enskild linje. Vi lämnar nedan i kapitel 4 i stället förslag på ett antal alternativa åtgärder som syftar till att minska kostnader för förnybar el samt i övrigt underlätta en storskalig utbyggnad av förnybar elproduktion.

3 Koncession för produktionsnät och undantag från koncessionsplikt

3.1 Förslagen

Energinätsutredningen har mottagit ett förslag från vindkraft-företaget Arise Elnät AB (Arise) om vissa regeländringar avseende nätkoncessioner i syfte att underlätta för elproducenter att mata in el på elnätet. Arise förslår en ny form av nätkoncession som benämns nätkoncession för produktionsnät. Förslaget tar främst sikte på att underlätta för elproducenter som producerar el med vindkraftverk, men förslaget är inte uttryckligen skrivit så att det endast ska tillämpas på vindkraftverk. I avsnitt 3.2 nedan redovisas en sammanfattning av Arises förslag avseende nätkoncession för produktionsnät, samt våra överväganden avseende förslaget. Förslaget återfinns i sin helhet som bilaga 4 till betänkandet.

Som redan berörts i inledningen, kapitel 1, har regeringen i enlighet med Nätanslutningsutredningens förslag ändrat i IKN-förordningen så att undantag medges från kravet på koncession för interna nät för produktionsanläggningar som producerar förnybar el. Den nya bestämmelsen trädde i kraft den 1 januari 2009. Syftet med undantaget är i stora delar detsamma som motivet för förslaget från Arise. Denna bestämmelse behandlas därför också nedan i avsnitt 3.3 tillsammans med utredningens synpunkter.

3.2 Förslaget från Arise

3.2.1 Nätkoncession för produktionsnät

Arise förslår att en särskild koncessionstyp, nätkoncession för produktionsnät, bör inrättas för nät som har som ändamål att mata in el från elproduktion. En nätkoncession för produktionsnät ska kunna omfatta både ett eller flera områden och en eller flera linjer.

Utgångspunkten är att koncessionshavaren är ett nätföretag. Avsikten med den föreslagna nätkoncessionen för produktionsnät är att ägaren till ett internt nät som byggs inom det område där produktionsanläggningarna, t.ex. en vindkraftspark, är placerade ska kunna ansöka om att få en nätkoncession för detta produktionsområde. Inom produktionsområdet ska som huvudregel nätkoncessionshavaren för produktionsnätet vara ansvarig för inmatningsanslutningar medan koncessionshavaren för områdeskoncessionen där produktionsområdet är beläget är ansvarig för anslutning av uttagskunder.

Nätkoncession för produktionsnät ska även kunna gälla för den ledning som utgår från produktionsområdet och ansluter till det nationella elnätet eller, om nätkoncessionen avser minst två produktionsområden, ledningen som sammanbinder produktionsområdena med varandra. Således ska det vara möjligt, om sökanden begär det, att bevilja en gemensam nätkoncession för ett eller flera produktionsområden och för en eller flera linjer, dvs. nätkoncession för produktionsnät, i ett beslut från nätmyndigheten. Enligt Arises förslag krävs inte att produktionsanläggningarna inom produktionsområdet ska ha samma ägare för att en nätkoncession för produktionsnät ska kunna meddelas.

Arise föreslår att en nätkoncession för produktionsnät ska vara öppna för de producenter som önskar att ansluta sig inom området eller till en linje. Den som har nätkoncession för produktionsnät ska därför vara skyldig att på skäligena villkor ansluta elektriska anläggningar för elproduktion, dvs. inmatningskunder.

Enligt Arises förslag ska nätkoncession för produktionsnät inte konkurrera med det befintliga nätet för eldistribution. Som huvudregel ska det inte finnas vare sig skyldighet eller rättighet för den som har nätkoncession för produktionsnät att ansluta uttagskunder. Uttagskunder som eventuellt vill ansluta inom ett produktionsområde eller till en linje ska i stället anslutas av den koncessionshavare som innehar nätkoncessionen för området. När

det är ändamålsenligt för alla parter ska det dock finnas en möjlighet att undantagsvis ansluta en uttagskund till ett produktionsnät. Ett beslut om att godkänna en sådan anslutning ska fattas av nätmyndigheten, efter ansökan av nätkoncessionshavaren för produktionsnätet.

Arise föreslår att ellagens regler om skäliga tariffer och icke-diskriminering även ska gälla för nätkoncession för produktionsnät och att överföring inom produktionsnätet ska ske med hög leveranssäkerhet.

Uppgiftsskyldigheten för en nätkoncessionshavare med nätkoncession för produktionsnät ska enligt förslaget från Arise anpassas till verksamheten. Uppgiftsskyldigheten skulle därmed bli något mindre än för de nätföretag som distribuerar el till kunder.

Arise hänvisar till Nätanslutningsutredningen som har föreslagit vissa begränsningar i främst rapporteringsskyldigheten för ledningar som är avsedda för inmatning av el från en elproduktionsanläggning som producerar förnybar el. Arise anser att förslaget i huvudsak är bra, men menar att en nätkoncessionshavare med nätkoncession för produktionsnät generellt ska vara undantagen från denna rapportering och att detta ska följa av att nätkoncession för produktionsnät meddelats.

3.2.2 Utredningens överväganden

Förslaget om nätkoncession för produktionsnät rymmer flera skillnader jämfört med både det gällande regelverket och de av Nätanslutningsutredningen föreslagna ändringarna i regelverket. Tre nya inslag är:

1. Det föreslås vara möjligt att bevilja en nätkoncession för produktionsnät för ett område inom vilket flera produktionsanläggningar är belägna. Förslaget syftar främst på ett område med flera vindkraftverk, en s.k. vindkraftspark.
2. Det föreslås vara möjligt att i ett beslut bevilja en nätkoncession för produktionsnät som omfattar såväl ett eller flera produktionsområden som en eller flera linjer.
3. Det föreslås att den som innehar en nätkoncession för produktionsnät endast om särskilda skäl föreligger ska vara skyldig att ansluta en uttagskund till nätet.

Förslaget om nätkoncession för produktionsnät avser bl.a. att lösa samma slag av problem som Nätanslutningsutredningen föreslagit ska hanteras med hjälp av den ovan nämnda befrielsen från koncessionsplikt. Förslaget från Arise innebär dock en helt annan ansats, nämligen att en nätkoncession i stället beviljas för hela produktionsområdet, nätkoncession för produktionsnät.

Bakgrunden till de båda förslagen är att i dag består det interna nät, som dras mellan produktionsanläggningarna i t.ex. en vindkraftspark, av en uppsättning koncessionspliktiga ledningar. Vid etableringen av en ny anläggning finns då i princip två vägar att hantera utbyggnaden. Antingen ska den som har områdeskoncession för det område där produktionsanläggningen är belägen dra ledningarna, eller också ska ägaren till ledningarna ansöka om nätkoncession för linje för var och en av dem. Båda alternativen har angivits medföra onödiga kostnader och tidsutdräcker i samband med exempelvis uppförandet av nya vindkraftsparker.

Båda de redovisade förslagen innebär att det inom ett koncessionsområde skulle finnas mindre områden där områdeskoncessionshavaren helt eller delvis saknar ansvar för ledningsnätet¹. Förslaget från Arise innebär att elnätet inom produktionsområdet ändå ska vara koncessionspliktigt, och att en enhetlig reglering gäller för området. Vidare ska den grundläggande principen om anslutnings-skyldighet gälla för området.

Enligt vår uppfattning bör det inte medföra några större problem för områdeskoncessionshavaren i det nätkoncessionsområde där produktionsanläggningarna kan komma att byggas, att det också finns en koncessionshavare som har koncession för ett produktionsområde som täcker ledningarna mellan olika produktionsanläggningar, t.ex. en vindkraftspark, inom ett klart avgränsat produktionsområde.

Arise föreslår att det ska vara möjligt att inneha gemensam nätkoncession både för flera produktionsområden och för en ledning som förbinder olika produktionsområden med varandra och/eller en ledning som förbinder produktionsområdet med övrigt ledningsnät. Det torde inte finnas några övergripande principer i det gällande regelverket som utgör hinder för att införa förslaget.

Vi ser dock som ett värde i sig att en ny typ av nätkoncession så långt det är möjligt följer i dag redan tillämpade regler för en existerande nätkoncession. Förslaget från Arise innebär dock att

---

¹ Som nämnts ovan har Nätanslutningsutredningens förslag genomförts genom en ändring av IKN-förordningen som trädde i kraft den 1 januari 2009.

verksamheten med nätkoncession för produktionsnät bygger på båda slagen av befintliga nätkoncessioner. Detta talar enligt utredningens mening emot det fullständiga förslaget från Arise, medan vi finner att flera delar av förslaget kan vara utgångspunkter för ett förslag om en ny och mer renodlad nätkoncession.

Vad gäller anslutningsskyldigheten innebär förslaget från Arise att den nätkoncessionshavare som erhåller en nätkoncession för produktionsnät har anslutningsskyldighet för inmatningskunder inom produktionsområdet, samtidigt som anslutningsskyldigheten för uttagskunderna inom produktionsområdet i princip ligger kvar hos områdeskoncessionshavaren. Detta gäller även för den ledning eller de ledningar som inte är belägna inom själva produktionsområdet, men som ingår i nätkoncessionen för produktionsnät.

Endast om särskilda skäl föreligger ska innehavaren av en nätkoncession för produktionsnät vara skyldig att ansluta en uttagskund. Vidare föreslår Arise att frågan om skyldigheten att ansluta en uttagskund ska avgöras av nätmyndigheten efter ansökan.

I denna fråga ser utredningen vissa problem. Vad gäller avsaknaden av anslutningsskyldighet för uttagskunder inom ett mindre geografiskt väl avgränsat produktionsområde torde inga övergripande principer i det gällande regelverket hindra ett genomförande av förslaget. En närbelägen uttagskund torde få approximativt samma avstånd och samma anslutningskostnader för en anslutning till produktionsnätet som till den linje som ansluter produktionsnätet till det övriga elnätet. Detta resonemang förutsätter dock att den senare anslutningen är möjlig, dvs. att denna anslutningsledning inte också är befriad från anslutningskrav. Det senare skulle dock enligt förslaget från Arise kunna vara fallet. Enligt vår uppfattning är denna del av förslaget inte tillfredsställande.

I enlighet med vårt resonemang i avsnitt 2.3 understryker vi anslutningsskyldighetens betydelse för en väl fungerande elmarknad. Avsteg från denna skyldighet måste begränsas till mindre, väl avgränsade områden. I enlighet med vår argumentation ser vi inte att de föreslagna avstegen från kravet på anslutningsskyldighet för anslutningsledningar till produktionsområden skulle leda till så påtagliga kostnadsminskningar att avstegen kan motiveras. Vidare har vi framhållit risken för en suboptimering av nätutbyggnaden, med ett onödigt omfattande intrång i markanvändningen. Den möjlighet som redan i dag finns att i stället ansöka nätkoncession för linje för dessa ledningar är också möjlig för den som innehar nätkoncession för produktionsområdet.

Vi anser därför att Arise förslag är mindre väl motiverat vad gäller den del av förslaget som avser avsteg från anslutnings-skyldigheten för anslutningsledningar som ingår i en nätkoncession för produktionsnät.

Nätanslutningsutredningen har förslagit att en nätkoncessions-havare, som innehar nätkoncession för linje för ledningar som matar in el från förnybar elproduktion, ska kunna ansöka om undantag från att lämna vissa uppgifter enligt ellagen.

Nätanslutningsutredningens förslag innebär att nätmyndigheten i varje enskilt fall ska pröva vilken eller vilka regler som nätkoncessionshavaren kan beviljas undantag från av uppräknade paragrafer i ellagen. Det är således ett krav att nätkoncessionshavaren måste ansöka om undantag och att nätmyndigheten i varje enskilt fall ska pröva om undantag kan medges.

Arise föreslår i stället att de av Nätanslutningsutredningen föreslagna undantagen ska tillämpas generellt för en nätkoncession för produktionsnät.

Energinätsutredningen har inga principiella invändningar mot förslaget från Arise i denna del, förutom att ett generellt undantag från funktionskravet i 3 kap. 9 a § ellagen inte bör införas.

I sammanfattning är utredningens uppfattning, som framgår av redovisningen ovan, att det finns skäl att vidare utreda möjligheterna att införa en ny typ av nätkoncession för ett begränsat, avskilt område med elproduktionsanläggningar. Det finns goda skäl att införa särskilda bestämmelser för en samling av elproduktionsanläggningar, och en enhetlig reglering inom ett väl avgränsat område är då den bästa utgångspunkten. Förslaget från Arise om nätkoncession för produktionsnät kan vara exempel på hur ett sådant förslag kan utföras. Som redovisats anser vi dock att förslaget i vissa avseende bör ändras och genomarbetas.

Utredningen anser således att reglerna för en ny nätkoncession, som införs för att underlätta etablering av förnybar elproduktion, så långt det är möjligt bör följa redan i dag tillämpade regler för någon av de existerande nätkoncessionerna.

Den enhetlighet beträffande regleringen inom ett område som omfattas av nätkoncessionen bör också gälla skyldigheten att ansluta kunder. Som redovisats ovan är utredningens slutsats att det saknas bärande motiv för de av Arise föreslagna avstegen från anslutnings-skyldighet.

Det finns dock enligt utredningens bedömning en möjlighet att i praktiken avgränsa elnätet inom ett mindre, väl avgränsat produk-

tionsområde från vissa anslutningskrav. Denna möjlighet utvecklas vidare i kapitel 4 nedan.

3.3 Undantag från koncessionskrav

I IKN-förordningen finns som redan berörts ovan ett antal undantag från koncessionsplikten fastställda. Regeringen har nyligen fattat beslut om ett nytt undantag från koncessionsplikten genom att 22 a och 30 §§ tillkommit i IKN-förordningen.² Enligt 22 a § IKN-förordningen får ett internt nät som förbinder två eller flera elektriska anläggningar för produktion, vilka utgör en funktionell enhet, byggas och användas utan nätkoncession. Enligt 30 § IKN-förordningen får på ett sådant internt nät överföring av el mellan anläggningarna äga rum även om de anläggningar som ingår i den funktionella enheten har olika innehavare. Detta gäller även om nätet i sin helhet ursprungligen inte har använts för överföring av el uteslutande för egen räkning. Ändringen trädde i kraft den 1 januari 2009.

Bakgrunden till detta beslut är, liksom ovan beskrivits med anledning av förslaget från Arise, att det interna nät som dras mellan enskilda anläggningar i t.ex. en vindkraftspark tidigare utgjorts av en uppsättning koncessionspliktiga ledningar. Medan förslaget från Arise innebär att en enda nätkoncession ska beviljas för hela produktionsområdet innebär den nya bestämmelsen snarast den rakt motsatta lösningen, nämligen att koncessionskravet helt tas bort.

Beslutet om undantag från kravet på nätkoncession för interna nät mellan olika delar av en anläggning för elproduktion är grundat på ett förslag från Nätanslutningsutredningen. Utredningen konstaterade att IKN-förordningen uteslutande avsåg interna elnät som normalt sett används för förbrukning av el. Utredningen ansåg dock att det finns interna nät som normalt sett används vid produktionsanläggningar av el och som uppfyller förordningens tre kriterier om överföring av el för egen räkning, begränsad utbredning samt att områdets belägenhet och utbredning lätt kan fastställas. Med den generella målsättningen att åstadkomma en förenklad administration för de koncessionshavare, vars nät enbart är till för överföring av el från en särskild produktionsanläggning, föreslog Nätanslutningsutredningen en komplettering av IKN-förordningen

---

² Förordning (2008:897) om ändring i förordningen (2007:215) om undantag från kravet på nätkoncession enligt ellagen.

med ett undantag från koncessionsplikt för interna nät mellan olika delar av en anläggning för elproduktion.

Enligt nuvarande lagstiftning avseende undantag från koncessionsplikten är det enligt huvudregeln ett klart avgränsat område som kan undantas från koncessionsplikten. Det finns dock vissa avsteg från kravet på ett klart avgränsat område. Det gäller elnät som krävs för att driva tågtrafik eller andra allmännyttiga ledningar som t.ex. telekommunikations- och belysningsanläggningar, där det i princip är praktiskt omöjligt att avgränsa området.

Nätanslutningsutredningens förslag, och därmed den nya förordningsbestämmelsen, innebär att det interna ledningsnätet – inte området – ska vara undantaget från koncessionsplikten. Det finns därför en risk att undantaget från koncession kan komma att beröra ett område som har en mindre, väl avgränsad geografisk utbredning.

Det ska vidare framhållas att undantaget från koncessionskrav med automatik också medför befrielse från flera andra krav som enligt gällande regelverk ställs på en koncessionshavare. Exempelvis finns därför inte någon anslutnings- eller överföringsskyldighet för en innehavare av en ledning i ett icke-koncessionspliktigt nät. Det gäller även ellagens krav avseende mätning och redovisning som också är riktade mot en koncessionshavare.

I sammanfattning är det utredningens uppfattning att Nätanslutningsutredningens förslag, och därmed det nu beslutade undantaget från koncessionskrav, kan leda till onödiga och komplicerade avgränsningsproblem mellan områdeskoncessionshavaren och innehavaren av de icke-koncessionspliktiga ledningarna. En anledning är att undantagsbestämmelsen avser ett elnät, inte ett avgränsat område. Oklarheter över t.ex. vilka ledningar som är koncessionspliktiga eller inte kan uppstå och kräva tidsödande prövningar.

Utredningen vill vidare åter framhålla anslutningsskyldighetens betydelse för en väl fungerande elmarknad. Avsteg från denna skyldighet bör begränsas till nät som är väl avgränsade och inte har en alltför stor utbredning. Vi vill peka på risken för en suboptimering av nätutbyggnaden, med ett onödigt omfattande intrång i markanvändningen. Vi har också tidigare redovisat bedömningen att en befrielse från anslutningsskyldigheten inte skulle vara av någon större ekonomisk betydelse för elproducenterna. Utredningen anser således sammanfattningsvis att det saknas motiv för det föreslagna, och numera beslutade, undantaget från koncessionskrav och avsteg från anslutningsskyldighet.

Slutligen är det, som tidigare berörts ovan i avsnitt 2.2, tveksamt att med beaktande av de två aktuella EG-domarna genomföra ytterligare undantag från anslutningsskyldigheten för vissa ledningar. Som vi har påpekat anger elmarknadsdirektivet ett antal undantag från rätten till tredjepartstillträde till överförings- och distributionsnät. Däribland återfinns dock inte ett undantag för inmatning från en elproduktionsanläggning.

4 Nätkoncession för produktionsområde och särskilda krav vid inmatning av förnybar el

4.1 Inledning

Enligt bestämmelserna i 2 kap. ellagen krävs tillstånd (koncession) för att bygga och använda elektriska starkströmsledningar. Det finns två typer av koncessioner, nätkoncession för linje (linjekoncession) som avser en ledning med i huvudsak bestämd sträckning respektive nätkoncession för område (områdeskoncession).

Linjekoncessionen är avsedd för de högre spänningsnivåerna på stamnätet och regionnätet. Av historiska skäl förekommer det även linjekoncessioner på lägre spänningsnivåer som 20, 10 och i vissa fall ned till 6 kV. För att de skilda nätkoncessionerna inte ska inkräkta på varandra krävs dock särskilda skäl för att bevilja en linjekoncession avsedd för en spänning som inte överstiger den högsta tillåtna spänningen i området.

Områdeskoncessionen meddelas för lokalnät och innebär en rätt för innehavaren att bygga och använda ett ledningsnät upp till en viss spänningsnivå inom ett geografiskt avgränsat område. I ett beslut om områdeskoncession ska en högsta tillåtna spänning för ledningsnätet anges. Enligt förarbetena till ellagen bör utgångspunkten vara den spänning som kan förutses behövas under koncessionstiden.

Nätkoncession får meddelas endast om anläggningen är lämplig från allmän synpunkt. En nätkoncession för linje får inte strida mot en detaljplan eller områdesbestämmelser. Vid prövning av frågor om meddelande av nätkoncession för linje ska bestämmelserna om allmänna hänsynsregler, bestämmelser för hushållning med mark-

och vattenområden samt miljö kvalitetsnormer i miljöbalken tillämpas. En miljökonsekvensbeskrivning ska ingå i en ansökan om nätkoncession för linje. När det gäller förfarandet enligt miljöbalken, kraven på miljökonsekvensbeskrivningen samt planer och planeringsunderlag gäller 6 kap. miljöbalken. Nätkoncession får beviljas endast den som från allmän synpunkt är lämplig att utöva nätverksamhet. Nätkoncession för område får beviljas endast den som dessutom är lämplig att bedriva nätverksamhet inom det begärda området.

Utredningen har i uppdrag att lämna förslag till den närmare utformningen av ett tillstånd enligt ellagen avseende nätkoncession för enskild linje. Som redovisats i avsnitt 2.3 anser utredningen att det inte finns anledning att införa den befrielse från anslutnings skyldighet, som ingår i Nätanslutningsutredningens förslag. Därmed faller också den möjlighet att meddela koncession för en anslutningsledning till ett elproduktionsföretag som ligger i förslaget. Som klargjorts i kapitel 3, ställer vi oss också till vissa delar tveksamma till förslaget om nätkoncession för produktionsnät, liksom till det nyligen i förordning genomförda förslaget om undantag från koncessionsplikt för interna nät inom anläggningar för elproduktion.

Det finns dock enligt utredningens mening flera möjligheter att införa förändringar i ellagen som medför förenklingar och sänkta kostnader för producenter av förnybar el och för glesbygds kunder, utan att alltför stora förändringar därmed genomförs av reglerna för nätkoncession.

I det följande lämnar utredningen ett förslag till ändrade koncessionsregler för ledningar som är avsedda för inmatning från anläggningar för förnybar elproduktion. Detta sker huvudsakligen genom att vi föreslår att nätkoncession ska kunna meddelas för ledningsnätet inom ett produktionsområde med flera anläggningar, t.ex. en vindkraftspark. I nätkoncessionen ska dessutom kunna ingå en kortare anslutning till överliggande nät. Däremot omfattas inte ledningar mellan produktionsområden.

I anslutning till koncessionsförslaget behandlar vi dessutom ett antal förslag om kravlätnader och sänkta krav i övrigt att gälla vid inmatning av el från förnybar elproduktion. Sammantagna innebär dessa förslag enligt utredningens mening ett både tydligare och mindre kostnadskrävande regelverk än de övriga förslag med samma syfte som redovisats i föregående kapitel.

4.2 Nätkoncession för produktionsområde

Förslag: En ny typ av nätkoncession, nätkoncession för produktionsområde, införs att gälla ledningar inom ett produktionsområde med anläggningar för produktion av förnybar el. En sådan koncession ska avse ett begränsat område där nätet förbinder två eller flera elektriska anläggningar för elproduktion, vilka utgör en funktionell enhet. Området kan även avse en kort anslutning, på samma spänningsnivå, till överliggande nät.

Ansökan om nätkoncession för produktionsområde ska ges in till nätmyndigheten. Produktionsområdet ska ha en väl avgränsad utbredning, som bestäms av nätmyndigheten i koncessionsbeslutet. Näten inom produktionsområdet ska vara öppna för de producenter som önskar ansluta sig inom området. Det ska även finnas en möjlighet, om särskilda skäl föreligger, att undantagsvis ansluta en uttagspunkt.

Ledningsnätet inom produktionsområdet ska ha färdigställts inom en tid av fem år efter att koncessionsbeslutet har vunnit laga kraft. Färdigställandetiden ska kunna förlängas om särskilda skäl finns. Vid bedömningen av om nätkoncessionshavaren har färdigställt ledningsnätet inom angiven tid ska nätmyndigheten beakta den plan som bifogades ansökan om nätkoncession för produktionsområde.

Innehavaren av nätkoncession för produktionsområde ska senast tre månader innan tiden för färdigställande löper ut redovisa ledningsnätets färdigställande till nätmyndigheten.

En elproduktionsanläggning för förnybar elproduktion består vanligtvis av ett antal anläggningar för elproduktion som är belägna i närheten av varandra, t.ex. i en vindkraftspark. Med utvecklingen inom våg- och solkraftsteknik är det sannolikt att även sådana anläggningar i framtiden upprättas i större samlingar. Med förnybar el avses i denna utredning detsamma som i lagen (2003:113) om elcertifikat.

Inom en elproduktionsanläggning samlas som regel de olika anläggningarnas produktion i en enda inmatningspunkt för inmatning till elnätet, antingen direkt eller via en inmatningsledning som omfattas av nätkoncession för linje. Även de ledningar som överför elen från de enskilda anläggningarna till inmatningspunkten ska enligt gällande regler omfattas av nätkoncession för linje.

Energinätsutredningen anser att ledningarna inom en elproduktionsanläggning för förnybar el ska kunna omfattas av en ny typ av nätkoncession, nätkoncession för produktionsområde. En sådan koncession avser ett område med ett nät som förbinder två eller flera elektriska anläggningar för produktion, vilka tillsammans utgör en funktionell enhet. Området kan även innefatta en kort anslutning, på samma spänningsnivå, till överliggande nät. Vid bedömningen av vad som ska anses vara en kort anslutning bör nätmyndigheten ha som riktmärke avståndet mellan elproduktionsanläggningarna inom produktionsområdet. En anslutningsledning bör inte vara nämnvärt längre än dessa avstånd. Nätmyndigheten ska dessutom kunna konstatera att den ifrågavarande anslutningen är lämplig från allmän synpunkt utan att miljökonsekvensbeskrivning eller utredning enligt miljöbalken behöver företes i ärendet.

Däremot får området inte bestå av förbindelser mellan produktionsområden. Eftersom nätkoncession för område eller produktionsområde inte får meddelas för ett område som helt eller delvis sammanfaller med ett annat koncessionsområde av samma slag finns, enligt utredningens bedömning, risk att ett sådant förslag med ledningar mellan produktionsområden skulle kunna leda till att olika fristående produktionsområden blockerar varandra. Det är därför rationellt att ledningar mellan produktionsområden uppförs med stöd av en nätkoncession för linje.

Nätkoncession för produktionsområde får meddelas endast om nätanläggningen är lämplig från allmän synpunkt och om nätverksamheten i området är lämplig utifrån den samlade produktion som planeras för det avgränsade området. En principöverenskommelse mellan nätföretaget och berörda elproduktionsföretag bör normalt medfölja en ansökan om nätkoncession för produktionsområde, för att underlätta nätmyndighetens lämplighetsbedömning. Produktionsanläggningarna inom området behöver inte ha samma ägare. Produktionsområdet ska ha en väl avgränsad utbredning. Området bestäms av nätmyndigheten i koncessionsbeslutet. Vid beslutet ska myndigheten också beakta andra kända utbyggnadsplaner inom områden som gränsar till det aktuella produktionsområdet.

Näten i en nätkoncession för produktionsområde ska vara öppna för de producenter som önskar ansluta sig inom området. Den som har nätkoncession för produktionsområde ska vara skyldig att på skäliga villkor ansluta elektriska anläggningar för elproduktion inom området. Koncessionshavaren för ett produktionsområde ska även

vara skyldig att ansluta en produktionsanläggning som är belägen utanför området och som önskar anslutning via en ledning med nätkoncession för linje. Det föreligger dock ingen skyldighet för koncessionshavaren för produktionsområdet att vara nätkoncessionshavare för denna linje. Nätkoncessionen för linjen kan innehas av en annan nätkoncessionsinnehavare, t.ex. ett nätföretag som bildats av den som önskar ansluta sin anläggning.

Det ska även finnas en möjlighet att undantagsvis ansluta en uttagspunkt när det är ändamålsenligt för alla parter att kunden ansluts till nätet inom produktionsområdet i stället för till nätet som innehas med stöd av nätkoncession för område. När ett produktionsområde ligger långt från andra elektriska ledningar kan sådana särskilda skäl föreligga.

Detta föreslås att regleras så att en nätkoncessionshavare för produktionsområde får ansluta en uttagspunkt efter medgivande från områdeskoncessionshavaren. Om koncessionshavarna inte är överens ska frågan hänskjutas till nätmyndigheten. Det krävs då särskilda skäl för att nätmyndigheten ska kunna besluta att anslutningen ska ske till produktionsområdet. Även den som vill bli ansluten kan begära att frågan avgörs av nätmyndigheten.

Enligt förslaget minskar områdeskoncessionshavarens anslutnings-skyldighet genom att denna delas med innehavaren av nätkoncession för produktionsområde vad avser inmatning från produktionsområdet. Detta gäller även i mycket begränsad utsträckning vad avser uttagskund. Denna jämförelse förutsätter dock att den ändring som trätt i kraft den 1 januari 2009 om möjlighet till undantag från koncessionsplikt för ett internt nät som förbinder två eller flera elektriska anläggningar för produktion vilka utgör en funktionell enhet, upphör att gälla. För sådant internt nät föreligger inte sådana skyldigheter.

En ansökan om nätkoncession för produktionsområde ska vara skriftlig och ges in till nätmyndigheten. Den ska bl.a. omfatta:

1. En plan över planerade produktionsanläggningar inom produktionsområdet,
2. en karta över produktionsområdet som anger planerade produktionsanläggningar och, i förekommande fall, anslutningsledning,
3. den högsta spänning för området som sökanden vill ha fastställd, och

4. om området även omfattar en kort anslutningsledning ska sträckningen för ledningen redovisas på en karta.

Utredningen har i samband med behandlingen av de frågor som kommer att tas upp i utredningens slutbetänkande funnit en brist i ellagen bestående i att lagen saknar bestämmelse om färdigställandetid. Utredningen föreslår därför i detta betänkande en sådan bestämmelse för nätkoncession för produktionsområde i form av en bestämmelse om att ledningsnätet inom en nätkoncession för produktionsområde ska vara färdigställt inom en fastställd tid.

Färdigställandetiden bör vara så utsträckt att det i de allra flesta fall inte ska vara några problem för koncessionshavaren att färdigställa näten. En avvägning får göras mellan koncessionshavarens intresse av att få nödvändig tid för att färdigställa sin anläggning och t.ex. fastighetsägarens intresse av att kunna nyttja marken till annat.

För nätkoncession för produktionsområde föreslås att ledningsnätet i produktionsområdet ska vara färdigställt inom en tid av fem år efter det att koncessionsbeslutet vunnit laga kraft.

Vid bedömningen av om nätkoncessionshavaren har färdigställt ledningsnätet inom angiven tid ska nätmyndigheten beakta den plan som bifogades ansökan om nätkoncession för produktionsområde. Ett ledningsnät ska anses färdigställt om det är utbyggt till de produktionsanläggningar som omfattas av i koncessionsansökan angiven plan.

Nätkoncessionshavaren för produktionsområdet ska senast tre månader innan tiden för färdigställande löper ut redovisa ledningsnätets färdigställande till nätmyndigheten. Om ledningsnätet inte har färdigställts kan nätmyndigheten besluta att återkalla nätkoncessionen för produktionsområdet helt eller delvis. Med delvis avses att koncessionens geografiska utbredning reduceras.

Det kan finnas skäl att medge förlängning av tidsperioden, t.ex. kan det vara fråga om att uppföra en omfattande och komplicerad anläggning. Vi föreslår därför att det även ska vara möjligt att efter ansökan från koncessionshavaren förlänga tiden för att färdigställa anläggningen. Förlängningen ska beslutas med en viss tid och ansökan ska ske innan femårsperioden löpt ut.

Koncessionshavaren ska kunna ansöka om förlängning av tiden redan vid ansökan om att bevilja nätkoncession. Förlängning bör medges om koncessionshavaren kan visa konkreta skäl för att en förlängning ska beviljas, t.ex. ett omfattande och komplicerat uppförande eller att annat tillstånd som krävs ännu inte har beviljats.

Genom införande av här redovisade förslag skulle bättre förutsättningar skapas för en tydligare reglering av anslutningsskyldighet och åtskillnad mellan nät- och produktionsföretag än enligt den reglering av undantag från kravet på nätkoncession som infördes den 1 januari 2009 för ett internt nät som förbinder två eller flera elektriska anläggningar för produktion, vilka utgör en funktionell enhet.

Utredningens förslag säkerställer även att en fristående nätoperatör tillhandahåller erforderliga produktionsnät. Den nämnda möjligheten till undantag från koncessionskrav kan däremot leda till att andra producenter inte släpps in på ett produktionsnät. Det är också utredningens uppfattning att den nu gällande regleringen kan komma att leda till onödiga och komplicerade avgränsningsproblem mellan områdeskoncessionshavaren och innehavaren av de icke-koncessionspliktiga anläggningarna. Sådana oklarheter kan t.ex. komma att gälla vilka ledningar som är koncessionspliktiga eller inte, och kräva tidsödande prövningar.

Att elnätet inom ett produktionsområde ska vara koncessionspliktigt innebär att det blir en enhetlig reglering av området och att den grundläggande principen om anslutningsskyldighet gäller för området.

4.3 Undantag från krav på nätföretagens rapportering

Förslag: Regeringen, eller efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får föreskriva undantag från de skyldigheter som en koncessionshavare har enligt 3 kap. 2, 9 c, 9 d, 9 e 3 och 17 §§. Undantag får föreskrivas för koncessionshavare för linje eller produktionsområde vars ledningar endast eller i huvudsak matar in el från anläggningar för produktion av förnybar el. En sådan föreskrift får dock inte avse utlandsförbindelser.

Nätmyndigheten får i det enskilda fallet meddela ett bindande förhandsbesked om en koncessionshavare i ett eller flera fall omfattas av föreskrifter om undantag från vissa skyldigheter enligt första stycket.

Om det finns särskilda skäl får nätmyndigheten, efter ansökan av en koncessionshavare för linje eller produktionsområde vars ledningar i huvudsak matar in el från anläggningar för produktion

av förnybar el, meddela undantag från skyldigheten i 3 kap. 9 a § ellagen att avhjälpa avbrott i elförsörjningen inom tjugofyra timmar.

4.3.1 Bakgrund

Ellagen uppställer ett antal krav som en koncessionshavare med nätkoncession för linje eller område ska uppfylla. Oavsett om det gäller krav som ska tillämpas endast på nätkoncession för linje eller endast på nätkoncession för område, eller en generell reglering som ska tillämpas på båda nätkoncessionerna, finns det få möjligheter för en koncessionshavare att ansöka om undantag eller dispens från dessa krav i ellagen.

De begränsade möjligheterna för koncessionshavare att få undantag från krav som de i ringa omfattning berörs av, främst avseende rapportering, anses av många elproducenter som onödigt begränsande.

Nätanslutningsutredningen lade därför fram ett förslag om en möjlighet att ansöka om undantag från vissa särskilt utpekade regler i ellagen. Nätanslutningsutredningens förslag redovisas nedan. Därefter redovisar vi våra överväganden och förslag i frågan, vilka delvis skiljer sig från Nätanslutningsutredningens.

4.3.2 Nätanslutningsutredningens förslag

Nätanslutningsutredningen föreslog i betänkandet Bättre kontakt via nätet (SOU 2008:13) bl.a. att en koncessionshavare med en nätkoncession för linje, vars ledningar är avsedda för inmatning av el från anläggningar för produktion av förnybar el, ska kunna ansöka om undantag från vissa krav, främst rapporteringsregler, i ellagen. I utredningens förslag till ny lagparagraf, 2 kap. 12 a § ellagen, angavs att det skulle vara möjligt att få befrielse från följande krav:

- Koncessionshavarens skyldighet att se till att ett avbrott i överföringen av el till en elanvändare aldrig överstiger tjugofyra timmar (3 kap. 9 a § ellagen).
- Koncessionshavarens skyldighet att årligen upprätta och redovisa en risk- och sårbarhetsanalys avseende leveranssäkerheten i

elnätet och en åtgärdsplan för hur leveranssäkerheten i det egna elnätet ska förbättras (3 kap. 9 c § ellagen).

- Koncessionshavarens skyldighet att informera elanvändare om leveranssäkerheten i elnätet och om rätten till avbrottsersättning och skadestånd enligt 10 och 11 kap. ellagen (3 kap. 9 d § ellagen).
- Koncessionshavarens skyldighet att årligen upprätta och redovisa en övervakningsplan (3 kap. 17 § ellagen).
- Koncessionshavarens skyldighet att lämna skriftliga uppgifter om sin nättariff och skyldighet att offentliggöra sin nättariff (4 kap. 11 § ellagen).

Nätanslutningsutredningen skrev även att en koncessionshavare skulle föreslås få möjlighet att ansöka om undantag från kravet att årligen redovisa nätverksamheten, den s.k. årsrapporten (SOU 2008:13 s. 134 och 204). Möjligheten till detta undantag var dock inte medtaget i utredningens författningsförslag.

Koncessionshavaren ska alltså enligt förslaget kunna ansöka om undantag från ett eller flera av de uppräknade kraven. Om koncessionshavaren beviljas undantag från något av kraven ska beslutet gälla tills vidare så länge ledningen är avsedd för inmatning av el från anläggningar för produktion av förnybar el.

Vidare ska prövningsmyndigheten ompröva beslutet att medge undantag om vissa i förslaget utpekade förutsättningar inträffar. För det första ska en omprövning ske om en ny elanvändare eller en produktionsanläggning ansluter sig till ledningen som avser nätkoncessionen för linje. I detta fall är koncessionshavaren skyldig att meddela nätmyndigheten att en ny anslutning har skett. För det andra ska en omprövning ske om den aktuella nätkoncessionen överläts. Slutligen ska en omprövning ske om den befintliga koncessionshavaren eller en befintlig anslutningskund begär omprövning av beslutet.

I förslaget uppställs som krav att aktuella ledningar ska mata in el från förnybar elproduktion, men detta hindrar inte att andra anläggningar, uttagskunder eller inmatningskunder som producerar el som inte är förnybar, kan vara anslutna till ledningarna.

Nätanslutningsutredningen uttalar att det redovisade lagförslaget om undantag från krav är ett första steg mot en snabbare, mer rationell och samhällsekonomiskt relevant hantering av koncessionsplikten för anslutningsledningar från elproduktionsanläggningar.

Efter ansökan ska nätmyndigheten kunna besluta om befrielse från vissa krav enligt uppräkningslistan ovan.

Slutligen uttalade Nätanslutningsutredningen att förslaget bygger på att tredjepartstillträdet och kravet på legal åtskillnad mellan elproducenter och nätägare kvarstår. Syftet med förslaget är att uppnå förbättringar avseende snabbhet, rationalitet och samhälls-ekonomi. Nätanslutningsutredningen ansåg att föreslagna lättnader i administrationen kan göras utan att någon risk för rättssäkerheten uppkommer (SOU 2008:13 s. 134).

4.3.3 Utredningens överväganden

Inledning

Energinätsutredningen anser att det ovan redovisade förslaget från Nätanslutningsutredningen, att vissa utpekade koncessionshavare ska ha möjlighet att begära undantag från vissa krav i ellagen, är ett väl motiverat förslag. Vi anser att förslaget även bör kunna tillämpas för koncessionshavare som innehar en nätkoncession för produktionsområde.

Energinätsutredningen anser dock att det finns vissa brister och oklarheter i Nätanslutningsutredningens författningsförslag. Vissa av dessa redovisas nedan tillsammans med våra ändringsförslag. Vi föreslår också ett annat och bättre förfaringsätt avseende hur en regel om undantag ska tillämpas.

Vi har därför i viss mån omarbetat Nätanslutningsutredningens förslag och lämnar ett nytt författningsförslag i frågan. Det ska understrykas att vårt förslag i denna del gäller dels innehavare av nätkoncession för produktionsområde, dels innehavare av nätkoncession för linje avseende en ledning avsedd för inmatning av el från en elproduktionsanläggning som producerar förnybar el.

Ändringar av paragrafhänvisningar i förslaget

I det ovan redovisade författningsförslaget från Nätanslutningsutredningen framgår det från vilka krav enligt ellagen som aktuella koncessionshavare kan ansöka om undantag. Energinätsutredningen har vissa synpunkter på urvalet av krav och var i ellagen frågan ska regleras. Nedan redovisar vi dessa synpunkter.

Undantag från årsrapporteringen

Som redovisats ovan anger Nätanslutningsutredningen att en koncessionshavare med en nätkoncession för linje, vars ledningar är avsedda för inmatning av el från anläggningar för produktion av förnybar el, ska kunna ansöka hos nätmyndigheten eller regeringen om undantag från bl.a. kravet att årligen redovisa nätverksamheten, den s.k. årsrapporten (SOU 2008:13 s. 134 och 204). I utredningens förslag till ny lagtext finns dock inte föreskrivet att en koncessionshavare ska kunna ansöka om ett sådant undantag.

Energinätsutredningen ansluter sig till att det ska vara möjligt att få undantag från detta rapporteringskrav. Vi anser därför att ett tillägg bör göras i ellagen där det framgår att det ska vara möjligt att få undantag från rapporteringskravet i 3 kap. 2 § ellagen.

Det bör påpekas att undantaget endast ta sikte på kravet att årligen sammanställa och inrapportera redovisningen till nätmyndigheten. Krav att årligen redovisa verksamheten enligt andra regelverk, t.ex. enligt bokföringslagen (1999:1078), påverkas inte av detta undantag.

Undantag från 4 kap. 11 § ellagen

Nätanslutningsutredningen föreslog att en koncessionshavare ska kunna ansöka om undantag från kraven om att lämna skriftliga uppgifter om sin nättariff.

Energinätsutredningen anser dock att det inte bör vara möjligt för en koncessionshavare att få undantag från kraven att vid begäran utan dröjsmål lämna skriftlig uppgift om sin nättariff eller vid begäran om ny anslutning lämna uppgift inom skälig tid (4 kap. 11 § första och andra styckena ellagen).

Skälet är att sådana undantag skulle kunna innebära att det inte vore möjligt att få en offert från en koncessionshavare avseende en anslutning och att därefter beställa en anslutning utifrån offerten. Det är vidare angeläget att en intressent, som önskar ansluta en produktionsanläggning och begär en offert avseende anslutning, också ska kunna ta del av överföringstarifferna för att kunna göra en ekonomisk kalkyl över anslutningen. Ett undantag från denna informationsskyldighet skulle således indirekt vara ett hinder för att kunna ansluta en anläggning till en ledning.

I paragrafens tredje stycke föreskrivs att den som har nätkoncession ska offentliggöra sin nättariff till den del den avser avgifter och övriga villkor för överföring av el. Vad gäller detta informationskrav har Energinätsutredningen inhämtat uppgifter om att nätmyndigheten tolkar detta stycke så att ledningsnät med nätkoncession för linje utan kunder – eller möjligtvis endast har någon enstaka kund – som matar in el från produktionsanläggningar inte omfattas av bestämmelsen. Energinätsutredningen, som delar denna uppfattning, anser därför att det inte föreligger något behov av undantag från detta informationskrav.

Energinätsutredningen anser således sammanfattningsvis att det inte ska vara möjligt att begära undantag från informationskraven i 4 kap. 11 § ellagen.

Undantag från 3 kap. 9 c § 3 ellagen

Nätanslutningsutredningen föreslog att det ska vara möjligt att ansöka om undantag från de flesta av de rapporteringskrav som anges i ellagen. Ett av de få rapporteringskrav som utredningen dock inte föreslog att det ska vara möjligt att begära undantag från är koncessionshavarens skyldighet att rapportera elavbrott enligt 3 kap. 9 c § 3 ellagen.

Energinätsutredningen kan dock inte finna att detta rapporteringskrav är av en sådan speciell art att det motiverar en annorlunda hantering än de övriga rapporteringskrav som Nätanslutningsutredningen har föreslagit möjlighet att få undantag från. Undantaget från rapporteringskravet gäller ju också i detta fall inmatningsledning för elproduktion, och eventuella elavbrott är då inte relevanta för uttagskunder.

Vi föreslår därför att det även ska vara möjligt för aktuella koncessionshavare att få undantag från rapporteringskravet i 3 kap. 9 c § 3 ellagen.

Placering av paragrafen i ellagen

Nätanslutningsutredningen föreslog att den nya bestämmelsen om möjlighet att ansöka om undantag från vissa krav i ellagen ska placeras i 2 kap. ellagen, dvs. i det kapitel som reglerar frågor avseende nätkoncessioner.

De undantag som bestämmelsen avser gäller dock inte endast undantag i samband med en ansökan om koncession eller ännu inte byggda anläggningar. Eftersom vi inte kan se någon klar koppling till koncessionsförfarandet i ellagen, anser vi att en placering i 3 kap. ellagen i stället är mer ändamålsenligt och korrekt. Vi föreslår därför att bestämmelsen flyttas till 3 kap. ellagen.

Utformning av Energinätsutredningens förslag

Nätanslutningsutredningens förslag innebär att det endast är en koncessionshavare för linje, vars ledningar är avsedda för inmatning av el från anläggningar för produktion av förnybar el, som kan ansöka om undantag från de aktuella bestämmelserna.

Energinätsutredningen anser att förslaget är välgrundat i denna del men att kravet på ett ansökningsförfarande kan tas bort. I stället bör det finnas föreskrifter om att undantagen gäller med automatik om vissa förutsättningar är uppfyllda.

Vi föreslår därför att regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten ska få föreskriva undantag för koncessionshavare för linje eller produktionsområde, vars ledningar endast eller i huvudsak matar in el från anläggningar för produktion av förnybar el, när det gäller informations- eller rapporteringskrav enligt 3 kap. 2, 9 c-d, 9 e 3 och 17 §§. Det kan vara fråga om generella villkor som ska råda för att aktuella koncessionshavare ska kunna åberopa undantagen. Det kan också vara fråga om att särskilda krav ska vara uppfyllda för att ett undantag från ett speciellt informations- eller rapporteringskrav ska föreligga.

Vårt förslag innebär att en aktuell koncessionshavare inte behöver ansöka om undantag utan i stället kan tillämpa undantagen utan att först få ett godkännande från nätmyndigheten. I de allra flesta fall bör det inte heller finnas några tveksamheter om att en koncessionshavare, som uppfyller de generella villkoren i paragrafen, ska vara undantagen från informations- eller rapporteringskraven.

Det kan dock finnas situationer då det är tveksamt om en koncessionshavare uppfyller de generella villkoren i paragrafen eller då koncessionshavaren endast kan anses vara undantagen vissa av de uppräknade informations- eller rapporteringskraven i paragrafen.

Vi föreslår därför att en koncessionshavare ska kunna begära ett förhandsbesked om koncessionshavaren är undantagen ett eller

flera av informations- eller rapporteringskraven. Syftet med detta förslag är att en koncessionshavare, som är osäker om förutsättningarna för undantagen är uppfyllda, ska kunna få detta prövat av nätmyndigheten och kunna få ett bindande besked om att koncessionshavaren är undantagen från vissa eller alla informations- eller rapporteringskraven som uppräknas i paragrafen.

Utformning av förslaget till undantag enligt 3 kap. 9 a § ellagen

Vi har ovan föreslagit att det ska vara möjligt för berörda koncessionshavare att vara undantagna vissa uppräknade rapporterings- och informationskrav, utan att först behöva ansöka om detta hos prövningsmyndigheten.

Nätanslutningsutredningen föreslog att det också ska vara möjligt att få undantag från funktionskravet i 3 kap. 9 a § ellagen. Vi instämmer i detta och föreslår i just detta fall att beviljandet av ett sådant undantag alltid ska ske först efter en ansökan av koncessionshavaren till nätmyndigheten. Skälet till detta är bl.a. att ett undantag från ett tvingande funktionskrav ska vara beslutat innan ett eventuellt avbrott sker, så det inte kan finnas några tveksamheter om vad som gäller när avbrottet har skett.

Koncessionshavaren ska ansöka hos nätmyndigheten om undantag från funktionskravet i 3 kap. 9 a § ellagen. Koncessionshavaren ska endast kunna ansöka om undantag för befintliga elanvändare och i ansökan ska koncessionshavaren uppge vilka dessa elanvändare är. Nätmyndigheten ska endast medge undantag om särskilda skäl finns.

Undantag från funktionskravet bör endast kunna medges om den elanvändare som är ansluten till aktuell nätkoncession innehar en anläggning där ett längre avbrott inte innebär någon större skada för den drabbade som t.ex. en övernattningsstuga vid en vandringsled eller ett förråd. Om anslutningen avser ett permanent boende ska det inte vara möjligt att få ett undantag från funktionskravet. Berörd elanvändare ska alltid ges möjlighet att yttra sig över ansökan och om elanvändaren motsätter sig att undantag beviljas bör detta ha stor inverkan på nätmyndighetens beslut.

Om koncessionshavaren beviljas undantag kommer i stället bestämmelsen i 3 kap. 9 § ellagen, som är en generell regel om vilka krav som gäller för att avhjälpa bristerna vid ett avbrott, bli den regel som tillämpas vid ett avbrott.

Enligt 3 kap. 9 b § ellagen finns det redan i dag en möjlighet att ansöka om dispens från kravet i 3 kap. 9 a ellagen. Skillnader mellan detta dispensförfarande och vårt förslag om undantag är bl.a. att dispensförfarandet endast kan avse en del av ett koncessionsområde och får ges i högst tre år. Vårt förslag avser undantag för vissa utpekade elanvändare som är anslutna till en linjekoncession eller produktionsområde och där undantaget gäller tills vidare förutsatt att koncessionshavaren uppfyller de generella kraven för att meddelas undantag. Vårt förslag är således en komplettering till det redan gällande dispensförfarandet.

4.4 Mätning m.m.

Förslag: En samlad mätning ska kunna ske av inmatningen av el från flera anläggningar för elproduktion. En sådan samlad mätning ska kunna ske när det är rationellt och lämpligt, och kunna omfatta alla typer av anläggningar och vara oberoende av vilket slag av nätkoncession som meddelats för den ledning som anläggningen är ansluten till.

4.4.1 Gällande bestämmelser

Enligt ellagen är den som har nätkoncession skyldig att utföra mätning av mängden överförd el och dess fördelning över tiden. Undantag kan göras för elanvändare med ett säkringsabonnemang om högst 63 ampere varvid s.k. schablonberäkning kan tillämpas.

I förordningen (1999:716) om mätning, beräkning och rapportering av överförd el (mätförordningen) anges att mätning av överförd el ska ske i inmatningspunkt, uttagspunkt och gränspunkt och att mätningen ska avse flödet i respektive punkt.

En inmatningspunkt är enligt mätförordningen den punkt där en elproduktionsanläggning för in el i ett schablonberäkningsområde eller ledning som omfattas av nätkoncession för linje (region- eller stamledning). Ett schablonberäkningsområde är ett område där den samlade inmatningen och det samlade uttaget av el ska mätas och beräknas. Ett schablonberäkningsområde får bara omfatta ledningsnät som omfattas av nätkoncession för område och ledningar som organisatoriskt och tekniskt ingår i ett sådant nät.

En gränspunkt är i princip en punkt där olika lokalnät ansluter till varandra, lokalnät ansluter till region- eller stamnät, region- eller stamnät som har olika nättariffer ansluter till varandra eller lokalnät eller region- eller stamnät som har olika nättariffer ansluter till varandra.¹

Enligt mätförordningen ska mätning i uttagpunkt och inmatningspunkt, för de elanvändare och elproducenter som inte omfattas av schablonavräkning, avse överförd el under varje timme. Mätning i gränspunkt ska avse överförd el under varje timme. Mätresultatet i en uttagpunkt för en elanvändare som ingår i en förbrukningsprofil ska avse överförd el under högst en kalendermånad. En motsvarande bestämmelse avseende mätresultatet i en inmatningspunkt finns inte. Mätning i en inmatningspunkt ska således alltid avse överförd el under varje timme.

Nätanslutningsutredningen lämnade i betänkandet *Bättre kontakt via nätet* (SOU 2008:13) förslag som innebär att inmatningskunder, med säkringsabonnemang om högst 63 ampere, ska kunna schablonavräknas på samma sätt som i dag gäller för uttagsskunder. Detta ska dock inte hindra att en elproducent kan begära och få sin inmatning mätt över tiden. Vidare föreslog utredningen att för en elanvändare som samtidigt är elproducent ska nätkoncessionshavaren, om så begärs, utföra mätning så att det är möjligt att rapportera mängden inmatad respektive uttagen el var för sig.

4.4.2 Överväganden avseende samlad mätning

De nuvarande kraven på mätning i inmatningspunkter och reglerna om mätningens kostnadernas fördelning innebär att inmatning till det koncessionspliktiga elnätet från varje enskild anläggning för elproduktion ska mätas, samtidigt som den enskilda produktionsanläggningen måste bära sina kostnader för mätningen.

Samlad mätning av inmatning från flera anläggningar för elproduktion i t.ex. en vindkraftspark till ledningsnätet är inte tillåten enligt nuvarande regelverk om mätning. Vi anser dock att samlad mätning i viss omfattning bör vara tillåten av inmatning från flera produktionsanläggningar till ledning som omfattas av nätkoncession för linje eller till ledningsnät som omfattas av nätkoncession för

---

¹ För den exakta definitionen se förordningen (1999:716) om mätning, beräkning och rapportering av överförd el, 1 § 4.

område eller produktionsområde. Vi föreslår därför en ändring av gällande regler med denna innebörd.

En förutsättning för samlad mätning bör vara att innehavaren eller innehavarna av produktionsanläggningarna begär samlad mätning och att sådan mätning är rationell och lämplig i det enskilda fallet. Exempelvis bör samlad mätning av inmatning från flera produktionsanläggningar till ledningsnätet i en vindkraftspark, kunna anses som rationellt och lämpligt.

Energinätsutredningen förutsätter att samlad mätning aktualiseras av innehavaren eller innehavarna av produktionsanläggningarna i syfte att minska kostnaden för mätningen. Den samlade mätningen bör inte medföra någon merkostnad för nätkoncessionshavaren.

Den samlade mätningen ska ske i en mätningspunkt och avse flödet i mätningspunkten. Innehållet i koncessionshavarens rapportering ska avse mätresultatet i mätningspunkten.

Det avtal om elnätsabonnemang som upprättas mellan nätkoncessionshavaren och innehavaren eller innehavarna av anläggningarna för elproduktion ska avse mätningspunkten där den samlade mätningen sker. Om t.ex. produktionsanläggningarna är anslutna till ett ledningsnät som omfattas av nätkoncession för produktionsområde och samtliga anläggningar i produktionsområdet omfattas av den samlade mätningen, kan mätresultatet i gränspunkten mellan produktionsområdet och överliggande nät utgöra underlag för den samlade mätningen samt nätkoncessionshavarens rapportering till innehavarna av produktionsanläggningarna.

Det är också möjligt att t.ex. förlägga mätningspunkten inne i produktionsområdets ledningsnät före gränspunkten till inmatningsledningen eller det överliggande ledningsnätet. En sådan lösning aktualiseras om en eller flera anläggningar inte omfattas av den samlade mätningen. Innehavaren av nätkoncession för produktionsområde utför i detta fall en samlad mätning av inmatningen från de anläggningar som samredovisas, samt enskilda mätningar av inmatningen från övriga anläggningar.

Eftersom innehavaren av nätkoncessionen för produktionsområde har en nätkoncession för ett bestämt område finns möjlighet för nätkoncessionshavaren att utan särskild prövning, och inom ramen för meddelad koncession, bygga det ledningsnät som krävs för att hantera den samlade mätningen inom ledningsnätet. Mätarens placering bestäms efter överenskommelse mellan de inblandade parterna.

Motsvarande gäller även för nätkoncession för område respektive linje.

Mätning enligt det nuvarande regelverket innebär i de allra flesta fall att platsen där mätaren är placerad sammanfaller med anslutningspunkten för uttags- och inmatningspunkter. Med samlad mätning, enligt utredningens förslag, sammanfaller inte dessa punkter. Detta innebär att det koncessionspliktiga elnätet, och därmed nätkoncessionshavarens ansvar, även sträcker sig från mätningspunkten till anslutningspunkten.

Jämfört med individuell mätning vid varje enskild anläggning uppstår vissa överföringsförluster vid överföringen från de enskilda anläggningarna till den samlade mätningspunkten. Det torde dock bli fråga om förhållandevis små förluster, varför den kostnadsminskning som följer av den samlade mätningen väl bör uppväga kostnaderna för förlusterna.

För att genomföra Energinätsutredningens förslag krävs ett tillägg i mätförordningens definition av inmatningspunkt med innebörden att en inmatningspunkt även är den punkt där den samlade inmatningen av el sker från flera produktionsanläggningar som var för sig är anslutna till ett ledningsnät som drivs med stöd av nätkoncession. Vidare måste gränsen mellan ledningsnät som omfattas av nätkoncession för produktionsområde och överliggande nät omfattas av förordningens definition av gränspunkt.

4.4.3 Överväganden avseende reglerna om elcertifikat

Enligt lagen (2003:113) om elcertifikat (elcertifikatlagen) avses med förnybara energikällor vindkraft, solenergi, vågenergi, geotermisk energi, biobränslen och vattenkraft. Innehavaren av en godkänd produktionsanläggning där el produceras med hjälp förnybara energikällor är berättigad att bli tilldelad elcertifikat. Detta gäller dock endast i vissa angivna fall för godkända vattenkraftverk. Vidare gäller det också innehavaren av ett godkänt kraftvärmeverk, där el produceras med torv.

Om flera vindkraftanläggningar finns i närheten av varandra och gemensamt matar in el på ledningsnätet ska anläggningarna anses som separata anläggningar vid tillämpningen av elcertifikatlagen. Även vissa mindre vattenkraftanläggningar ska i vissa fall på samma sätt anses som separata anläggningar vid tillämpningen av elcertifikatlagen.

För att tilldelas elcertifikat ska mängden producerad el mätas per timme. Tilldelningen av elcertifikat sker baserat på varje MWh förnybar el som har producerats i en anläggning som berättigar till elcertifikat.

Mätresultatet i varje inmatningspunkt, där el matas in från en produktionsanläggning som är godkänd för att tilldelas elcertifikat, ska rapporteras till Svenska Kraftnät.

Nätanslutningsutredningen har föreslagit ett tillägg till elcertifikatlagen som innebär att innehavare av produktionsanläggning som är ansluten till lågspänning med en säkringsnivå om högst 63 ampere ska kunna använda en schablonmetod för mätning och rapportering av sin elproduktion. Förslaget är en konsekvens av ett förslag från utredningen att mindre elproducenter ska kunna schablonavräknas.

Mätning av producerad el enligt ovan är grundläggande för tilldelningen av elcertifikat till elproduktionsföretagen. Energinätsutredningen kan konstatera att förslaget om samlad mätning av inmatning av el som har producerats i anläggningar som berättigar till elcertifikat, inte innebär något hinder för tilldelning av elcertifikat.

Energimyndigheten har informerat Energinätsutredningen om att myndighetens tillämpning av gällande rätt innebär att myndigheten accepterar samlad mätning av inmatning från flera produktionsanläggningar för tilldelning av elcertifikat. Myndigheten godtar att mätningen i inmatningspunkten till det överliggande nätet får utgöra grund för tilldelning av elcertifikat. Detta gäller oavsett om inmatningen sker till det koncessionspliktiga elnätet eller till ett elnät som används utan stöd av nätkoncession. Om produktionsanläggningarna som omfattas av den samlade mätningen ägs av olika ägare, måste varje ägare ansöka om tilldelning av elcertifikat. Vid ansökan ska varje ägare ange, med en procentsats, vilken andel av de elcertifikat som utgår från den samlade mätningen som ska tilldelas den ägaren som ansökan avser. Samma förfarande tillämpas när en enskild produktionsanläggning ägs av flera ägare.

Energinätsutredningen konstaterar att den nuvarande lydelsen i elcertifikatlagen inte hindrar tilldelning av elcertifikat baserat på inmatning från flera produktionsanläggningar om mätresultatet hämtas från mätning i inmatningspunkten till angränsande nät.

Vi finner därför att det inte krävs några ändringar i elcertifikatlagen med anledning av utredningens förslag om samlad mätning av inmatning av el från flera produktionsanläggningar.

4.4.4 Nättariffer för mindre produktionsanläggningar

Nätkoncessionshavaren ska debitera elproducenten kostnaden för en mätare med tillhörande insamlingsutrustning och för dess installation i inmatningspunkten. Kostnaden för mätningen ska ingå i överföringstariffen.

Detta gäller dock inte innehavaren av en produktionsanläggning som kan leverera en effekt om högst 1 500 kilowatt. En sådan mindre elproducent ska dels undantas från kravet att betala kostnaden för mätare och insamlingsutrustning, dels betala en reducerad överföringstariff motsvarande den årliga kostnaden för mätning, beräkning och rapportering på koncessionshavarens nät. Den mindre elproducenten ska dessutom betala engångsavgift för anslutning.² Om flera sådana mindre anläggningar är belägna i närheten av varandra och gemensamt matar in el på ledningsnätet ska anläggningarna betraktas som separata anläggningar.

I förarbetena till de gällande bestämmelserna om nättariffer för mindre produktionsanläggningar anges att kostnaden för mätning och rapportering avser de totala kostnaderna för all mätning och rapportering på ledningsnätet.³ Av kammarrättens praxis avseende tillämpningen av bestämmelserna följer att nätsföretaget vid beräkningen av den delen av överföringstariffen som avser ersättning för mätning, beräkning och rapportering, ska utgå från de totala kostnaderna för den kundkategori som har samma kostnadsbild som den aktuella producenten.⁴

Vi kan således konstatera att det inte har någon betydelse för tillämpningen av bestämmelsen att den samlade mätningen enligt utredningens förslag innebär att den enskilda anläggningens specifika kostnad inte kan anges. Den del av den totala kostnaden för mätning och rapportering som belöper på en enskild anläggning kan ändå beräknas.

Syftet med bestämmelsen att varje anläggning ska betraktas som en separat anläggning innebär, såsom det beskrivs i förarbetena, att förslaget om samlad mätning inte medför något behov av att ändra lydelsen. Vid samlad mätning, enligt vårt förslag, är anläggningarna fortfarande anslutna var för sig till det koncessionspliktiga elnätet och de omfattas således av undantaget från att betala kostnader för mätning och bestämmelsen om reducerad överföringstariff.

---

² 3 kap. 14 § resp. 4 kap. 10 § ellagen.

³ Prop. 1996/97:136 *Ny ellag*, s.157 f.

⁴ Se t.ex. Kammarrätten i Stockholms dom i mål 870-07 av den 4 december 2008.

Vi konstaterar mot denna bakgrund att det inte behövs någon ändring av 4 kap. 10 § ellagen med anledning av utredningens förslag om samlad mätning av inmatning av el från produktionsanläggningar till ledningsnät som drivs med stöd av nätkoncession.

4.4.5 Nätanslutningsutredningens förslag avseende nättariffer

Nätanslutningsutredningen föreslog att bestämmelsen om reducerad nätavgift för mindre produktionsanläggningar från och med den 1 juli 2009 endast ska gälla för anläggningar som togs i drift före den 1 januari 2007. Bestämmelsen ska därefter upphöra att gälla den 1 januari 2015.⁵ Nätanslutningsutredningen föreslog även att undantaget för elproducenter med mindre produktionsanläggningar från skyldigheten att erlägga en avgift för anläggningarnas mätare ska upphöra att gälla den 1 juli 2009.

Utredningen föreslog vidare, som ersättning för den gällande reducerade nättariffen för mindre anläggningar, en ny bestämmelse i ellagen för de produktionsanläggningar som uppförts efter den 1 januari 2007, och som uppfyller förutsättningarna för att tilldelas elcertifikat. Förslaget gäller således utan någon maximal effekt för de berörda anläggningarna. Den föreslagna bestämmelsen innebär att sådana anläggningar under tio år från det år anläggningen tagits i drift ska betala en avgift för överföring av el som motsvarar högst tre öre per kWh, för den del som berättigar till elcertifikat. Elproducenten ska dessutom betala den årliga kostnaden för mätning, beräkning och rapportering på nätkoncessionshavarens nät.⁶

Nätanslutningsutredningens förslag innehåller dessutom en begränsning av avgift för överföring av el från en ledning som omfattas av nätkoncession för linje till ledning eller ledningsnät som omfattas av en annan nätkoncession. Begränsningen avser de fall då en innehavare av nätkoncession för linje har en ansluten anläggning som omfattas av den föreslagna bestämmelsen om maximal överföringsavgift och ledningen endast används för inmatning av el från en eller flera sådana produktionsanläggningar. Begränsningen är också i detta fall tre öre per kWh.

Energinätsutredningen har inte i uppdrag att analysera eller utvärdera Nätanslutningsutredningens förslag avseende nättariffer,

⁵ Nätanslutningsutredningen: *Bättre kontakt via nätet* (SOU 2008:13), avsnitt 4.4.

⁶ Nätanslutningsutredningen, a.a., avsnitt 4.5.

men vi har ändå haft anledning att granska hur de eventuellt skulle kunna påverka tillämpningen av våra förslag om nätkoncession för produktionsområde och om samlad mätning. Denna granskning har resulterat i ett par påpekanden avseende Nätanslutningsutredningens förslag som lämnas nedan.

För det första vill vi framhålla att om Nätanslutningsutredningens förslag om begränsning av överföringsavgiften genomförs så bör den ändras så att hänsyn tas till vårt förslag om införande av en nätkoncession för produktionsområde. Den föreslagna reduktionen av avgift för överföring av el för nätkoncessionshavare för linje ska då också tillämpas i de fall överföring av el sker från produktionsanläggningarna via ett ledningsnät som omfattas av nätkoncession för produktionsområde till ledning som omfattas av nätkoncession för linje. Avgiftsreduktionen ska enbart gälla för den mängd el som omfattas av bestämmelsen om en maximal överföringsavgift om tre öre per kWh, dvs. el från en eller flera produktionsanläggningar som uppfyller förutsättningarna för att tilldelas elcertifikat och som har tagits i drift efter den 1 januari 2007.

Detta innebär ingen principiell skillnad vad gäller överföringsavgifternas storlek, utan tar enbart sikte på att minimera avgiftsreduktionens påverkan på elnätsverksamheten i ett produktionsområde.

Vidare vill Energinätsutredningen peka på några oklarheter beträffande effekterna av det redovisade förslagspaketet om begränsning av överföringsavgiften. Förslagen gäller alla anläggningar för elproduktion som är certifikatberättigade.

För mindre anläggningar som ansluts till ett ledningsnät som omfattas av områdeskoncession torde bestämmelserna bli aktuella. De mindre anläggningarna får då under tio år en maximal överföringsavgift om 3 öre per kWh. Det bör dock understrykas att i det fall elproduktionsföretaget självt svarar för nätanslutningen, vilket framhållits som angeläget, så får det också svara för avgiftsreduktionen, eventuellt tillsammans med innehavaren av överliggande nät.

I dag byggs dock allt större anläggningar, och de föreslagna bestämmelserna kan antas att i allt större utsträckning tillämpas för anläggningar som ansluts på en högre spänningsnivå än den som är fastställd för området.

Drivkraften kan antas vara marginell för ett fristående elnätsföretag att uppföra och driva en anslutningsledning till en sådan

elproduktionsanläggning. Nätanslutningsutredningen redovisade median- och medelvärden för överföringskostnader för vindkraft på 5–6 öre/kWh. Även om kostnaden för överföringen från en anläggning kan kalkyleras att ligga kring 3 öre/kWh, så riskerar ju kostnaden att stiga om elproduktionen av någon anledning störs. Nätföretaget riskerar att då få driva ledningen med underskott. I realiteten innebär detta att såväl nätkoncession för produktionsområde som anslutande ledning under nätkoncession för linje inte går att driva ekonomiskt om kostnaden till överliggande nät uppgår till 3 öre per kWh. Samma sak gäller i praktiken för icke-koncessionspliktiga produktionsnät.

Då vår bedömning av effekterna av de redovisade förslagen delvis skiljer sig från Nätanslutningsutredningens bedömning, vill vi förorda att de möjliga effekterna av det föreslagna stödets finansiering granskas ytterligare.

I sammanfattning vill vi således framhålla att i det fall förslagen om begränsning av inmatnings- och överföringstariffer införs så bör de kompletteras så att hänsyn tas till vårt förslag om införande av en nätkoncession för produktionsområde. Vidare förordar vi att stödförslagets möjliga effekter granskas ytterligare med avseende på stödets finansiering.

4.5 Förenklad tillståndsprövning

Miljöprocessutredningen konstaterar i betänkandet *Prövning av vindkraft* (SOU 2008:86) att i samband med en vindkraftsutbyggnad behövs en anslutningskoncession (nätkoncession för linje) för att koppla ihop ett vindkraftverk med elnätet. Utredningen föreslår att sådana moment som redan har prövats enligt miljöbalken inte ska upprepas vid prövningen enligt ellagen. Någon ny miljökonsekvensbeskrivning ska inte heller behöva göras i ärendet om anslutningskoncession.

Miljöprocessutredningen beskriver bakgrunden till sitt förslag på följande sätt (avsnitt 6.5.2, Samordning av ellagen med miljöbalken, s. 271 f.):

Enligt dagens regelverk krävs särskild koncession från Energi-marknadsinspektionen för att bygga den elektriska starkströmsledning som behövs för att föra strömmen från ett vindkraftverk till elnätet. Inom ramen för den prövningen avgörs frågor om den elteknik som berör elnäten samt frågor om koncession dvs. vilken operatör som ska

ha ensamrätt i det aktuella området. Utöver detta avgörs även allmänna miljöfrågor. Det gäller den miljöpåverkan som olika alternativ för ledningsdragningen kan ha. En prövning enligt miljöbalken avser inte rent el-tekniska frågor eller frågan om koncession och ensamrätt. Däremot kan frågan om ledningsdragningens miljöpåverkan passa väl in i miljöbalksprövningen av en vindkraftspark. I begreppet miljöfrågor bör då innefattas allt som täcks av prövningar enligt 9 och 11 kap. miljöbalken. Vid en granskning av Energimarknadsinspektionens tillstånd finner man att den myndigheten tar hänsyn till att miljöfrågorna för själva vindkraftsparken redan är prövade i ett miljöbalkstillstånd och tar ledning av slutsatserna där. Det kan därmed vara en fördel att en och samma myndighet bedömer lokaliseringen av vindkraftsparken och lokaliseringen av anslutningsledningarna i ett och samma tillståndsärende. Förutsättningarna för meddelande av nätkoncession såvitt rör miljöbalksrelaterade frågor kan därför handläggas redan under miljöbalksprocessen. Samordning kan uppnås genom en ändring i ellagen enligt vilken frågor som redan har prövats i ett ärende om tillstånd enligt miljöbalken inte ska prövas i ett ärende om nätkoncession enligt ellagen. Bedömningar enligt ellagen i frågor som kan påverka omgivningen och kringboende kan då ske vid miljöbalksprövningen och behöver bara bli föremål för en prövning. Inför denna enda miljöprövning är det viktigt att sökanden upprättar sin ansökan, tekniska beskrivning och miljökonsekvensbeskrivning enligt miljöbalken på ett sådant sätt att dessa handlingar täcker alla de aspekter som kan ha betydelse från miljö-, natur- eller hälsosynpunkt. Det är bara på så sätt sökanden kan undvika att frågorna behöver prövas även enligt ellagen. De renodlat el-tekniska frågorna, som mer angår innehavarna av den linje en koncessionsansökan avser och innehavaren av närliggande elnät, bör dock hanteras vid tillämpningen av ellagen. Den kvarvarande prövningen enligt ellagen blir då av den karaktären att det inte bör krävas en miljökonsekvensbeskrivning enligt 6 kap. miljöbalken. Förfarandet enligt ellagen kan med en sådan lösning förenklas eftersom antalet intressenter förutom elproducenter och nätinnehavare väsentligt minskar. Ändringen bör vidare medföra att antalet personer som ska anses vara berörda av beslutet på ett sådant sätt att de enligt 22 § förvaltningslagen har rätt att överklaga koncessionsbeslutet minskar.

Energinätsutredningen har inom ramen för sitt uppdrag att analysera nuvarande uppdelning mellan områdeskoncession och linjekoncession. Utredningen har bl.a. funnit att olika krav föreligger när en miljökonsekvensbeskrivning ska upprättas vid utbyggnad av elnätet inom ramen för en områdeskoncession respektive en linjekoncession.

För utbyggnad inom ramen för en områdeskoncession gäller att en miljökonsekvensbeskrivning ska upprättas i den utsträckning som behövs i det enskilda fallet, medan en miljökonsekvens-

beskrivning alltid ska ingå i en ansökan om nätkoncession för linje enligt ellagen.

De länsstyrelser som utredningen har kontaktat lämnar samstämmiga uppgifter om att de vid utbyggnad av områdeskoncessionerat nät i princip endast kräver en miljökonsekvensbeskrivning när luftledningar dras över skyddsvärda områden.

Upprättandet av en miljökonsekvensbeskrivning innebär som regel betydande kostnader för den sökande. Det är därför angeläget att krav på upprättande av en miljökonsekvensbeskrivning endast ställs där det är befogat. En höjd spänningsgräns för område till 40 kV skulle leda till att olika regler för krav på upprättande av miljökonsekvensbeskrivning gäller vid utbyggnad av 40 kV ledningar inom ramen för en områdeskoncession jämfört med vad som gäller vid en ansökan om nätkoncession för linje enligt ellagen.

Mot denna bakgrund avser utredningen att i det kommande slutbetänkandet redovisa sina överväganden avseende kravet på upprättande av miljökonsekvensbeskrivningar inför utbyggnad av elnätet och avseende möjligheten att reducera kraven och rikta dem mot de verkligen angelägna fallen.

Som framgått av citatet ovan, om samordning av ellagen med miljöbalken, är det emellertid inte aktuellt med lättnader i kravet på att en miljökonsekvensbeskrivning upprättas när det gäller anslutningsledningar till en vindkraftspark, då det som påpekats är en viktig förutsättning, för att en vindkraftsanläggning och anslutningsledning ska kunna prövas i ett sammanhang, att uppgifter om ledningen finns med i miljökonsekvensbeskrivningen för anläggningen.

5 Ekonomiska och andra konsekvenser

5.1 Inledning

Energinätsutredningen föreslår en ny typ av nätkoncession, nätkoncession för produktionsområde. En sådan koncession avser ett nät som förbinder två eller flera elektriska produktionsanläggningar, vilka utgör en funktionell enhet. Området kan även infatta en kort anslutning till överliggande nät. I anslutning till detta förslag föreslår vi också ett antal kravlättnader att gälla vid inmatning av el från förnybar elproduktion.

Regeringen har nyligen fattat beslut om undantag från kravet på nätkoncession för ett internt nät som förbinder två eller flera elektriska anläggningar för produktion, vilka utgör en funktionell enhet. Ändringen trädde i kraft den 1 januari 2009. Bedömningen av konsekvenserna av utredningens förslag måste därför i många fall ske mot bakgrund av detta nya regelverk. Det är således i huvudsak konsekvenserna av dessa alternativa system som kommer att redovisas nedan. Först lämnas dock ett inledande avsnitt om kommittéförordningens krav på konsekvensanalyser.

5.2 Kommittéförordningens krav på konsekvensanalyser

Om förslagen i ett betänkande påverkar kostnader eller intäkter för stat, kommuner, landsting, företag eller andra enskilda ska en beräkning av dessa konsekvenser göras i betänkandet, enligt 14 § kommittéförordningen (1998:1474). Om förslagen innebär samhälls-ekonomiska konsekvenser i övrigt ska även dessa redovisas.

Vidare gäller att en finansiering ska föreslås när det gäller kostnadsökningar och intäktsminskningar för staten, kommuner eller lands-ting.

Om förslagen i ett betänkande har betydelse för den kommunala självstyrelsen ska konsekvenserna av detta anges i betänkandet (15 § kommittéförordningen). Detsamma gäller när ett förslag har betydelse för brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet, sysselsättning och offentlig service i olika delar av landet, små företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt i förhållande till större företag, jämställdheten mellan kvinnor och män, samt möjligheterna att uppnå de integrationspolitiska målen.

5.3 Ekonomiska konsekvenser

5.3.1 Konsekvenser för nätföretagen

Utredningens förslag innebär en möjlighet för en elproducent genom eget nätföretag att söka koncession för produktionsområde avseende ett nät som förbinder två eller flera elektriska anläggningar för produktion, vilka utgör en funktionell enhet. Ansökan föreslås vara enkel. Sökanden ska i princip endast ange en plan över planerade anläggningar inom produktionsområdet samt den högsta spänning för området som sökanden vill ha fastställt. Om området omfattar en kort anslutningsledning ska sträckningen av denna redovisas på karta. Någon miljökonsekvensbeskrivning krävs dock inte och miljöbalkens regler är inte heller tillämpliga.

Att upprätta ovanstående ansökan och ge in den till nätmyndigheten innebär inga större kostnader. Sökanden får dock inte vara en juridisk person som bedriver handel eller produktion av el. Om så är fallet måste ett nätföretag bildas innan ansökan ges in. Inte heller denna kostnad är enligt utredningens uppfattning särskilt betungande.

Även vårt förslag om en begränsad redovisning till nätmyndigheten för en innehavare av koncession för produktionsområde eller koncession för linje som till huvudsak avser inmatning av förnybar produktion gör att redovisningen inte blir betungande för koncessionshavaren. Vårt förslag om att begränsningen gäller med automatik om förutsättningar i föreskrifter är uppfyllda innebär en ytterligare lättnad och därmed förbundna kostnadsminskningar.

Utredningens förslag öppnar för konkurrens mellan nätföretag som bedriver nätverksamhet med stöd av områdeskoncession respektive koncession för produktionsområde. Detta kan innebära en kostnadspress.

5.3.2 Konsekvenser för nätföretagen

Innan det ovan nämnda undantaget från kravet på nätkoncession enligt ellagen trädde i kraft vid årsskiftet var ellagens krav på mätning av varje vindkraftaggregat en betydande utgift för koncessionshavaren. Med vårt förslag-, om att samlad mätning ska kunna ske av inmatningen av el-, minskar denna utgift i detta koncessionsbaserade system.

Konkurrerande elproducenter får enligt vårt förslag rätt att ansluta sig till ett koncessionerat produktionsområde. Den konkurrerande elproducenten är därvid garanterad en icke-diskriminerande anslutning. Våra förslag om nätkoncession för produktionsområde m.m., bedöms leda till påtagliga kostnadsbesparingar för elproducenterna.

De elproducenter med eget företag som annars skulle kunna bli hänvisade till onödiga och komplicerade avgränsningsproblem med områdeskoncessionshavaren i ett koncessionsbefriat regelsystem vet med det av utredningen föreslagna regelverket exakt vilka rättigheter de har med ett koncessionssystem där områdeskoncessionshavaren fått tillfälle att yttra sig i ett tidigt skede.

5.3.3 Konsekvenser för elanvändare

Elanvändare berörs inte direkt i någon större utsträckning, eftersom de som regel inte är bosatta inom produktionsområden. I den mån så är fallet ger utredningens förslag dock viss möjlighet att från koncessionshavaren för produktionsområdet få en lägre anslutningskostnad än från koncessionshavaren för området.

I nästa led torde minskade kostnader inom elproduktionen på sikt också leda till prissänkningar för elanvändarna.

5.3.4 Konsekvenser för staten

Som nämnts under 5.3.1 är behandlingen av den föreslagna nya nätkoncessionen av enkel beskaffenhet. Vidare kommer en ansökan endast i fråga där produktionsområden förekommer.

Utredningen har under avsnitt 3.3 pekat på risken för avgränsningsproblem mellan elproducenter och områdeskoncessionshavare med den nu gällande koncessionsbefrielsen för interna nät som förbinder elproduktionsanläggningar. Enligt 2 kap. 4 § ellagen och 2 § 3 elförordningen får Energimarknadsinspektionen i det enskilda fallet meddela ett bindande besked om huruvida en eller flera elektriska starkströmsledningar omfattas av föreskrifter om undantag från krav på nätkoncession. Det finns enligt utredningens uppfattning anledning att förmoda att inspektionen kommer att få ett antal sådana ärenden för prövning avseende tillämpningen av undantag från koncessionsplikt för interna nät som förbinder elektriska anläggningar för produktion.

Enligt utredningens uppfattning är det troligt att tidsåtgången för Energimarknadsinspektionen att behandla ärenden enligt vårt förslag eller enligt gällande bestämmelser skulle vara ungefär densamma.

Initialt torde hanteringen av vårt förslag om koncession för produktionsområde vara mindre tidskrävande. Å andra sidan kommer, när en viss praxis utbildat sig i ett koncessionsbefriat system, arbetsuppgiften att meddela bindande besked om undantag från krav på nätkoncession att minska. Uppgiften att meddela nätkoncession för produktionsområde blir sannolikt mer beständig.

Utredningens förslag om att ersätta ett ansökningsförfarande om undantag från rapporteringskrav med en reglering där undantagen gäller med automatik ger motsvarande lättnad för inspektionen som för nätföretagen.

Det är utredningens uppfattning att inspektionens beslut om nätkoncession för produktionsområde sällan kommer att överklagas.

Bindande besked om undantag från krav på nätkoncession överklagas dock erfarenhetsmässigt i relativt stor utsträckning till regeringen. Mot bakgrund av de avgränsningsproblem som kan förväntas uppkomma angående interna nät för elproduktion (se ovan) och parternas intresse av prejudikat i dessa frågor utgår utredningen från att ett relativt stort antal av dessa ärenden kommer att överklagas till regeringen.

Ett genomförande av våra förslag skulle därför sannolikt minska regeringskansliets arbetsbörda.

I vilken utsträckning de allmänna förvaltningsdomstolarna kommer att påverkas av våra förslag är svårt att förutsäga med exakthet. Förslagen kan innebära förskjutningar i tiden av processer i domstolarna, men vi bedömer att processerna i sig inte kommer att bli märkbart fler eller mer omfattande idag.

5.3.5 Konsekvenser för sysselsättning och offentlig service i olika delar av landet

Nätanslutningsutredningen konstaterar i sin konsekvensanalys i betänkandet *Bättre kontakt via nätet* (SOU 2008:13, s. 202) att ett allmänt främjande av utbyggnaden av förnybar elproduktion innebär att det blir ett ökat behov av service i glesbygdsområden, vilket kan innebära att det blir förutsättningar för ny näringsverksamhet.

På motsvarande sätt anser utredningen att våra förslag skulle bidra till ett ökat behov av service i glesbygdsområden och därmed också till en ökad sysselsättning.

5.3.6 Konsekvenser för små företags arbetsförutsättningar och konkurrensförmåga

Utredningen konstaterar att många elproducenter utgörs av små företag. Enligt Miljöprocessutredningens konsekvensanalys i delbetänkandet *Prövning av vindkraft* (SOU 2008:86, s. 285) finns det uppskattningsvis ca 90 företag i Sverige som direkt arbetar med vindkraftsprojekt från idéstadiet till dess att verken är färdiga för att leverera el ut till elnätet. De är av varierande storlek från riktigt stora företag till mindre bolag.

Även nätföretag varierar från stora till mindre företag.

Energinätsutredningen understryker att vad som ovan anförts om nätföretags och elproducenters arbetsförutsättningar och konkurrensförmåga således även avser små företag.

5.4 Övriga konsekvenser

Utredningen har övervägt huruvida förslagen i betänkandet kan komma att få effekter på den kommunala självstyrelsen, brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet, jämställdheten mellan kvinnor och män eller möjligheterna att uppnå de integrationspolitiska målen. Utredningens bedömning är att förslagen inte påverkar något av dessa mål.

6 Författningskommentar

6.1 Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)

2 kap. Nätkoncession m.m.

2 kap. 2 §

I *första stycket* har ett tillägg skett som definierar en ny typ av nätkoncession, nätkoncession för produktionsområde. En nätkoncession för produktionsområde ska bara kunna meddelas för ett ledningsnät inom ett begränsat och bestämt område, och området ska vara avsett för produktionsanläggningar som producerar förnybar el. En nätkoncession för produktionsområde avser ett nät som utgör en funktionell enhet. I området kan även ingå en kort anslutning till överliggande nät.

Kravet att området ska vara avsett för produktionsanläggningar tar sikte på områden med flera anläggningar för elproduktion placerade i närheten av varandra, t.ex. en vindkraftspark. Men även produktionsanläggningar för t.ex. vattenkraft och solkraft faller in under definitionen. Syftet ska vara att inom området producera el från förnybara energikällor, men detta hindrar inte att anläggningar som producerar el från icke-förnybara källor eller uttagskunder är belägna inom området. Dessa kunder ska dock stå för en liten del av verksamheten för att en koncession ska kunna komma i fråga. Om elproduktionen är en del av ett större sammanhang, t.ex. ett bostadsområde där det finns solpaneler på taket, ska det inte vara möjligt att meddela en nätkoncession för produktionsområde för detta område.

Nätanslutningsutredningen har föreslagit att det ska införas en bestämmelse i ellagen där det framgår att med förnybar el avses i ellagen detsamma som i elcertifikatlagen. Även om inte detta lagförslag införs bör elcertifikatlagen tjäna som ledning vid avgörande om en produktionsanläggning producerar förnybar el eller inte.

I *första stycket* har även en språklig justering skett.

I *andra stycket* har ett tillägg skett där det framgår att i ett beslut om att meddela nätkoncession för produktionsområde ska det anges en högsta tillåtna spänning för ledningsnätet, vilket är en regel som redan tillämpas för nätkoncession för område. En nätkoncession för produktionsområde ska medges den spänning som krävs för att kunna ansluta de aktuella produktionsanläggningarna inom produktionsområdet. Den högsta tillåtna spänningen inom en nätkoncession för produktionsområde kan således överstiga den högsta tillåtna spänning som gäller för den nätkoncession för område som produktionsområdet är beläget inom.

Bestämmelserna har behandlats närmare i avsnitt 4.2.

2 kap. 9 a §

I *första stycket* regleras förutsättningar för att kunna meddela nätkoncession för produktionsområde. En nätkoncession för produktionsområde får meddelas för ett begränsat område med ett ledningsnät som förbinder två eller flera produktionsanläggningar som tillsammans utgör en funktionell enhet.

Regeln tar sikte på att det är produktionsverksamheten som ska vara styrande för om nätkoncession ska meddelas liksom de gränser som ska gälla för produktionsområdet. Områdets utsträckning ska endast avse ett område som kan anses vara en funktionell enhet. Det blir nätmyndigheten som i det enskilda fallet får avgöra om ett område med produktionsanläggningar ska ses som en funktionell enhet eller inte. Vid bedömningen av anläggningens lämplighet från allmän synpunkt enligt 2 kap. 6 § ellagen bör nätmyndigheten söka ledning i den plan som ska bifogas ansökan om nätkoncession, samt den principöverenskommelse mellan nätföretaget och berörda elproduktionsföretag som normalt bör bifogas ansökan.

I *andra stycket* regleras att det i nätkoncessionen.

I *andra stycket* regleras att det i nätkoncessionen även kan ingå en kort anslutning till överliggande nät.

För begreppet kort anslutning kan ett bra riktmärke vara att den längd som motsvaras av avstånden mellan produktionsanläggningarna i produktionsområdet. Dessutom ska nätmyndigheten kunna konstatera att den ifrågavarande anslutningen är lämplig från allmän synpunkt utan att miljökonsekvensbeskrivning eller utredning enligt miljöbalken behöver företas i ärendet. Ledningen ska vara på samma

spänningsnivå som det övriga ledningsnätet inom området. För att ledningen till överliggande nät ska kunna ingå i koncessionen krävs även att det är en ledning som matar in all el från området till överliggande nät. Om produktionsområdet matar in el genom flera olika ledningar till överliggande nät ska inte dessa ledningar ingå i nätkoncessionen för produktionsnätet. För dessa ledningar får i stället om nätkoncession för område eller linje tillämpas.

Liksom för nätkoncession för område behöver inte någon miljökonsekvensbeskrivning upprättas i ärenden som gäller nätkoncession för produktionsområde.

Bestämmelserna har behandlats närmare i avsnitt 4.2.

2 kap. 12 §

I *första stycket* har ett tillägg skett där det framgår att gränserna för en nätkoncession för produktionsområde får ändras av nätmyndigheten, om det behövs för en ändamålsenlig nätverksamhet och det kan ske utan synnerlig olägenhet för berörda koncessionshavare. Detta är en regel som redan tillämpas för nätkoncession för område.

Regeln kan tillämpas både på en gränsjustering mellan en nätkoncession för område och en nätkoncession för produktionsområde, och en gränsjustering mellan två nätkoncessioner för produktionsområde.

Energinätsutredningen har i delbetänkandet *Förhandsprövning av nättariffer m.m.* (SOU 2007:99) föreslagit att ett nytt andra stycke ska införas i paragrafen. Det tidigare förslaget om ett nytt andra stycke har inte någon inverkan på den nu föreslagna ändringen i första stycket och någon följdändring behöver således inte ske av Energinätsutredningens tidigare förslag till ändring i paragrafen.

2 kap. 13 §

I *första stycket* har ett tillägg skett där det framgår att samma regler om giltighetstid ska gälla för en nätkoncession för produktionsområde som för en nätkoncession för område, dvs. i normalfallet ska den meddelas för tjugofem år.

2 kap. 14 §

I *första stycket* har ett tillägg skett där det framgår att samma regler om förlängning av giltighetstiden ska gälla för en nätkoncession för produktionsområde som för en nätkoncession för område, dvs. i normalfallet får den förlängas med tjugofem år.

I *andra och tredje styckena* har språkliga justeringar skett.

2 kap. 17 a §

I paragrafen, som är ny, finns bestämmelse om att ett ledningsnät ska ha färdigställts inom fem år från det att beslutet om att meddela nätkoncession för produktionsområde vann laga kraft. Det ska vara möjligt att förlänga tiden för att färdigställa ledningsnätet.

Enligt *första stycket* ska koncessionshavare, som innehar en nätkoncession för produktionsområde, senast fem år efter det att beslutet om att meddela nätkoncessionen vann laga kraft ha färdigställt ett ledningsnät inom produktionsområdet. Eftersom en nätkoncession för produktionsområde innebär en rätt för innehavaren att inom ett geografiskt avgränsat område bygga och använda ett ledningsnät upp till en viss spänningsnivå, avses med att ha färdigställt ett ledningsnät att ledningsnätet är utbyggt till de produktionsanläggningar som fanns i den plan som innehavaren gav in med ansökan. Mindre avvikelser från planen ska tillåtas. Omfattningen av de mindre avvikelserna får emellertid utvecklas i praxis.

Enligt *andra stycket* kan nätmyndigheten efter ansökan från koncessionshavaren besluta om förlängning av tiden för fastställande. Ett beslut om förlängning kan ske i samband med beslutet om att meddela en nätkoncession för produktionsområde eller vid ett senare tillfälle, exempelvis om koncessionshavaren under arbetet med att uppföra anläggningen finner att ytterligare tid behövs för att färdigställa anläggningen.

Särskilda skäl för att förlänga tiden kan vara att ledningsnätet som ska uppföras är omfattande eller komplicerat att uppföra. Ett ytterligare särskilt skäl kan vara att andra tillstånd som behövs för att uppföra produktionsanläggningarna ännu inte har beviljats. Ett beslut om förlängning ska avse en viss tid och tiden bör vara så tilltagen att det inte bör vara någon tvekan om att koncessionshavaren kommer att kunna färdigställa ledningsnätet inom denna tid.

I tredje stycket införs en skyldighet för nätkoncessionshavaren att senast tre månader innan den fastställda tiden löper ut till nätmyndigheten redovisa ledningsnätets färdigställande utifrån den plan som gavs in vid ansökan. Skyldigheten är generell, dvs. den gäller oavsett om ledningsnätet är färdigställt eller inte.

Bestämmelserna har behandlats närmare i avsnitt 4.2.

2 kap. 18 §

I *första stycket punkten 4* har ett tillägg skett om att en nätkoncession för produktionsområde ska återkallas, helt eller delvis, av nätmyndigheten om koncessionshavaren inte har färdigställt ledningsnätet inom den fastställda tiden enligt 17 a §.

Nätmyndigheten ska på eget initiativ återkalla nätkoncessionen om ledningsnätet inte har färdigställts inom stipulerad tid. Om enbart en del av ledningsnätet har färdigställts, t.ex. i en del av produktionsområdet, ska nätkoncessionen för produktionsområdet delvis återkallas för de delar av produktionsområdet där ledningsnätet inte har färdigställts. Syftet med bestämmelsen är att innehavaren av nätkoncession för produktionsområde inte ska kunna blockera andra nätföretag som vill etablera sig i området.

Den nya punkten ska endast tillämpas när ledningsnätet inte har färdigställts enligt 17 a §. Om ledningsnätet färdigställts och sedan tas ur drift, eller aldrig tas i drift, ska återkallande i stället ske enligt punkten 1 i paragrafen.

Bestämmelsen har behandlats närmare i avsnitt 4.2.

3 kap. Nätverksamhet m.m.

3 kap. 6 §

I paragrafen har *andra till fjärde styckena* flyttats till 3 kap. 7 c §.

3 kap. 7 §

I paragrafen har *andra till fjärde styckena* flyttats till 3 kap. 7 c §.

3 kap. 7 a §

I paragrafen, som är ny, finns bestämmelse om skyldighet för en koncessionshavare, som innehar en nätkoncession för produktionsområde, att ansluta en elektrisk anläggning för elproduktion till ledningsnätet.

Koncessionshavaren är skyldig, om inte särskilda skäl finns, att på skäligen villkor ansluta en elektrisk anläggning för elproduktion till sitt ledningsnät. Anslutningen kan antingen avse en produktionsanläggning som är belägen inom produktionsområdet eller en produktionsanläggning som är belägen utanför området, men som önskar att ansluta till produktionsområdets ledningsnät via en nätkoncession för linje.

Skyldigheten att ansluta avser endast anslutning av en elektrisk anläggning för elproduktion, dvs. en inmatningskund. Frågan om anslutning av uttagskunder regleras i 3 kap. 7 b §.

En anslutning av en produktionsanläggning som sker via en ledning med nätkoncession för linje avser endast anslutning av linjekoncessionen till ledningsnätet inom produktionsområdet. Koncessionshavaren för produktionsområdet har inte någon skyldighet avseende administrativa åtgärder m.m. för nätkoncessionen för linje. Den skyldigheten har den intressent som önskar en anslutning till produktionsområdets ledningsnät.

Om inte särskilda skäl finns är koncessionshavaren skyldig att ansluta en produktionsanläggning till ledningsnätet inom produktionsområdet. Innebörden av begreppet särskilda skäl ska vara densamma som avses med begreppet i 3 kap. 6 och 7 §§. Av förarbetena till dessa paragrafer framgår bl.a. att kapacitetsbrist i ledningsnätet kan vara särskilda skäl för att inte ansluta anläggningen. Även de tekniska förutsättningarna vid anslutningen är en viktig faktor att beakta vid prövning av anslutningsskyldigheten. Den anslutande anläggningen ska vara avpassad för det befintliga ledningsnätet och det ska inte krävas av koncessionshavaren att denne ska göra stora och kostsamma investeringar för att anläggningen ska kunna anslutas till nätet (prop. 1996/97:136 s. 141 f.).

Bestämmelsen har behandlats närmare i avsnitt 4.2.

3 kap. 7 b §

I paragrafen, som är ny, finns bestämmelse om skyldighet för en koncessionshavare, som innehar en nätkoncession för produktionsområde, att ansluta en elektrisk anläggning för elanvändning till ledningsnätet.

Koncessionshavaren är skyldig att, om särskilda skäl finns, ansluta en elektrisk anläggning för elanvändning till koncessionshavarens ledningsnät. Anslutningen kan enbart avse en anläggning som är belägen inom produktionsområdet.

Skyldigheten att ansluta avser endast anslutning av en elektrisk anläggning för elanvändning, dvs. en utmatningskund. Frågan om anslutning av inmatningskunder regleras i 3 kap. 7 a §.

Med särskilda skäl avses främst att det är tekniskt och geografiskt betydligt mer fördelaktigt att ansluta anläggningen till produktionsområdets ledningsnät än till något annat koncessionspliktigt nät. Vidare kan särskilda skäl för anslutning vara att anslutningen avser anläggningar, t.ex. förråd, som har samband med de produktionsanläggningar som är anslutna till ledningsnätet inom produktionsområdet.

Se även kommentaren till 3 kap. 8 a §.

Bestämmelsen har behandlats närmare i avsnitt 4.2.

3 kap. 7 c §

I paragrafen, som är ny, finns bestämmelser om hur tvister om koncessionshavarens skyldighet att på skäliga villkor ansluta en elektrisk anläggning enligt 3 kap. 6, 7, 7 a och 7 b §§ ska prövas m.m. hos nätmyndigheten.

I ellagens nuvarande lydelse finns reglerna om prövning av tvister avseende anslutningar i 3 kap. 6 andra, tredje och fjärde styckena och 7 andra, tredje och fjärde styckena §§. Med införandet av två ny paragrafer, 3 kap. 7 a och 7 b §§, som också reglerar frågor avseende koncessionshavarens skyldighet att ansluta elektriska anläggningar, har, för att undvika att upprepa samma lagtext i fyra olika paragrafer, regleringen om prövning av tvister flyttats till en egen paragraf. Regleringen i paragrafen är i sak densamma som i nuvarande 3 kap. 6 andra, tredje och fjärde styckena eller 7 andra, tredje och fjärde styckena §§.

3 kap. 8 a §

I paragrafen, som är ny, anges i *första stycket* att som huvudregel ska en anslutning av en elanvändare utföras av koncessionshavaren som innehar nätkoncession för området. Ett medgivande krävs från koncessionshavaren som innehar nätkoncessionen för området för att koncessionshavaren som innehar nätkoncessionen för produktionsområdet ska få ansluta elanvändare.

En elanvändare som önskar en anslutning ska således i första hand vända sig till koncessionshavaren som innehar nätkoncessionen för området för att få anslutningen utförd.

I *andra stycket* anges att om koncessionshavaren som innehar nätkoncessionen för område inte lämnar ett medgivande om anslutning enligt första stycket, får nätmyndigheten, om särskilda skäl finns, meddela ett tillstånd för anslutningen av elanvändaren.

I 3 kap. 7 b § anges att en koncessionshavare som innehar nätkoncessionen för produktionsområde endast är skyldig att ansluta elanvändare om särskilda skäl finns. Vid bedömning av om särskilda skäl föreligger enligt 3 kap. 8 a § tjänar beskrivningen av särskilda skäl i författningskommentaren till 3 kap. 7 b § även som riktlinje enligt 3 kap. 8 a §. Om en koncessionshavare är skyldig att ansluta enligt 3 kap. 7 b bör som huvudregel gälla att medgivande ska ges av nätmyndigheten enligt 3 kap. 8 a §.

Bestämmelserna har behandlats närmare i avsnitt 4.2.

3 kap. 9 c §

I *första stycket* har ett tillägg skett där det framgår att reglerna om att årligen upprätta en risk- och sårbarhetsanalys och en åtgärdsplan samt att den ska ges in till nätmyndigheten även ska gälla för koncessionshavare som bedriver nätverksamhet med en nätkoncession för produktionsområde. I stycket har även en språklig justering skett.

I *andra stycket* har en språklig justering skett.

3 kap. 9 d §

I *första stycket* har ett tillägg skett där det framgår att reglerna om att årligen informera elanvändarna om leveranssäkerheten i elnätet och om rätten till avbrottsersättning och skadestånd enligt 10 och

11 kap. ellagen även ska gälla för koncessionshavare som bedriver nätverksamhet med en nätkoncession för produktionsområde. I stycket har även en språklig justering skett.

Lättnader i kraven på koncessionshavare i vissa fall

3 kap. 18 §

I paragrafen, som är ny, anges att regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten under vissa förutsättningar får föreskriva undantag från de skyldigheter som en koncessionshavare har enligt 3 kap. 2, 9 c, 9 d, 9 e 3, och 17 §§. Paragrafen är en ändrad och omarbetad version av Nätanslutningsutredningens förslag till en ny paragraf i 2 kap. 12 a.

I *första stycket* ges en möjlighet för regeringen, eller efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten att föreskriva undantag från vissa utpekade informations- och rapporteringskrav enligt ellagen. Undantag får bara föreskrivas för koncessionshavare för linje eller produktionsområde vars ledningar endast eller i huvudsak matar in el från anläggningar för produktion av förnybar el. Det blir således regeringen eller nätmyndigheten som får föreskriva att undantagen ska gälla samt vilka förutsättningar som krävs för att en koncessionshavare ska anses vara undantagen informations- och rapporteringskraven i utpekade paragrafer i ellagen.

I *andra stycket* ges en möjlighet för en koncessionshavare att hos nätmyndigheten ansöka om förhandsbesked om koncessionshavaren i en eller flera fall är undantagen från skyldigheterna i utpekade paragrafer. En koncessionshavare kan således välja att ansöka om förhandsbesked om denne är undantagen informations- och rapporteringskraven i utpekade paragrafer. Om nätmyndigheten meddelar ett bindande förhandsbesked måste det tydligt klargöras i beslutet att förhandsbeskedet gäller endast så länge förutsättningarna som förelåg vid beslutet är oförändrade.

Bestämmelserna har behandlats närmare i avsnitt 4.3.3.

3 kap. 19 §

Enligt paragrafen, som är ny, finns det en möjlighet för en koncessionshavare, som innehar en nätkoncession för linje eller produktionsområde och vars ledningar i huvudsak matar in el från

anläggningar för produktion av förnybar el, att ansöka hos nätmyndigheten om undantag från funktionskravet i 3 kap 9 a. Nätmyndigheten ska endast meddela undantag om särskilda skäl föreligger och i ett beslut ska framgå vilken eller vilka elanvändare som beslutet gäller.

I *första stycket* anges att en koncessionshavare, som innehar en nätkoncession för linje eller produktionsområde och vars ledningar till övervägande del matar in el från anläggningar för produktion av förnybar el, kan ansöka hos nätmyndigheten om undantag. Det ska föreligga särskilda skäl för att ett undantag ska kunna meddelas. Undantag från funktionskravet bör endast kunna medges om den elanvändare som är ansluten till aktuell nätkoncession innehar en anläggning där ett längre avbrott inte innebär någon större skada för den drabbade som t.ex. en övernattningsstuga vid en vandringsled eller ett förråd. Om anslutningen avser ett permanent boende ska det inte vara möjligt att få ett undantag från funktionskravet.

I *andra stycket* anges att en koncessionshavare i sin ansökan ska ange vilken eller vilka elanvändare som ansökan avser. Det är således inte möjligt att ansöka om ett generellt undantag utan endast möjligt att ansöka om undantag för en eller flera utpekade elanvändare. De elanvändare som ansökan avser ska ha möjlighet att yttra sig över koncessionshavarens ansökan.

I *tredje stycket* anges att nätmyndigheten i ett beslut om att medge undantag ska ange vilken eller vilka elanvändare som beslutet avser. Det är således inte möjligt att meddela ett generellt undantag från funktionskravet.

Paragrafen ska träda i kraft den 1 januari 2010. Ett nätföretag kan således ansöka och beviljas undantag från funktionskravet i 3 kap. 9 a § innan funktionskravet träder i kraft den 1 januari 2011.

Bestämmelserna har behandlats närmare i avsnitt 4.3.3.

4 kap. Nättariffer

Särskilt om nättariffer för område och produktionsområde

4 kap. 3 §

I *första stycket* har ett tillägg skett att regleringen om att nättariffer ska var avståndsoberoende även ska tillämpas på nätkoncession för produktionsområde.

Energinätsutredningen har i delbetänkandet *Förhandsprövning av nättariffer m.m.* (SOU 2007:99) föreslagit vissa ändringar i första stycket i paragrafen. Det tidigare föreslaget om ändringar i första stycket har inte någon inverkan på den nu föreslagna ändringen i första stycket och någon följdändring behöver således inte ske av Energinätsutredningens tidigare förslag till ändring i paragrafen.

4 kap. 4 §

I *första stycket* har ändringar skett avseende att regleringen om att vid en skälighetsbedömning ska nättariffern för varje område bedömas för sig även ska tillämpas på nätkoncession för produktionsområde.

Energinätsutredningen har i delbetänkandet *Förhandsprövning av nättariffer m.m.* (SOU 2007:99) föreslagit ett i princip helt nytt första stycke samt att paragrafen ska flyttas till 5 kap. 16 §. Energinätsutredningens nu föreslagna ändringar måste därför inarbetas i det tidigare föreslaget. Vi bedömer dock att det kan ske enkelt och smidigt och utan att några nya frågeställningar bör uppstå.

13 kap. Övriga bestämmelser

13 kap. 5 §

I *första stycket* har ändringar skett dels tillägg att nätmyndighetens beslut enligt 3 kap. 7 c, 8 a, 18 och 19 §§ får överklagas till allmän förvaltningsdomstol, dels att hänvisningarna till 3 kap. 6 och 7 §§ har tagits bort i stycket.

Energinätsutredningen har i delbetänkandet *Förhandsprövning av nättariffer m.m.* (SOU 2007:99) föreslagit vissa ändringar i första stycket samt att ett nytt andra stycke ska införas i paragrafen. Det tidigare föreslaget om ändringar i första stycket och ett nytt andra stycke har inte någon inverkan på den nu föreslagna ändringen i första stycket och någon följdändring behöver således inte ske i Energinätsutredningens tidigare förslag till ändring i paragrafen.

Ikraftträdande

Ändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2010. Det föreligger inte något behov av övergångsbestämmelser och föreslagna ändringar kan därmed träda i kraft vid ett och samma datum

6.2 Förslag till förordning om ändring i elförordningen (1994:1250)

Ansökan om nätkoncession för område eller produktionsområde

7 a §

I paragrafen, som är ny, regleras vad en ansökan om nätkoncession för produktionsområde ska innehålla.

En ansökan om nätkoncession för produktionsområde ska i flera avseenden överstämja med en ansökan om nätkoncession för område. I *första och andra punkterna* i paragrafen regleras dock vissa uppgifter som endast ska medfölja en ansökan om nätkoncession för produktionsområde. Vid en ansökan om nätkoncession för produktionsområde ska det bifogas en plan och en karta över planerade produktionsanläggningar inom produktionsområdet. Planen och kartan över produktionsanläggningar krävs för att nätmyndigheten ska kunna bedöma om sökanden uppfyller kraven för att meddelas en nätkoncession för produktionsområde.

Bestämmelserna har behandlats närmare i avsnitt 4.2.

6.3 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1999:716) om mätning, beräkning och rapportering av överförd el

1 §

I 1 § 1 har en språklig justering skett. I 1 § 2 a anges att en inmatningspunkt även omfattar den punkt där en produktionsanläggning för in el i ett produktionsområde. I 1 § 2 c införs en definition av begreppet inmatningspunkt. En inmatningspunkt ska även omfatta den punkt där den samlade produktionen från flera produktionsanläggningar matar in el. Mätning sker av inmatning från flera produktionsanläggningar som var för sig ansluter till och matar in

el på ledning eller ledningsnät som omfattas av nätkoncession. Härigenom tillåts mätning av mängden överförd el i en mätningpunkt som är belägen på en annan plats än den där produktionsanläggningen ansluter till ledning eller ledningsnät som omfattas av nätkoncession.

Koncessionshavarens skyldighet att mäta mängden överförd el i den punkt där el förs in på eller tas ut från systemet är utgångspunkten vid tillämpningen av förordningen. En innehavare av en produktionsanläggning är i allmänhet intresserad av att mätningen utförs så nära anläggningen som möjligt för att mätresultatet så långt som möjligt ska återspegla den faktiska inmatningen. Det är därför innehavaren av produktionsanläggningen som själv får avgöra om mätning av den samlade produktionen från flera produktionsanläggningar är ett önskvärt alternativ bl.a. mot bakgrund av de besparingsmöjligheter som den samlade mätningen innebär. Mätning är även förknippat med kostnader för elnätsföretaget och samlad mätning bör därför i allmänhet, för att minska dessa kostnader, också vara ett önskvärt alternativ för elnätsföretaget. Frågan om samlad mätning bör således i det enskilda fallet bedömas med utgångspunkt i vad som kan anses vara rationellt och lämpligt av de inblandade parterna.

I 1 § 4 d har skett ett tillägg om att en gränspunkt även avser en punkt mellan en nätkoncession för produktionsområde och en annan nätkoncession som ansluter till varandra och som har olika nättariffer.

Bestämmelserna har behandlats närmare i avsnitt 4.4.4.

2 §

Ett nytt stycke har införts i *andra stycket* där det anges att förordningen även ska tillämpas på en koncessionshavare som innehar en nätkoncession för produktionsområde.

Kommittédirektiv

Reglering av elnätstariffer m.m.

Dir.
2006:39

Beslut vid regeringssammanträde den 30 mars 2006.

Sammanfattning av uppdraget

En särskild utredare skall

- lämna förslag till den lagstiftning och det regelverk i övrigt som krävs för att införa en ny ordning där tillsynsmyndigheten skall godkänna eller fastställa nätföretagens överföringstariffer innan de får börja gälla,
- lämna förslag till den lagstiftning och det regelverk i övrigt som krävs för att införa en ny ordning där tillsynsmyndigheten skall godkänna eller fastställa nätföretagens anslutningsavgifter alternativt där tillsynsmyndigheten skall godkänna eller fastställa nätföretagens metoder för att fastställa anslutningsavgifterna, innan anslutningsavgifterna eller metoderna får börja gälla,
- analysera om den nuvarande uppdelningen mellan områdeskoncession och linjekoncession samt dess koppling till reglerna för tariffsättning och redovisning är lämplig för att åstadkomma ändamålsenliga, driftsäkra och kostnadseffektiva elnät och om så inte är fallet föreslå åtgärder för detta,
- avseende naturgasmarknaden beakta de slutsatser som dras vid analysen av den nuvarande uppdelningen mellan områdeskoncession och linjekoncession på elmarknaden och som är relevanta för jämförelse mellan marknaderna, i det förslag till utvidgat koncessionskrav för naturgasmarknaden som lades fram i slutbetänkandet *El- och naturgasmarknaderna – energimarknader i utveckling* (SOU 2004:129). I detta ingår även att analysera

behov av undantag från koncessionskrav samt, om sådant behov finns, lämna förslag i denna del,

- lämna förslag till hur de utlandsförbindelser som är anslutna till det svenska regionnätet kan hanteras så att dessa förbindelser behandlas enligt samma grunder som de utlandsförbindelser som är anslutna till stamnätet.

Utredaren skall senast den 1 mars 2007 redovisa de delar av uppdraget som avser förslag till lagstiftning och det regelverk som krävs för att tillsynsmyndigheten skall göra en förhandsprövning av nätföretagens tariffer och de förslag som avser tillsynsmyndighetens prövning av nätföretagens anslutningsavgifter eller metoder för att fastställa anslutningsavgifterna av el samt de förslag som avser utlandsförbindelser som är anslutna till det svenska regionnätet.

Övriga frågor skall redovisas senast den 20 december 2007.

Reglering av tariffer för överföring av el

I Sverige har prisregleringen av elnätverksamhet och tidigare även elpriset historiskt skett genom kontroll i efterhand. I samband med omregleringen av elmarknaden den 1 januari 1996 behölls den svenska traditionen med fri prissättning, där elnätsföretagen sätter sina tariffer efter vissa generella riktlinjer. Tarifferna fastställs således inte av tillsynsmyndigheten i förväg utan myndigheten ges först möjlighet att pröva om dessa är skäliga i efterhand. Om myndigheten efter denna prövning finner att tarifferna inte är skäliga skall företaget föreläggas att sänka dessa. Orsaken till att denna reglering behölls var bland annat att det var en väl inarbetad modell som passade väl in i den svenska rättstraditionen. I proposition *Handel med el i konkurrens* (prop. 1993/94:162 s. 59) konstaterades att nättariffer och övriga villkor för nättjänster liksom tidigare borde vara underkastade reglering och att utgångspunkten för fastställande av skäliga avgifts- och tariffnivåer för överföring av el borde vara gällande praxis.

En bärande princip i ellagen (1997:857) är att den som har nätkoncession är skyldig att på skäliga villkor överföra el för annans räkning. Vid tillsyn av tarifferna skall sedan den 1 juli 2002 skälighetsbedömningen inrikta sig på nätkoncessionshavarens samlade prestation. Enligt 4 kap. 1 § ellagen skall den prestation som nät-

koncessionshavaren utför bedömas. Nätkoncessionshavarens samlade intäkter skall vara skäliga i förhållande till både de objektiva förutsättningarna att bedriva nätverksamhet och nätkoncessionshavarens sätt att bedriva verksamheten (subjektiva förutsättningar). De objektiva förutsättningarna är sådana förutsättningar som nätkoncessionshavaren inte kan påverka. De främsta objektiva faktorerna är antalet anslutningspunkter, anslutningspunkternas geografiska läge, mängden överförd energi och effekt samt kostnaden för överliggande nät. En viktig subjektiv faktor är det enskilda företags kvalitet på överföringen av el, inbegripet leveranssäkerhet och spänningskvalitet. Lagens skälighetskriterier gäller även regionnätstariffer. Då dessa utformas på annat sätt än tariffer för lokalnät blir dock kriterierna för bedömning av tariffernas skälighet andra än för lokalnät. I propositionen *Genomförande av EG:s direktiv om gemensamma regler för de inre marknaderna för el och naturgas, m.m.* (prop. 2004/05:62) konstaterade regeringen att det s.k. elmarknadsdirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/54/EG av den 26 juni 2003 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 96/92/EG, EUT L 176, 15.7.2003, s. 37, Celex 32003L0054) drar en klar skiljelinje mellan vilka frågor som tillsynsmyndigheten kan pröva i efterhand respektive vilka som skall prövas på förhand. Huvudregeln är att bl.a. överföringstariffer skall fastställas eller godkännas på förhand, vilket motiveras med att det skapas en stor osäkerhet på marknaden om de tariffer som tillämpats av företagen långt senare kan ändras av en tillsynsmyndighet.

Direktivets bestämmelser ger dock medlemsstaterna en möjlighet att välja mellan att tillämpa huvudregeln eller att endast fastställa eller godkänna de metoder som tarifferna är baserade på. Sverige har i dag ett system med tillsyn över nätföretagens överföringstariffer i efterhand. En övergång till en renodlad förhandstillsyn, dvs. att tillsynsmyndigheten på förhand fastställer eller godkänner företagens överföringstariffer skulle, utöver att medverka till en ökad europeisk harmonisering, innebära såväl fördelar som nackdelar för svenskt vidkommande. I prop. 2004/05:62 framhöll regeringen att metoden för överföringstariffer borde utformas så att den kompletterar de regler om tariffers utformning som redan i dag finns i ellagen. Då det saknades underlag för att kunna ta ställning ansåg regeringen att det under en övergångsperiod borde införas en ordning där metoden för tariffsättningen anges direkt i lag-

stiftningen. Regeringen anmälde i propositionen att man avser utreda frågan och återkomma till riksdagen med förslag.

Anslutningsavgifter

I elmarknadsdirektivets artikel 23.2 a, anges att tillsynsmyndigheten skall ansvara för att fastställa eller godkänna metoder som används för att beräkna eller fastställa villkoren för anslutning och tillträde till nationella nät, inklusive överförings- och distributions-tariffer, innan dessa träder i kraft. När det gäller engångsavgifter för anslutning, s.k. anslutningsavgifter, ger bestämmelsen, i likhet med vad som gäller för tariffer för överföring av el, medlemsstaterna en möjlighet att välja mellan två olika tillsynssystem. Medlemsstaterna kan välja antingen ett system där tillsynsmyndigheten fastställer eller godkänner anslutningsavgifterna i förväg eller ett system där tillsynsmyndigheten i förväg endast fastställer eller godkänner de metoder som nätföretaget använder för att beräkna eller fastställa anslutningsavgifterna. Anslutningsavgifter skall, i likhet med överföringstariffer, vara skäliga enligt bestämmelserna i 4 kap. 1 § ellagen. I likhet med prissättning på överföringstariffer bygger den nu gällande ordningen i Sverige på en fri prissättning där nätföretagen själva bestämmer sina anslutningsavgifter och där tillsynsmyndighet först i efterhand kan pröva om dessa varit skäliga. Regeringen redovisade i prop. 2004/05:62 att det direkt i lagstiftningen bör anges mer eller mindre detaljerade parametrar för hur företagen skall utforma sina anslutningsavgifter. Även beträffande företagens anslutningsavgifter bör det, under en övergångsperiod, införas en ordning där metodparametrarna anges direkt i lagstiftningen. Denna ordning bör kompletteras med bestämmelser i ellagen där de faktorer som skall beaktas av företagen vid utformandet av anslutningsavgifterna tydligt anges.

Propositionen medförde också att en ny bestämmelse infördes i ellagen om tidsfrister för tillsynsmyndighetens prövning av villkor för anslutning. Myndigheten skall normalt pröva sådana ärenden inom två månader. Myndigheten får förlänga denna tidsperiod med två månader. Om den som anhängiggjort ärendet samtycker får tidsperioden förlängas ytterligare.

Regeringen anmälde i propositionen att man avser att utreda denna fråga och återkomma till riksdagen med ett förslag som innebär att tillsynsmyndigheten skall göra en förhandsprövning av

företagens anslutningsavgifter eller av de metoder som de använder för att fastställa anslutningsavgifter.

Uppdelningen mellan områdeskoncession och linjekoncession

Det svenska överföringsnätet

I Sverige delas elöverföringen in i olika nivåer beroende på kapacitet. Det är av tekniska och ekonomiska skäl mindre lämpligt att överföra stora kvantiteter el vid låg spänning och små kvantiteter vid hög spänning. Av bl.a. dessa skäl delas landets nätverksamhet in i *stamnät, regionnät och lokalnät*. För att göra det möjligt att överföra el mellan de olika typerna av nät transformeras spänningen upp eller ned. Ju längre avstånd från stamnätet desto mindre kvantiteter el skall normalt överföras och därför kan allt lägre spänningsnivåer användas ju längre ut på nätet som överföring sker. Stamnätet är det nationella nätet för överföring av el genom hela landet samt för import och export. Stamnätet har spänningsnivåer mellan 220 och 400 kilovolt (kV) och täcker i princip hela Sverige. Regionnäten ansluter till stamnätet och har vanligen spänningsnivåer på mellan 130 kV och 30 kV. Deras väsentliga funktion är att överföra el mellan olika stamnätspunkter och ett stort antal anslutningspunkter på lokalnäten. Regionnäten är en länk mellan stamnätet med sina höga spänningsnivåer och de lägre spänningsnivåer som tillämpas på lokalnäten. En viktig uppgift för regionnätsföretagen är att transformera ned spänningen på stamnätsnivå till de lägre spänningsnivåerna i lokalnäten. Av historiska skäl har regionledningar olika spänningsstrukturer i olika delar av landet. I Sverige är regionnäten uppbyggda med två väsentligt skilda spänningskedjor som utgår från 400 kV eller från 220 kV stamnätsspänning. I västra Sverige är den normala högsta spänningen på regionnätet 130 kV, medan den i östra Sverige är 70 kV. Från nivån 130 kV sker nedtransformeringen normalt till någon av nivåerna 50, 40, 30 eller 20 kV. Under regionnäten finns lokalnäten där elleveranserna sker till flertalet slutkunder. Den högsta spänningen i de lokala näten ligger vanligen på 20, 10 eller 6 kV, medan den lägsta spänningsnivån är 0,4 kV.

Koncessioner

Enligt bestämmelserna i 2 kap. ellagen krävs tillstånd (koncession) för att bygga och använda elektriska starkströmsledningar. Det finns två typer av koncessioner, *nätkoncession för linje* (linjekoncession) som avser en ledning med i huvudsak bestämd sträckning respektive *nätkoncession för område* (områdeskoncession). Energimyndighet prövar som huvudregel koncessioner som inte avser utlandsförbindelser. Koncession ges normalt för en period om 40 år (linjekoncession) eller 25 år (områdeskoncession).

Linjekoncessionen är avsedd för de högre spänningsnivåerna på stamnätet och regionnätet. Av historiska skäl förekommer det även linjekoncessioner på lägre spänningsnivåer som 20, 10 och i vissa fall ned till 6 kV. För att de skilda koncessionerna inte skall inkräkta på varandra krävs dock särskilda skäl för att beviljas en linjekoncession avsedd för en spänning som inte överstiger den högsta tillåtna spänningen i ett område.

Områdeskoncessionen meddelas för lokalnät och innebär en rätt för innehavaren att bygga och använda ett ledningsnät upp till en viss spänningsnivå inom ett geografiskt avgränsat område. I ett beslut om områdeskoncession skall en högsta tillåtna spänning anges. Denna spänningsgräns anger den högsta tillåtna spänning som får finnas på ledningsnätet och markerar också omfattningen av monopolet på ledningsbyggande och anslutningar inom området. Spänningen bestäms individuellt för varje nätkoncession och grundas på sökandens uppgifter och övriga omständigheter. Praxis har utvecklats till att denna gräns i normalfallet bestäms till 20 kV, men det förekommer stora variationer. Framför allt tillämpas högre spänningsnivåer specifikt för jordkabel. Exempelvis har spänningsgräns på upp till 110 kV beviljats för jordkabel inom områdeskoncession i Stockholmsområdet.

Vid tillståndsprövning av en områdeskoncession avgörs inte var och hur en ledning skall dras fram. Av detta skäl krävs det inte att någon miljökonsekvensbeskrivning upprättas vid ansökan om områdeskoncession. Regleringen skiljer sig även i övrigt åt mellan linjekoncession och områdeskoncession när det gäller kopplingen till centrala delar av miljöbalken (bl.a. 2–4 kap., 5 kap. 3 § och 16 kap. 5 § miljöbalken).

Gemensamt för koncessionerna är att de får meddelas endast om de är lämpliga från allmän synpunkt och endast till den som är lämplig att utöva nätverksamhet (2 kap. 6 och 10 §§ ellagen).

Den nuvarande uppdelningen mellan områdeskoncession och linjekoncession har varit i kraft sedan 1958 och ändrades endast redaktionellt i samband med elmarknadsreformen den 1 januari 1996.

Reglerna i ellagen för utformning av nättariffer skiljer sig åt mellan områdeskoncession och linjekoncession. En linjekoncession kan avse en ledning som ingår i stamnätet eller en ledning som både kan ha en regionnätsfunktion och en lokalnätsfunktion. Koncessionsbestämmelserna tar dock inte hänsyn till vilken funktion en linjekoncession har.

Däremot tillämpas en funktionell uppdelning för linjekoncession när det gäller ellagens bestämmelser om hur nättariffer skall utformas. Denna uppdelning är beroende av om ledningen är en stamledning, dvs. en ledning med en spänning om 220 kV eller däröver, eller en regionledning, dvs. en ledning med en spänning som understiger 220 kV. Detta innebär att samtliga regionledningar med spänningar mellan 6 och 130 kV omfattas av samma bestämmelser.

Vid ekonomisk redovisning av nätverksamhet skall linjekoncession redovisas skilt från områdeskoncession. Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från denna bestämmelse för ledningar som omfattas av linjekoncession och som organisatoriskt och tekniskt ingår i ett nät som omfattas av områdeskoncession. Undantaget återfinns i 11 § förordningen (1995:1145) om redovisning av nätverksamhet (redovisningsförordningen). I de fall en linjekoncession redovisas tillsammans med en områdeskoncession ingår också ledningen i underlaget för områdets nättariffer.

Någon egentlig definition av lokalnät finns inte annat än indirekt, eftersom ett lokalnät alltid antas omfattas av en områdeskoncession enligt ellagen.

Behovet av en översyn av uppdelningen mellan områdeskoncession och linjekoncession

Med elmarknadsreformen år 1996 förändrades de tidigare eldistributionsföretagens verksamhet. Det ställs numera högre krav på att företag som bedriver nätverksamhet skall göra detta kostnadseffektivt och med hög leveranssäkerhet. Utvecklingen har gått mot att lokalnäten slås samman i större, mer ekonomiskt bärkraftiga enheter för att öka ostnadseffektiviteten i nätverksamheten.

Genom riksdagens beslut (prop. 2004/05:62, bet. 2004/05:NU14, rskr. 2004/05:246) har nätföretagets ansvar för att det egna elnätet är

säkert, tillförlitligt och effektivt gjorts tydligare. Lagen trädde i kraft den 1 juli 2005. Till följd av propositionen *Leveranssäkra elnät* (prop. 2005/06:27) har ett funktionskrav införts i ellagen som innebär att oplanerade avbrott i elöverföringen inte får överstiga tjugofyra timmar.

Omstruktureringen har inneburit krav från lokalnätföretagens sida på att områdeskoncessioner meddelas för högre spänningsnivå än tidigare. Eftersom elsystemet har utvecklats under lång tid är den spänning som bestämts för en områdeskoncession till stor del snarare historiskt betingad än vad som kan betraktas som rationellt med dagens förutsättningar. Liknande historiska förhållanden har bestämt hur regionnäten har byggts upp. Detta får konsekvenser i fråga om skyldigheten att upprätta en miljökonsekvensbeskrivning.

I sitt slutbetänkande *Särskild förvaltning och regionnätstariffer* (SOU 2001:73) föreslog Elnätsutredningen att det i ellagen skulle införas en möjlighet för nätmyndigheten att i det enskilda fallet medge undantag från kravet på att linjekoncessioner skall redovisas skilt från områdeskoncessioner. Utredningen konstaterade att koncessionsinstitutet inte är en ideal grund för regleringen av nät-tariffer och förordade att tarifferna bestäms utifrån överföringens funktion. Regeringen gjorde bedömningen att frågan inte var tillräckligt analyserad och avstod från att genomföra förslagen (propositionen *Samverkan för en trygg, effektiv och miljövänlig energiförsörjning*, prop. 2001/02:143).

Som framgått finns det redan en möjlighet för koncessionshavare att enligt 11 § redovisningsförordningen i vissa fall samredovisa linje- och områdeskoncessioner. Syftet med denna bestämmelse är att en gemensam tariff skall kunna tillämpas för områdeskoncessionen och för enstaka linjekoncessioner eller regionledningar som uppenbart har lokalnätfunktion. Enligt 4 kap. 8 § i ellagen skall dock regionledningar hanteras på ett enhetligt sätt vid skälighetsbedömningen.

I ett sammanhängande regionnät kan det vara svårt att välja ut regionnätledningar som enbart har lokalnätfunktion eftersom dessa funktioner inte har preciserats i lagstiftningen. Det finns även regionledningar eller linjekoncessioner som endast delvis är belägna inom en viss områdeskoncession.

Utlandsförbindelser anslutna till regionnät

Det svenska elnätet är förbundet med andra länder med hjälp av ett flertal utlandsförbindelser på olika spänningsnivåer. Sverige har 14 utlandsförbindelser med spänning på 220 kV eller över. Dessa överföringsförbindelser ägs eller förvaltas vanligen av stamnätsföretagen och kostnaderna för flertalet ledningar räknas in i kostnadsunderlaget för respektive stamnätstarriff. På svensk sida förvaltas dessa utlandsförbindelser av Affärsverket svenska kraftnät. Den övervägande delen av elhandeln med utlandet sker på dessa spänningsnivåer. Det finns dock ett fåtal utlandsförbindelser anslutna till regionnätet, bl.a. överföringsförbindelserna till Åland, Bornholm och övriga Danmark samt Norge. Nedan exemplifieras detta med förbindelsen till Åland.

Åland är via en 110 kV kabel anslutet till Vattenfall Regionnät AB:s 70 kV nät vid Senneby i Uppland. Förbindelsen till Åland ägs och drivs av det åländska stamnätsbolaget Kraftnät Åland AB. Förbindelsen är således stamnätsansluten på den åländska sidan. Kraftnät Åland äger även nätstationen på svensk sida. Det har inte tidigare funnits något transiteringsavtal, utan Åland var fram till avregleringen år 1996 elkund hos Vattenfall. Vattenfall Regionnät AB tillämpar samma punkttarriff för denna anslutning som för svenska kunders anslutningar till Vattenfalls regionnät. Det åländska elnätet är anslutet till det riksfinska elnätet genom en mindre förbindelse. Denna ledning kan endast svara för en mindre del av den åländska förbrukningen och har störst betydelse för landskapets östligaste delar.

Vid koncessionsbeslutet om förbindelsen till Åland gjorde regeringen bedömningen att denna förbindelse var mindre betydelsefull för den samlade överföringskapaciteten till utlandet (dnr N1999/4805/ESB). Om den inte hade betraktats som mindre betydelsefull för den samlade överföringskapaciteten till utlandet hade Kraftnät Åland som ensam ägare inte kunnat få koncession i Sverige. I så fall hade enligt 2 kap. 10 § ellagen krävts att koncessionen beviljats ett företag där Svenska kraftnät har ett bestämmande inflytande.

Två utredningar, Elnätsutredningen och El- och gasmarknadsutredningen, har tidigare behandlat frågan om utlandsförbindelser anslutna till regionnät. Elnätsutredningen behandlade frågan om nätavgifterna för Åland och Bornholm i sitt slutbetänkande *Elnätsföretag – särskild förvaltning och regionnätstarriffer* (SOU 2001:73).

Enligt Elnätsutredningens bedömning fanns inga skäl för en särskild behandling av Ålandskabelns anslutning till regionnätet. Det är fråga om anslutningar av elektriska anläggningar till regionledningar, dvs. samma slag av anslutning som t.ex. av svenska lokalnät till regionnät.

I sitt delbetänkande *El- och naturgasmarknaderna – europeisk harmonisering* (SOU 2003:113) behandlade El- och gasmarknadsutredningen frågan om hur förbindelsen till Åland (och även Bornholm) skall behandlas när Europaparlamentets och rådets förordning [EG] nr. 1228/2003 av den 26 juni 2003 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel, (EUT L 176 15.7.2003, s. 1, Celex 32003R1228) börjar tillämpas. Förordningen, vars främsta syfte är att ta bort gränstarifferna för handel med el inom EU, innehåller bl.a. regler för hantering av systemoperatörernas kostnader vid gränsöverskridande handel med el och principer för fördelning av kapacitet vid s.k. flaskhalsar vid överföringen av el. Enligt El- och gasmarknadsutredningens bedömning omfattas inte utlandsförbindelser som förbinder regionala nät med andra medlemsstaters överföringssystem – t.ex. Ålandsförbindelsen och Bornholmsförbindelsen – av förordningens bestämmelser. I förordningen nämns dock inte hur utlandsförbindelser som är anslutna till annat nät än stamnätet skall hanteras. Regeringen anser därför att det finns anledning att överväga om reglerna bör omfatta även utlandsförbindelser som är anslutna till regionnätet.

Naturgas

Enligt 2 kap. 1 § naturgaslagen (2005:403) krävs koncession för att bygga och använda naturgasledningar. I andra stycket undantas naturgasledning som är belägen efter mät- och reglerstation från koncessionsplikten.

I propositionen *Åtgärder för att stärka kundernas ställning på energimarknaden m.m.* (2005/06:158) behandlades ett förslag som framfördes i El- och gasmarknadsutredningens slutbetänkande *El- och naturgasmarknaderna – energimarknader i utveckling* (SOU 2004:129) om att undantaget från koncessionsplikt för naturgasledningar belägna efter en mät- och reglerstation avskaffas och att en områdeskoncession för naturgasnät införs. Utredningen fann bl.a. att det inte var odiskutabelt att införa monopol för distribution inom ett visst område. Däremot ansåg utredningen att det finns

anledning att införa krav på en sammanhållen prövning av de frågor som anläggandet av distributionsledningar med en viss längd medför och för att bedriva verksamhet bestående av distribution av naturgas. Genom ett sådant krav på tillstånd kan samhället utöva kontroll över att de som bedriver distribution av naturgas är lämpliga och också ställa de krav på verksamhetens utövande som anses nödvändiga.

Regeringen konstaterade att frågan om en ledning skall omfattas av motsvarigheten till de nu gällande bestämmelserna om koncession för naturgasledning eller av den föreslagna områdeskoncessionen inte nödvändigtvis behöver bestämmas av ledningens funktion, dvs. om den användes för transmission eller distribution. Det framstod vidare som oklart i vilka situationer som undantag från koncessionskraven var påkallade. Vidare hade utredningen inte närmare analyserat konsekvenser av förslaget i fråga om kravet på att upprätta en miljökonsekvensbeskrivning. Regeringen fann det lämpligt att dessa frågor belystes i samband med att koncessionssystemet för el utreddes närmare så att frågorna behandlas i ett sammanhang för både el- och naturgasmarknaderna.

Uppdraget

Reglering av tariffer för överföring av el samt anslutningsavgifter

Utredaren skall lämna förslag till den lagstiftning och det regelverk i övrigt som krävs för att införa en ny ordning där tillsynsmyndigheten skall godkänna eller fastställa elnätföretagens överförings-tariffer innan tarifferna får börja gälla.

Utredaren skall vidare lämna förslag till den lagstiftning och det regelverk i övrigt som krävs för att införa en ny ordning där tillsynsmyndigheten skall godkänna eller fastställa elnätföretagens anslutningsavgifter alternativt där tillsynsmyndigheten skall godkänna eller fastställa elnätföretagens metoder för att fastställa anslutningsavgifterna, innan anslutningsavgifterna eller metoderna får börja gälla.

Utredaren skall utgå från att förhandsprövning av nätföretagens tariffer och av anslutningsavgifter för överföring av el skall baseras på det nuvarande regelverket för bedömning av skälighet.

Uppdelningen mellan områdeskoncession och linjekoncession

Utredaren skall analysera om den nuvarande uppdelningen mellan områdeskoncession och linjekoncession samt dess koppling till reglerna för tariffsättning och redovisning är lämplig för att åstadkomma ändamålsenliga, driftsäkra och kostnadseffektiva elnät och, om så inte är fallet, föreslå åtgärder för detta.

Naturgas

Utredaren skall avseende naturgasmarknaden beakta de slutsatser som dras vid analysen av den nuvarande uppdelningen mellan områdeskoncession och linjekoncession på elmarknaden och är relevanta för jämförelse mellan el- och gasmarknaden, i det förslag till utvidgat koncessionskrav för naturgasmarknaden som lades fram i slutbetänkandet *El- och naturgasmarknaderna – energimarknader i utveckling* (SOU 2004:129). I uppdraget ingår att närmare analysera sambandet mellan koncession och monopolrättigheter, hur koncessionen kan effektivisera en utbyggnad av naturgasnätet och hur konkurrensen på den svenska naturgasmarknaden påverkas. I detta ingår även att analysera behov av undantag från koncessionskrav samt om sådant behov finns lämna förslag i denna del.

Utlandsförbindelser anslutna till regionnät

Utredaren skall, mot bakgrund av förordningen (EG) nr 1228/2003 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel och dess syfte att ta bort gränstarifferna för handel med el, överväga om förordningens regler även bör omfatta utlandsförbindelser som är anslutna till regionnätet. Utredaren skall lämna förslag till hur de utlandsförbindelser som är anslutna till det svenska regionnätet kan hanteras, så att dessa utlandsförbindelser behandlas enligt samma grunder som de utlandsförbindelser som är anslutna till stamnätet.

Konsekvensbeskrivning

Utredaren skall bedöma förslagets kostnadskonsekvenser. Om utredaren föreslår åtgärder som kräver finansiering skall förslag till finansiering lämnas. Utredaren skall även bedöma vilken miljö-

påverkan som förslagen får om de genomförs. Utredaren skall, när det gäller redovisning av förslagens konsekvenser för små företag, samråda med Näringslivets nämnd för regelgranskning.

Arbetets genomförande, tidsplan m.m.

Utredaren skall beakta vad som framkommit i utredningen *Elnätsföretag – särskild förvaltning och regionnätstariffer* (SOU 2001:73), i utredningen *El- och naturgasmarknaderna – europeisk harmonisering* (SOU 2003:113), i utredningen *El- och naturgasmarknaderna – energimarknader i utveckling* (SOU 2004:129) samt beakta vad som sägs i propositionerna *Samverkan för en trygg, effektiv och miljövänlig energiförsörjning* (prop. 2001/02:143) och *Leveranssäkra elnät* (prop. 2005/06:27).

Utredaren skall beakta relevant EG-rätt samt hur frågorna i uppdraget behandlas inom EU och i övriga nordiska länder.

Utredaren skall senast den 1 mars 2007 redovisa de delar av uppdraget som avser förslag till lagstiftning och det regelverk som krävs för att tillsynsmyndigheten skall göra en förhandsprövning av nätföretagens tariffer och de förslag som avser tillsynsmyndighetens prövning av nätföretagens anslutningsavgifter eller metoder för att fastställa anslutningsavgifterna av el samt de förslag som avser utlandsförbindelser som är anslutna till det svenska regionnätet.

Övriga frågor skall redovisas senast den 20 december 2007.

(Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet)

Kommittédirektiv

Tilläggsdirektiv till utredningen om reglering av Dir. elnätstariffer m.m. (M 2006:03) 2008:54

Beslut vid regeringssammanträde den 3 april 2008

Förlängd utredningstid och komplettering av uppdraget

Förlängd utredningstid

Tiden för att slutredovisa uppdraget förlängs till senast den 22 december 2008.

Komplettering av uppdraget

Utredaren ska vid sin översyn av regler för tillstånd till elnätsverksamhet m.m. analysera om beslut i tillståndsfrågor bör överklagas till förvaltningsdomstol i stället för till regeringen och, om utredaren bedömer det vara lämpligt, lämna förslag till ändrad instansordning. Den prövning som regeringen gör som första instans omfattas härmed inte av tilläggsdirektiven.

Utredaren ska även analysera om tillstånden kan förenas med en omprövningsmöjlighet i stället för att vara tidsbegränsade och, om utredaren bedömer det vara lämpligt, lämna förslag till förändringar av lagstiftning och regelverk i övrigt. Utredaren ska beakta vad som framkommit i Ellagstiftningsutredningens tidigare förslag (SOU 1995:108) som behandlades i regeringens proposition Ny ellag (prop. 1996/97:136, bet. 1997/98:NU3, rskr. 1997/98:27). Utredaren ska ta till vara erfarenheterna från projektet Stockholms Ström och analysera om nuvarande regelverk för tillståndsprövning av en nätkoncession för linje, dvs. såväl region- som stamledning, är ändamålsenligt vid strukturförändringar av det befintliga ledningsnätet. Om utredaren bedömer att så inte är fallet, ska han föreslå lämpliga åtgärder.

Utredaren ska klargöra samt redovisa för- och nackdelar med det förslag till förändring av tillstånd enligt ellagen (1997:857) som avser s.k. enskild linje, vilket i en särskild skrivelse och i betänkandet Bättre kontakt via nätet (SOU 2008:13), överlämnats till regeringen. Utredaren ska lämna förslag till den närmare utformningen av ett sådant tillstånd.

Bakgrund

Inledning

Regeringen beslutade den 30 mars 2006 att bemyndiga chefen för Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet (M2006/1496/E) att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att lämna förslag till reglering av elnätтарiffer m.m. (dir. 2006:39). Utredningen har antagit namnet Energinätsutredningen. Genom tilläggsdirektiv bl.a. den 14 juni 2007 (dir. 2007:86) fick utredaren förlängd tid till senast den 1 december 2007 att delredovisa förslag till regler för förhandsprövning av nätföretagens tariffer, förslag som avser prövning av nätföretagens anslutningsavgifter och förslag som avser utlandsförbindelser som är anslutna till det svenska regionnätet. Uppdraget skulle slutredovisas senast den 30 april 2008 och avser i övrigt följande frågeställningar.

- Utredaren ska analysera om den nuvarande uppdelningen mellan områdeskoncession och linjekoncession samt dess koppling till reglerna för tariffsättning och redovisning är lämplig för att åstadkomma ändamålsenliga, driftsäkra och kostnadseffektiva elnät och om så inte är fallet föreslå åtgärder för detta.
- Utredaren ska beakta de slutsatser i fråga om naturgasmarknaden som dras vid analysen av den nuvarande uppdelningen mellan områdeskoncession och linjekoncession på elmarknaden och som är relevanta för jämförelse mellan marknaderna, i det förslag till utvidgat koncessionskrav för naturgasmarknaden som lades fram i slutbetänkandet El- och naturgasmarknaderna – energimarknader i utveckling (SOU 2004:129). I detta ingår även att analysera behov av undantag från koncessionskrav samt, om sådant behov finns, lämna förslag i denna del.

Utredaren delredovisade sitt uppdrag den 5 december 2007 och har därefter påbörjat arbetet med att analysera den nuvarande ordningen för tillstånd till elnätverksamhet samt dess koppling till reglerna för tariffsättning och redovisning.

Ändrad instansordning

Under förberedelsearbetet har det identifierats vissa rationaliseringsmöjligheter när det gäller regeringens roll som överprövande myndighet i tillståndsärenden.

En elektrisk starkströmsledning får enligt 2 kap. 1 § första stycket ellagen inte byggas utan tillstånd av regeringen. Regeringen får emellertid enligt paragrafens andra stycke bemyndiga nätmyndigheten att pröva frågor om tillstånd som inte avser en utlandsförbindelse. Nätmyndigheten har också i betydande omfattning fått sådana bemyndiganden. Regeringen är i dag överprövande myndighet av överklagade beslut om tillstånd för elledningar på region- och lokalnätnivå enligt 2 och 16 §§ elförordningen (1994:1250). Därutöver prövar regeringen tillstånd som första instans enligt 3 § elförordningen för utlandsförbindelser och elledningar med en spänning över 145 kilovolt om någon sakägare, kommun eller statlig myndighet motsätter sig att tillstånd meddelas. Detta innebär att stamledningar vanligen blir föremål för regeringens prövning. I dagsläget prövar alltid regeringen tillstånd för naturgasledningar som första och sista instans. Det tidigare nämnda förslaget om ett utvidgat koncessionskrav för naturgasmarknaden innebär dock att regeringen också kan komma att inta rollen som överprövande instans.

Regeringen bedömer att en översyn motiveras dels av att motsvarande rationaliseringsarbete bedrivs inom Regeringskansliet när det gäller regeringens roll som överprövande myndighet, dels av ett allmänt behov av att fortlöpande se över hur tillståndsprocesser kan rationaliseras.

Omprövning av tillstånd som gäller tills vidare

Bestämmelser om tidsbegränsade tillstånd har funnits i ellagen sedan lagens tillkomst. Genom de ändringar som genomfördes år 1996 (prop. 1993/94:162, bet. 1993/94:NU22, rskr. 1993/94:358) begränsades giltighetstiden för ett tillstånd till högst 40 år.

En anledning till utredningens ursprungliga uppdrag att analysera den nuvarande uppdelningen mellan områdeskoncession och linjekoncession samt dess koppling till reglerna för tariffsättning och redovisning är att samma prövningsförfarande tillämpas för linjekoncessioner med en spänning från 0,4 kilovolt upp till 400 kilovolt. Detta gäller även vid omprövningar av tillstånd. Av naturliga skäl är inte ett prövningsförfarande lika komplext för ledningar på lägre spänningsnivåer som vid högre spänningsnivåer. Antalet nätkoncessioner för linje uppgår till ca 2 000–3 000. Det innebär en omfattande administration att ompröva dessa. På lägre spänningsnivåer, upp till och med 130 kilovolt, meddelas samtidigt vanligen förnyat tillstånd utan att prövningen har gett upphov till några svårare överväganden i sak.

I Ellagstiftningsutredningens tidigare förslag (SOU 1995:108) som behandlades i regeringens proposition Ny ellag (prop. 1996/97:136, bet. 1997/98:NU3, rskr. 1997/98:27) diskuterades för- och nackdelar med tidsbegränsade tillstånd eller tillstånd tills vidare. Utredningen ansåg att införandet av tillstånd tills vidare skulle leda till att nätägarens ställning i förhållande till allmänna intressen skulle kraftigt förstärkas. Därför valde man att inte lägga fram ett sådant förslag. Sedan ellagens tillkomst 1997 har dock en rad åtgärder vidtagits som innebär förbättrad insyn i hur nätföretagen bedriver sin verksamhet. Bland annat har informationskrav i fråga om leveranssäkerhet införts och en lag om särskild förvaltning har tillkommit. Möjligheterna för tillsynsmyndigheten att under ett tillstånds giltighetstid kunna ingripa mot nätföretagen är således bättre än tidigare. Det finns därför anledning att på nytt se över systemet med tidsbegränsade tillstånd i syfte att minska den administrativa bördan och rationalisera tillståndsprocessen. I en sådan översyn bör det även ingå att undersöka hur t.ex. länsstyrelser, kommuner eller andra intressenter kan ges möjlighet att begära omprövning av ett tillstånd.

Tillstånd vid strukturförändringar

En förutsättning för att en nätkoncession ska beviljas är enligt 2 kap. 6 § ellagen att anläggningen är lämplig från allmän synpunkt. Denna lämplighetsbedömning aktualiseras vanligen när det gäller nätkoncession för linje, där den främst syftar till att hindra att samhällsekonomiskt onödiga anläggningar byggs, dvs. att ledningar byggs där det redan finns tillräcklig överföringskapacitet. Enligt 5 § elförordningen ska en ansökan om linjekoncession bl.a. innehålla uppgifter om det överföringsbehov som ledningen är avsedd att tillgodose. Enligt 9 § kan tillsynsmyndigheten i det enskilda fallet infordra de ytterligare uppgifter som behövs för att ärendet ska kunna avgöras. Vid ansökningstillfället förutsätts sökanden ha utrett och förberett ärendet till en så detaljerad nivå att ledningens tekniska konstruktion och huvudalternativ för sträckningen har fastställts.

Prövningen har alltså hittills skett främst utifrån förutsättningarna för varje enskild ledning. Det kan ifrågasättas om denna tillämpning är ändamålsenlig vid större omstruktureringar där t.ex. vissa ledningsprojekt är beroende av varandra för sitt genomförande. Som en jämförelse kan det nämnas att Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät), enligt sin instruktion, har att bygga ut stamnätet för el baserat på samhällsekonomiska lönsamhetsbedömningar. Regeringen gav i januari 2004 Svenska kraftnät uppdraget att utreda utformningen av det framtida kraftledningsnätet 70–400 kilovolt i Stockholmsregionen (dnr N2004/585/ESB). Uppdraget (Stockholms Ström) slutrapporterades den 31 januari 2008 och beräknas i sin tur generera ett 50-tal individuella anläggningsprojekt. Sammanfattningsvis konstateras det i utredningen Stockholms Ström att ellagen borde bli föremål för en översyn med syfte att anpassa och modernisera tillståndsprövningen för att åstadkomma en samlad prövning där behovet, den tekniska utformningen, lokaliseringen och miljökonsekvenserna av anläggningar i stamnätet blir föremål för en övergripande tillåtighetsprövning.

Regeringen konstaterar att den nuvarande ellagstiftningen tar sin utgångspunkt i att enstaka ledningar byggs för att komplettera den befintliga infrastrukturen, men att det finns behov av att anpassa tillståndsprövningen till de nödvändiga strukturförändringar av det befintliga ledningsnätet som kommer att bli aktuella både på regionnäs- och stamnätsnivå.

Utredaren ska ta till vara erfarenheterna från projektet Stockholms Ström och analysera om nuvarande regelverk för tillståndsprövning av en nätkoncession för linje, dvs. såväl region- som stamledningar, är ändamålsenlig vid strukturförändringar av elnätet. Om utredaren bedömer att så inte är fallet, ska han föreslå lämpliga åtgärder.

Enskild linje

Regeringen beslutade den 1 februari 2007 att tillkalla en särskild utredare med uppgift att utvärdera om det nuvarande regelverket för förnybar elproduktion skapar hinder för en storskalig utveckling av den förnybara elproduktionen (dir. 2007:10). Bedömdes förändringar av regelverket krävas skulle utredaren lämna sådana förslag. Utredningen överlämnade sina förslag den 20 februari 2008 i betänkandet Bättre kontakt via nätet – om anslutning av förnybar elproduktion (SOU 2008:13). Som ett andra steg i det paket med åtgärdsförslag som betänkandet innehåller föreslår utredaren att Energinätsutredningen, som enligt utredningsdirektiven ska göra en översyn av koncessioner, analyserar lämpligheten i att genomföra en förändring i ellagen som ger möjlighet att beviljas nätkoncession för s.k. enskild linje. I betänkandet anförts att det inte går att inom ramen för den aktuella utredningen genomföra nödvändiga större förändringar i fråga om kravet på tillstånd för anslutningsledning mellan en elproduktionsanläggning och angränsande nät eller mellan elproduktionsanläggningar. Utredaren har såväl i betänkandet som i en särskild skrivelse föreslagit att regeringen överlämnar till Energinätsutredningen att analysera om det är lämpligt att genomföra det föreslagna tillståndet för enskild linje.

Regeringen bedömer att denna fråga bör behandlas inom ramen för den aktuella utredningen. Utredaren ska klargöra samt redovisa för- och nackdelar med det föreslagna tillståndet för enskild linje och lämna förslag till den närmare utformningen av ett sådant tillstånd.

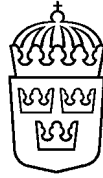
Genomförande m.m.

I tilläggsuppdraget ingår att ta fram en konsekvensbeskrivning och förslag till finansiering om föreslagna åtgärder kräver tillkommande sådan. Redovisningen ska innehålla en bedömning av vilken miljöpåverkan förslagen får om de genomförs. Regeringen bedömer mot denna bakgrund att utredningstiden bör förlängas. Utredaren ska slutredovisa sitt uppdrag senast den 22 december 2008.

(Näringsdepartementet)

Kommittédirektiv

Tilläggsdirektiv till utredningen om reglering av Dir. elnätstariffer m.m. (M 2006:03) 2008:158

Beslut vid regeringssammanträde den 4 december 2008

Förlängd tid för att redovisa uppdrag

Tiden för att slutredovisa uppdraget förlängs till den 1 april 2009.
Tiden för att delredovisa uppdraget förlängs till den 15 januari 2009.

Bakgrund

Regeringen beslutade den 30 mars 2006 att bemyndiga chefen för Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet (M2006/1496/E) att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att lämna förslag till reglering av elnätstariffer m.m. (dir.2006:39). Utredningen har antagit namnet Energinätsutredningen. Genom tilläggsdirektiv bl.a. den 14 juni 2007 (dir.2007:86) fick utredaren förlängd tid till senast den 1 december 2007 att delredovisa förslag till regler för förhandsprövning av nätföretagens tariffer, förslag som avser prövning av nätföretagens anslutningsavgifter och förslag som avser utlandsförbindelser som är anslutna till det svenska regionnätet. Uppdraget skulle slutredovisas senast den 30 april 2008.

Genom tilläggsdirektiv den 3 april 2008 (dir. 2008:54) förlängdes utredningstiden och uppdraget kompletterades med ett antal nya punkter.

Utredaren har kommit in till regeringen med en begäran om förlängd utredningstid. Skälet till begäran är att utredningen, i en avslutande fas av arbetet, har mottagit en relativt omfattande kompletterande information inom flera av de nya utredningsområdena. Utredningens redovisning och förslag skulle därför vinna mycket på en något förlängd utredningstid.

Mot denna bakgrund bör tidpunkten för att redovisa uppdraget gällande s.k. enskild linje förlängas till den 15 januari 2009 och till den 1 april 2009 för övriga frågor.

(Näringsdepartementet)

Produktionsnät – en nödvändighet för utbyggnaden av vindkraften

Sammanfattning

Den kommande utbyggnaden av vindkraften innebär att industriella aktörer går in och gör massiva investeringar under en kort period. Detta skapar en kostnadseffektiv utbyggnad men ställer också krav på en effektiv och snabb förstärkning av elnätens kapacitet att mata in stor effekt på det nationella elnätet.

Om det över huvud taget ska vara möjligt att genomföra den planerade mycket stora utbyggnaden av vindkraften krävs tillkomsten av en ny typ av elnät med uppgift att överföra el från vindkraften till det region- eller stamnätet, produktionsnät. Ett produktionsnät

- svarar för överföringen av el från vindkraftverk (och annan decentraliserad elproduktion) till det nationella elnätet. Produktionsnätet matar in el vanligtvis på regionnät eller stamnät, men även inmatning till lokalnät kan förekomma.
- är öppet, det vill säga producenter som önskar ansluta sig till produktionsnätet ska ha möjlighet till detta i princip i enlighet nuvarande regler i ellagen.
- behandlar alla producenter på ett icke diskriminerande sätt. Det gäller till exempel avgifter och andra villkor för anslutning och överföring samt behandling av information som producentnätets företag har tillgång till.

- är inte ett nät för distribution av el från det nationella nätet till slutanvändare. Produktionsnätsföretagen konkurrerar således inte med lokalnätsföretagen utan kompletterar dessa.

Ellagen behöver ändras för att möjliggöra uppbyggnaden av rationella elnät för överföring av vindkraftsel till det nationella elnätet

- En ny typ av koncession bör skapas – koncession för produktionsnät.
- Produktionsnäten ska vara skyldiga att ansluta de elproducenter som så önskar
- Produktionsnäten ska omfattas av ellagens regler om skäliga tariffer, icke diskriminering och leverans kvalitet.
- Produktionsnätsföretagens rapportering till myndigheterna anpassas till deras uppgift.

Svenska Kraftnäts roll och uppgifter behöver ses över mot bakgrund av den förväntade vindkraftsexpansionen. Det gäller

- ansvaret för nätplaneringen på nationell nivå.
- balansavräkningen.

Det behövs en ny typ av elnät.

Stora problem att ansluta vindkraft till elnäten

Den svenska vindkraften producerade 2007 ca 1,4 TWh per år, vilket var en ökning med 40 procent från 2006. Vindkraften är dock fortfarande marginell och svarar för mindre än en procent av landets totala elproduktion.

Energimyndigheten har lagt ett planeringsmål för vindkraften på 20 TWh till år 2020. Därtill kommer 10 TWh havsbaserad vindkraft. Enligt prognoser som gjorts med utgångspunkt i nuvarande stödsystem och utbyggnadsplaner väntas den landbaserade vindkraftproduktionen öka med 15 TWh till år 2020. Under de kommande tio åren kan vi alltså förvänta oss ett årligt tillskott av vindkraft som motsvarar den nuvarande årsproduktionen.

Ett särskiljande drag hos vindkraften jämfört med vatten- och kärnkraften är att varje anläggning är liten och att anläggningarna är spridda över landet. Vindkraften innebär nya krav på elnätet som

har byggts upp för att från stora anläggningar sprida elen till användare runt om i landet.

Det svenska elnätet brukar delas in i tre delar, nämligen stamnätet, regionnäten och lokalnäten. Lokalnäten svarar för distributionen av elen till slutkunderna. Lokalnätsföretagen har byggts upp för denna uppgift och regelverket för dessa har anpassats för den uppgiften. Lokalnäten är också de nät som har anslutit vindkraften och annan decentraliserad och småskalig elproduktion.

Redan med nuvarande vindkraftproduktion och utbyggnadstakt har det visat sig att såväl det befintliga elnätet som reglerna för anslutning och överföring är dåligt anpassade till vindkraften. Det tar lång tid och anslutningen är dyr för vindkraftsproducenterna.

Nätanslutningsutredningen har i sitt betänkande Bättre kontakt via nätet (SOU 2008:13) behandlat problematiken i anslutningsfrågorna. Vissa av utredningens förslag kan också förbättra situationen. Men förslagen löser inte de fundamentala svagheter i nuvarande lagstiftning.

Vindkraftsutbyggnaden går in i ett nytt skede med snabb expansion

Utbyggnaden har hittills haft karaktär av enstaka vindsnurror har satts upp och anslutits till det lokala nätet. Ibland har detta kunnat ske utan att lokalnätet har behövt förstärkas. Men ofta har även en ganska så marginell utbyggnad skapat behov av förstärkningar i det lokala nätet, vilket många gånger lett till diskussioner och tvister om kostnadsfördelningen mellan nätägaren och vindkraftsexploatören.

Den kommande utbyggnaden innebär på många områden att stora industriella aktörer går in och gör massiva investeringar under en kort period. Detta skapar en kostnadseffektiv utbyggnad av vindkraften men ställer också krav på en effektiv och snabb förstärkning av elnätens kapacitet att mata in stor effekt på det nationella elnätet. I Laholms kommun i södra Halland, för att ta ett exempel, finns långt gångna och realistiska planer på en utbyggnad under de närmaste 4–5 åren på omkring 500 MW, vilket motsvarar effekten i ett mindre kärnkraftsblock. Inom Europa etableras nu en teknisk standard för vindkraften. Bland annat är numera en spänning för inmatning på 36 kV standard. Vindkraftverk och kringutrustning byggs för denna spänningsnivå. Den svenska vindkrafts-

utbyggnaden främjas av att denna nivå kan utnyttjas fram till det nationella elnätet (region eller stamnät).

Lokalnäten är inte uppbyggda för att ta emot en stor mängd vindkraftsel.

Lokalnäten har under ett sekel byggts upp för att distribuera el från det nationella nätet ut till slutkunderna. Näten har byggts upp för att tillgodose de krav som kan ställas från ett elanvändarperspektiv. I vindkraftsområden, som ofta har endast ett fåtal små elanvändare som kunder, är näten generellt sett svaga. Näten har byggts för att distribuera strömmen ut till kunderna. Den överförda effekten är normalt sett liten.

Vindkraften vänder på detta. Stora volymer el ska nu föras in från nätens periferi till det nationella nätet. Man kan se framför sig scenarier där vindkraftsparker byggs upp med lokala inmatningar som effektmässigt motsvarar levererade effekter från enstaka kärnkraftsblock. Omfattande investeringar i elnäten behövs för att tillgodose de krav på överföring och leveranssäkerhet som ställs av vindkraften. Inmatningar från vindkraftsparker på 500 MW kommer inte att bli ovanliga. Att bygga ut det lokala elnätet som är uppbyggt för en glesbyggsdistribution för att klara denna inmatning är inte realistiskt.

Om dessa inmatningar ska ske i lokalnäten kommer investeringskostnaderna för de drabbade näten att bli mycket höga. Riskerna är stora att vissa elkunder, nämligen dem som finns i vindkraftsområden skulle belastas med höjda nättariffer till följd av vindkraftsutbyggnaden.

Till detta kommer att spänningsnivåerna på de svenska lokalnäten är 10 eller 20 kV, vilket är illa anpassat till den vindkraftsteknik och standard som utvecklas i Europa (36 kV).

Allt talar för att det från tekniska och ekonomiska utgångspunkter är rationellt att bygga upp en särskild nätstruktur för vindkraftens behov.

De svenska lokalnätföretagen är inte organiserade för att planera och genomföra de stora investeringar i nätet som behöver genomföras när vindkraftsparker etableras.

De svenska lokalnätföretagen skiljer sig åt när det gäller ägande, storlek, ekonomiska och administrativa resurser.

Elektrifieringen av den Sverige innebar långt fram på 1960-talet stora investeringar i infrastrukturen som genomfördes av de svenska lokalnätföretagen. Numera är företagen organiserade för att distribuera el genom ett i stort sett färdigutbyggt nät. De investeringar som företagen nu planerar för är att höja leveranssäkerheten så att företagen kan leva upp till de leveranssäkerhetskrav som gäller från år 2011. De nya leveranssäkerhetskraven innebär investeringar i de svenska lokalnäten på miljardtals kronor under de närmaste åren. Uppgiften som företagen har byggts upp för, att distribuera el till kunder, är så viktig att företagen inte bör avdela stora ekonomiska och administrativa resurser för uppbyggnaden av nät för storskalig inmatning av el.

Det behövs en ny typ av elnät företag – produktionsnät.

Om det över huvud taget ska vara möjligt att genomföra den planerade mycket stora utbyggnaden av vindkraften krävs tillkomsten av en ny typ av elnät med uppgift att överföra el från vindkraft (och annan decentraliserad elproduktion) till det nationella elnätet, produktionsnät.

Ett produktionsnät

- svarar för överföringen av el från vindkraftverk (och annan decentraliserad elproduktion) till det nationella elnätet. Produktionsnätet matar in el vanligtvis på regionnät eller stamnät, men även inmatning till lokalnät kan förekomma.
- är öppet, det vill säga producenter som önskar ansluta sig till produktionsnätet ska ha möjlighet till detta i princip i enlighet nuvarande regler i ellagen.
- behandlar alla producenter på ett icke diskriminerande sätt. Det gäller till exempel avgifter och andra villkor för anslutning och överföring samt behandling av information som producentnät-företaget har tillgång till.

- är inte ett nät för distribution av el från det nationella nätet till slutanvändare. Produktionsnätsföretagen konkurrerar således inte med lokalnätsföretagen utan kompletterar dessa.

Genom att produktionsnäten kan byggas upp för den enda uppgiften att överföra el från elproduktionsanläggningar i vindkraftsparker skapas förutsättningar för en kostnadseffektiv infrastruktur. Några subventioner till producenterna för anslutning och överföring av el behövs därför inte. Nätanslutningsutredningens förslag och elnäts-investeringsfond behöver därför inte heller genomföras.

Ellagstiftningen behöver moderniseras

Ellagstiftningen är inte anpassad till vindkraftspolitikens mål och behöver förstärkas

Ellagen har sedan 1990-talet moderniserats. Syftet har varit att skapa förutsättningar för konkurrens i på elmarknaden. Regler för tredje-handstillträde, för skäliga tariffer och villkor för anslutning och överföring av el samt för ickediskriminering av elhandlare har skapats. Genom dessa regler är det nu möjligt för kunder att välja elleverantör och för producenter och elhandlare att få tillträde till alla elkunder i Sverige. Motsvarande regelverk har också utvecklats i de nordiska grannländerna och i EU.

Denna modernisering som har haft (och har) ett kundfokus har också varit gynnsam för vindkraftsutbyggnaden. Få om ens någon kunde dock, när reformarbetet startade i början av 1990-talet, se hur kraven på elnäten skulle förändras vid en massiv utbyggnad av vindkraft och annan decentraliserad elproduktion.

Moderniseringsarbetet har inte beaktat den nya produktionsstruktur som skapas genom den energipolitiskt målsatta vindkrafts-satsningen och som innebär att nya krav ställs på elnäten och elnätsföretagen. Krav som ett produktionsnät kan möta. Några av de regler som finns kvar i huvudsak oförändrade sedan 1902 års ellag är otidsenliga och hindrande för en uppbyggnad av ett rationellt elnät.

För närvarande finns två typer av nätkoncession; nätkoncession för linje och nätkoncession för område. En hel del av reglerna i ellagen som anpassats till dessa koncessionstyper är illa anpassade till uppgifterna för och kraven på ett produktionsnätsföretag.

Nätanslutningsutredningens förslag är i vissa avseenden små steg i rätt riktning men vissa av förslagen leder åt fel håll.

Lagstiftningen behöver ändras så att uppbyggnaden av produktionsnät kan underlättas och de elproducenter som önskar använda näten tillförsäkras skäliga och icke-diskriminerande villkor och en hög leveranssäkerhet.

Innehåll i nya ellagsregler – förslag

Ny typ av koncession – nätkoncession för produktionsnät

En särskild koncessionstyp (nätkoncession för produktionsnät) bör inrättas för nät som har som ändamål att mata in el från vindkraftsproduktion eller annan decentraliserad elproduktion. En nätkoncession för produktionsnät ska kunna omfatta både en linje och ett eller flera områden.

Produktionsnät

Syftet med den nya koncessionstypen är att underlätta uppbyggnaden och driften av de nya elnät, s.k. produktionsnät, som behövs inför den förestående mycket stora utbyggnaden av svensk vindkraftproduktion.

I huvudsak ska samma krav ställas på produktionsnäten som de befintliga distributionsnäten. Men genom att reglerna klargörs för de nät som kommer att svara för merparten av inmatningen av den svenska vindkraftsproduktionen till elnäten underlättas för investerare i såväl elproduktion som elnät.

Linje och område i samma koncession för produktionsnät

Ett typiskt nät som byggs för att mata in el från en vindkraftspark till det nationella elnätet består av dels ett lokalt nät inom det område där vindkraftsverken är placerade, dels en ledning som förbinder det lokala inmatningsnätet med region- eller stamnätet. En fråga som dykt upp i samband med vindkraftsutbyggnaden är hur man ska hantera ledningar mellan verken i en vindkraftspark och den koncessionerade ledning som för elen till det nationella nätet.

Det har inte varit möjligt att ge en särskild områdeskoncession för det lokala vindkraftnätet eftersom det redan finns en områdeskoncession som formellt omfattar vindkraftparksområdet. Det lokala nätet har karaktären av ett internt nät varför det ligger utanför områdeskoncessionärens uppgift, skyldighet och intresse att bygga och driva ett sådant nät.

Det har också upplevts om alltför omständligt och detaljstyrande av såväl myndigheter som företag att ge koncession för varje enskild ledning inom vindkraftsparken. Hittills har detta varit fråga om vindkraftverk med en ägare. Det lokala nätet kan då ses som ett internt nät som ”överför el för egen räkning”.

Det vi nu ser är att det inom vissa väl avgränsade områden kommer att byggas vindkraftsverk som har skilda ägare men när det är ändamålsenligt att elen förs till det nationella elnätet med en och samma ledning. Det är också rationellt att det ”lokala uppsamlingsnätet” byggs och drivs av en och samma huvudman och den som har koncession för ledningen till det nationella nätet. Genom en sådan konstruktion uppstår, med nuvarande lagstiftning, den situationen att någon kommer att ”överföra el för annans räkning” på ett icke koncessionerat nät, vilket inte är tillåtet enligt gällande lagstiftning.

Nätanslutningsutredningen behandlar frågan i sitt betänkande Bättre kontakt via nätet (SOU 2008:13) och föreslår ett undantag för nätkoncession enligt ellagen för interna nät inom anläggningar för elproduktion. Detta är ett steg i fel riktning.

Det finns två starka skäl varför också lokala nät inom anläggningar för elproduktion (t.ex. vindkraftsparker) omfattas av koncessions-systemet.

För det första är det viktigt att det är tydligt genom lagstiftningen vilka rättigheter och skyldigheter ägaren av de lokala produktionsnäten har gentemot myndigheter, markägare och andra intressenter. Koncessionslagstiftningen ger detta legala ramverk.

För det andra är det av strategiskt intresse att de berörda lokala elproducenternas rättigheter och skyldigheter gentemot nätägarna är klara. Den som har koncession för ledningar för inmatning ska vara skyldig att ansluta producenter i området. Villkoren för detta bör vara klarlagda. Nätägaren ska vidare ha skäliga tariffer för anslutning och inmatning. Någon diskriminering mellan producenter ska inte förekomma. Nätägaren ska ha möjligheter att ställa vissa tekniska krav på de anslutningar som görs. Även här ger ellagstiftningen det ramverk som behövs för koncessionerade nät.

Det är naturligtvis möjligt att med icke koncessionerade nät hantera relationen mellan nätägare och producenter genom endast civilrättsliga avtal. Men alla parter tjänar på att näten ges koncession och att ellagstiftningen därigenom ger ramverket. För producenterna är det angeläget att bli anslutna till ett koncessionerat nät.

En skiss på ellagsändringar redovisas sist i promemorian.

Regler om anslutning till produktionsnät

Produktionsnät ska vara öppna för de producenter som önskar att ansluta sig. Den som har koncession för produktionsnät ska vara skyldig att på skäligena villkor ansluta elektriska anläggningar för elproduktion

Produktionsnäten ska inte konkurrera med nuvarande nät för eldistribution. Det ska inte finnas vare sig skyldighet eller rättighet för ett produktionsnät att ansluta uttagskunder.

Syftet med den nya koncessionstypen är att skapa rationella förutsättningar för den elnätutbyggnad som krävs för att klara utbyggnadsmålen. För detta krävs att särskilda nät byggs för vindkraften. Dessa nät ska ha som uppgift att överföra el till det nationella elnätet. De ska inte ändra förutsättningarna för eldistributionen i Sverige. De nuvarande lokalnätens verksamhet att distribuera el till slutanvändare ska inte förändras eller utsättas för konkurrens av produktionsnäten. Förslagen innebär att nätverksamheten ”nedanför” regionnäten specialiseras. Områdeskoncessionerna svarar för distributionen från det nationella elnätet till slutanvändarna. Produktionsnätet svarar för överföringen från elproducenterna till det nationella elnätet.

Det behöver klargöras i lagstiftningen att produktionsnäten inte ska vara skyldiga, eller ha rätt, att ansluta uttagskunder. Det kan dock tänkas att det undantagsvis uppstår situationer när det är ändamålsenligt för alla parter att en uttagskund ansluts till ett produktionsnät. Beslut om sådan anslutning bör fattas av Energimarknadsinspektionen (nätmyndigheten).

Det är sannolikt att det också med produktionsnät kommer att vara ändamålsenligt att i vissa fall ansluta vindkraftsverk till en områdeskoncession. Det kan handla om små vindkraftsverk som enskilda

hushålls sätter upp eller enstaka större verk där det saknas förutsättningar att bygga produktionsnät. Möjligheterna att ansluta vindkraftverk till nät med områdeskoncession bör därför finnas kvar.

En skiss på ellagsändringar redovisas sist i promemorian.

Skäliga tariffer, leveranssäkerhet m.m.

Ellagen regler om skäliga tariffer och icke diskriminering ska gälla också för produktionsnäten. Överföringen ska ske med hög leveranssäkerhet.

För att stimulera kostnadseffektiv utbyggnad av vindkraft på land i Sverige är det viktigt att vindkraftsägaren betalar sin nätanslutningsavgift i en tariff där samtliga led i nätkostnaden ingår. Nätägaren som bygger produktionsnät bör ta betalt för sin egen kostnad och kostnaden för överliggande nät dvs. regionnät och stamnät. Anslutningsavgiften bör utformas på ett sådant sätt att vindkraftsägaren betalar för anslutningen i den punkt i produktionsnätet där vindkraftverken ansluts. Detta kommer att stimulera till vindkraftutbyggnad inom områden där vindförhållande är som bäst och framför allt i södra Sverige. I södra Sverige är stamnätskostnaden som lägst och den geografiska utbredningen av produktionsnäten blir förmodligen mindre än i norra Sverige där avstånden till lämpliga regionnät normalt är längre.

En av poängerna med att skapa ett system med koncessionerade elnät och att dessa också kan erbjuda koncessionerade ledningar ända fram till den enskilda producerande anläggningen är att kunderna (elproducenterna) får tillgång till ellagens bestämmelser om skäliga tariffer, icke-diskriminering, leveranssäkerhet m.m. Några av ellagens regler har skrivits för att möta specifika situationer från ett elanvändarperspektiv. Vissa av reglerna om skäliga tariffer etc. kan därför behövas ses över.

Myndighetsrapportering

Produktionsnätsföretagens uppgiftsskyldighet anpassas till verksamheten. Uppgiftsskyldigheten blir något mindre än för de företag som distribuerar el till slutkunder.

Ellagstiftningen ålägger nätföretagen en omfattande rapporterings- skyldighet om verksamheten. De som har nätkoncession för produktionsnät ska givetvis också rapportera om verksamheten så att tillsynsmyndigheten kan följa verksamheten på ett lämpligt sätt och utöva den tillsyn som behövs. Många av de nuvarande rapporterna som nätföretagen har att lämna följer av att nätföretagen distribuerar el till hushåll och andra användare med liten eller medelstor förbrukning. Rapporteringen från ett produktionsnätsföretag bör begränsas till sådan information som är relevant för insyn i och tillsyn av ett sådant företag.

Nätanslutningsutredningen har föreslagit vissa begränsningar i uppgiftsskyldigheten för ledningar som är avsedda för inmatning av el från en elproduktionsanläggning. Förslagen är i huvudsak bra.

Utredningen föreslår att Energimarknadsinspektionen ska medge befrielse från reglerna. Om den nya koncessionen för produktionsnät införs bör befrielsen gälla generellt och följa koncessionen. Reglerna för produktionsnätens uppgiftsskyldighet bör därför finnas i lag eller förordning.

Svenska Kraftnäts roll som systemansvarig myndighet kan behöva utvecklas.

Nätplanering på nationell nivå inför vindkraftsutbyggnaden

Det svenska elnätet är hyggligt anpassat till nuvarande produktions- och konsumtionsmönster i Sverige efter den period av stark utbyggnad av vatten- och kärnkraft som avslutades vid mitten av 1980-talet och efter integreringen av den nordiska elmarknaden under det senaste decenniet.

Nu går vi in i en ny utbyggnadsperiod när det gäller kraftproduktionen vilken ställer krav på en utbyggnad av det svenska och nordiska stamnäten. Även möjligheterna till ökad export bör kunna utvecklas. Denna expansion av produktionskapaciteten karaktäriseras bl.a. av att ett förhållandevis stort antal aktörer och investerare kommer att vara involverade. Besluten om var och när de nya kraftverken ska etableras kommer att vara decentraliserat. Planeringen av det svenska elnätet behöver förstärkas.

Svenska Kraftnät har som systemansvarig myndighet ett särskilt ansvar för den nationella nätplaneringen. Inför den förestående vind-

kraftexpansionen måste detta ansvar tydliggöras så att Svenska Kraftnät kan ta en aktiv roll i nätplaneringsfrågor.

Det är inom tre områden som Svenska Kraftnäts ansvar och befogenheter bör utvecklas.

- Svenska Kraftnät ska svara för att kapaciteten i stamnätet, inklusive utlandsförbindelserna, möjliggör en utbyggnad av vindkraften i enlighet med de energipolitiska besluten.

I planeringsarbetet bör ingå att fortlöpande hålla en dialog med berörda parter såsom nuvarande och kommande vindkraftproducenter och produktionsnätsföretagen. Ett inslag i denna dialog bör vara att minst årligen publicera en rapport som redovisar planeringsläget.

Svenska Kraftnät behöver för att fullgöra sina planeringsuppgifter hålla sig uppdaterad när det gäller aktörernas planering av vindkraftsutbyggnaden. Svenska Kraftnät bör därför ha rätt att föreskriva att

- produktionsnätsföretagen ska anmäla planerade anslutningar från större vindkraftsanläggningar till Svenska Kraftnät.
- Svenska Kraftnät ska svara för att större vindkraftsanläggningar ansluts till det nationella nätet på ett tekniskt och ekonomiskt lämpligt sätt.

Svenska Kraftnät bör stödja de utredningar som behövs inför en anslutning till det nationella nätet. Detta bör ske genom att Svenska Kraftnät dels publicerar anvisningar och råd om hur en anslutningsutredning bör genomföras, dels aktivt deltar i delar av utredningsarbetet. Det är viktigt att Svenska Kraftnät kommer in tidigt i utredningsarbetet för att med ett nationellt perspektiv finna goda förutsättningar för att finna lämpligaste anslutning till stam- och regionnät för produktionsnäten.

En anslutning av ett produktionsnät kan ske på antingen stamnätet direkt eller ett regionnät. Svenska Kraftnät ska i samband med anslutningar av större vindkraftsanläggningar till regionnät kunna finansiera delar av de förstärkningar som kan behövas i regionnätet. Det kan gälla i t.ex. sådana fall där en anslutning till regionnätet minskar eller eliminerar behovet av investeringar i stamnätet.

Balansavräkningen

Reglerna för balansavräkningen är betydelsefulla för elmarknadens funktionssätt. I arbetet med att utveckla den nordiska elmarknaden pågår en harmonisering av balansavräkningen i de nordiska länderna. En första etapp i harmoniseringen ska genomföras år 2009 men arbetet kommer att fortsätta. Den stora ökningen av vindproducerad el innebär nya utmaningar för elmarknaden och för balansavräkning. De nuvarande reglerna för balansavräkningen gör det kostsamt att vara balansansvarig för stora volymer vindkraft. Ytterst få företag har kapacitet att vara balansansvariga för mycket stora volymer vindkraft. Kostnaderna för balansavräkningen kan minska intresset hos många aktörer för vindkraftsutbyggnaden.

Svenska Kraftnät bör därför aktivt medverka till att balans-tjänsten och balansavräkningen utvecklas så att den anpassas till de produktions- och marknadsförhållanden som kommer att råda när vindkraft och annan decentraliserad elproduktion utgör en betydande del av elproduktionen.

Skiss på ändringar i ellagen

Om koncession för produktionsnät

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

2 §

En nätkoncession ska avse en ledning med i huvudsak bestämd sträckning (nätkoncession för linje) eller ett ledningsnät inom ett visst område (nätkoncession för område).

En nätkoncession kan också meddelas för nät för inmatning av el från vindkraftverk och annan elproduktion (nätkoncession för produktionsnät). Nätkoncession för produktionsnät kan meddelas för en bestämd sträckning och för ett bestämt område.

9 a §

En nätkoncession för produk-

tionsnät får inte strida mot detaljplan eller områdesbestämmelser. Om syftet med planen eller bestämmelserna inte motverkas, får dock mindre avvikelser göras.

2 kap.

13 §

En nätkoncession skall meddelas för 40 år, om den avser linje, eller tjugofem år om den avser område. Om det finns särskilda skäl eller om sökanden begärd det, får kortare tid bestämmas.

En nätkoncession skall meddelas för 40 år, om den avser linje, eller tjugofem år om den avser område *eller produktionsnät*. Om det finns särskilda skäl eller om sökanden begärd det, får kortare tid bestämmas.

2 kap 14 samma ändring som i 13 §

Om anslutningsskyldigheten

7 a §

Den som har nätkoncession för produktionsnät är, om det inte finns särskilda skäl, skyldig att på skäliga villkor ansluta en elektrisk anläggning för elproduktion inom nätkoncessionens område till ledningsnätet.

Föreskrifterna i 7 § andra fjärde styckena gäller även för den som har nätkoncession för produktionsnät

7 b §

Den som har nätkoncession för produktionsnät får om det finns särskilda skäl ansluta en anläggning för elanvändning till ledningsnätet.

Nätmyndigheten meddelar tillstånd till en anslutning enligt första stycket efter ansökan från innehavaren av koncessionen för produktionsnätet.